

MEKSİKA PAZARA GİRİŞ REHBERİ



T.C.
Ticaret Bakanlığı
Meksiko Ticaret Müşavirliği

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER.....	5
1.1. Coğrafi Konum.....	5
1.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	6
1.3. Nüfus ve İstihdam	6
1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre	7
2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER	8
2.1. Ülkenin Genel Ekonomik Görünümü.....	8
2.2. Temel Ekonomik Göstergeler	8
2.3. Sektörel Gelişmeler	9
3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	10
3.1. Dağıtım Kanalları	10
3.2. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları	10
3.3. Tüketici Eğilimleri	10
3.4. Perakende Ticaret.....	11
4. ÜLKENİN DIŞ TİCARETİ.....	14
4.1. Genel Ekonomik Görünümü	14
4.2. İhracat.....	15
4.3. İthalat.....	16
4.4. Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA).....	18
4.4.1. Yürürlükteki Serbest Ticaret Anlaşmaları.....	18
5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	20
5.1. Dış Ticaret Mevzuatı (İhracat-İthalat Rejimi).....	20
5.2. İthalat için Gerekli Belgeler	22
5.3. Gümrük Giriş Beyannamesi, Gümrük Değeri ve Gümrük Vergileri.....	23
5.4. İç Vergiler ve Oranları	23
5.5. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar.....	27
5.6. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme.....	30
5.7. İthalat Lisansları ve İthalatı Kontrole Tabi Ürünler	31
5.8. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme.....	33
5.9. Geçici İthalat	34
5.10. Devlet Alımları.....	34
5.11. Teknik Engeller	36
5.12. Diğer Hususlar.....	37
5.13. E-Ticaret.....	37
5.13.1. E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler.....	38
5.13.2. Yurtiçi E-Ticaret (B2C).....	39
5.13.3. Sınır Ötesi E-Ticaret.....	41

5.13.4. Ödeme Yöntemleri	42
5.13.5. Mobil E-Ticaret	42
5.13.6. E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler.....	43
6. ÜLKE ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	43
6.1. Tarım ve Hayvancılık.....	43
6.2. İmalat Sanayi.....	47
6.3. Doğal Kaynaklar ve Madencilik.....	55
6.4. Enerji ve Gaz.....	58
6.5. İnşaat Sanayi	58
6.6. Perakende Ticaret.....	60
6.7. Hizmetler.....	61
6.8. Bilişim	61
7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	65
7.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü.....	65
7.2. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı	66
Yabancı Yatırım Kaydı	67
Yabancı İşçi Kotaları.....	67
7.3. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar	67
7.3.1. Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri.....	69
7.3.2. Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar.....	70
7.3.2.1. Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık	70
7.3.2.2. Vergi Hukukunda Ayrımcılık.....	71
7.3.2.3. Yabancıların Serbest Dolaşımı	71
7.4. Yatırım Teşvik Mevzuatı.....	72
7.5. Serbest Bölgeler	74
7.6. Ülkedeki Türk Yatırımları: Sektörler ve Karşılaşılan Sorunlar.....	74
7.6.1. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar	75
7.7. Yatırımcılar için Yararlı Bilgiler	75
8. TÜRKİYE İLE TİCARET	75
8.1. Genel Durum	75
8.2. Türkiye ile Dış Ticareti	76
8.2.1. Yürürlükte Olan Anlaşma ve Protokoller.....	76
8.3. Türkiye'nin İhracatında Başlıca Ürünler.....	77
8.4. Türkiye'nin İthal Ettiği Başlıca Ürünler.....	78
9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER	79
A) Gıda İşleme Sanayi.....	79
B) Otomotiv ve Otomotiv Yan Sanayi Sektörü.....	80

C) Havacılık ve Savunma Sanayi.....	81
D) Mücevher.....	83
10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	84
10.1. İş Kültürü.....	84
10.2. Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler	86
10.3. Para Kullanımı.....	87
10.4. Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri	87
10.5. Yerel Saat	87
10.6. Pasaport ve Vize İşlemleri.....	87
11. ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	87
11.1. Şirket Türleri	87
11.2. Şirket Kurma Prosedürü	90
11.3. Vergi Uygulamaları.....	92
11.4. Bankacılık Mevzuatı.....	93
11.5. Sosyal Güvenlik Uygulamaları	94
11.6. Vizeler (Çalışma, Oturma İzinleri, Geçici Çalışma Vizesi, Başvuru Mercii vb. Bilgiler)	96
12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	96
12.1. Sanayi ve Ticaret Odaları	96
12.2. İthalat ve İhracat ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar	98
12.3. Büyükelçilik, Başkonsolosluk ve Müşavirlik İletişim Bilgileri	98
12.4. Ulaşılabilecek Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler.....	99
12.5. Türkçe Hizmet Veren Hukuk Büroları	99
12.6. Türkçe Hizmet Veren Muhasebe Büroları.....	99
12.7. Türkçe Hizmet Veren Danışmanlık ve B2B Firması.....	100

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Coğrafi Konum

Resmi adı ile Birleşik Meksika Devletleri, Kuzey Amerika'nın güney kısmında yer almakta olup, yönetim yapısı Federal Cumhuriyettir. Meksika, 1.964.380 m² yüz ölçümü ile toprak büyüklüğü bakımından Amerika kıtasında 5'inci, dünyada ise 14'üncü büyük ülkedir. Meksika; geniş düzlük, çöl ve ağaçsız alanlarla kaplı kuzey bölgesi; yağmur ormanlarıyla kaplı güney ve doğu bölgeleri ve dağlık batı ve orta-batı bölgeleri olmak üzere coğrafi açıdan üç ana bölgeye ayrılabilir. Pasifik Okyanusu, Meksika Körfezi, Karayipler Denizi ve Kaliforniya Körfezi'ne kıyısı bulunan ülke, 11.122 km sahil uzunluğu ile dünyada 15'inci sırada yer almaktadır. ABD, Guatemala ve Belize ile toplamda 4.353 km'lik sınırı bulunmaktadır.

Meksika'nın başkenti olan Meksika Şehri, Meksika Vadisi'nde ve ülkenin orta-güney bölgesinde yaklaşık 2.240 metre yükseklikte yer almaktadır.



1.2. Siyasi ve İdari Yapı

Meksika 31 eyaletten oluşmakta ve başkent Meksika Şehri'dir. Meksika Şehri, Meksika Vadisi'nde ve ülkenin orta-güney bölgesinde yaklaşık 2.240 metre yükseklikte yer almaktadır. Ülkenin resmi dili İspanyolca olmakla birlikte, başta Maya ve Nahuatl olmak üzere 68 yerli dil resmi olarak tanınmıştır. Ülkenin resmi para birimi Meksika Pesosudur.

Demokratik ve Federal bir hükümet yapısına sahip olan Meksika, başkanlık sistemiyle yönetilmektedir. 6 yılda bir yenilenen seçimler ve halkın oyuyla bir dönemle sınırlı olmak üzere seçilen Başkan, kabine üyelerini belirlemektedir. 128 üyeli Senato ve 500 üyeli Temsilciler Meclisinden oluşan Meksika Parlamentosu'na milletvekilleri 3 yıllık bir dönem, senatörler ise 6 yıllık bir dönem için seçilmektedirler. 1929 yılında kurulan PRI (*Kurumsal Devrimci Parti-Merkez Eğilimli/Sosyalist Enternasyonal*) 2000 yılına kadar ülkede kesintisiz 71 yıl iktidarda kalmıştır. 2000 yılında Cumhurbaşkanlığı seçimlerini PAN (*Milli Hareket Partisi-Hiristiyan Demokrat eğilimli*) adayı Vincente Fox kazanarak PRI iktidarına son vermiştir.

1 Ekim 2024 itibarıyla Birleşik Meksika Devletleri'nin Başkanlık görevini Dr. Claudia Sheinbaum Pardo yürütmekte olup, ülke tarihindeki ilk kadın başkandır.

Ülkede federal yönetim olmasından dolayı her eyalet federal vergiler ve yönetim kurallarının yanı sıra yerel bütçe ve vergilere de sahiptir. Bu sebeple her eyalet federal yasalara karşı gelmemek şartı ile kendi yerel yönetmelik ve kurallarını uygulamaya koyabilmektedir. Örneğin, bazı eyaletler kendi yabancı yatırım teşviki, eğitimin sanayiye entegrasyonu, yatırım kolaylıkları ve hatta öğrenci değişim programlarını dahi düzenleyebilmektedir.

Eyaletlerin farklı yerel yönetim politikaları, coğrafi konumları ve benzeri birçok faktör nedeniyle eyaletlerin sosyo-ekonomik gelişmişlik, imalat ve sanayi üretimi, gelir, işsizlik oranı ile insani gelişmişlik gibi parametreleri değişiklik göstermektedir. Meksika'nın bölgeleri arasındaki GSYİH farkı 2000 ile 2016 yılları arasında düşmüş olsa da OECD verilerine göre, OECD ülkeleri arasında en fazla bölgesel GSYİH farkına sahip olan ülke Meksika'dır.

Tüm bu değişkenlerin yanı sıra Meksika stratejik konumu, genç nüfusu, büyük ve güçlü bir iç pazarı, hizmetler sektörü ve altyapı olanakları, diğer Latin Amerika ülkelerine kıyasla ekonomik ve politik istikrarı ve serbest ticaret anlaşmaları gibi özellikleriyle yabancı yatırımcılar açısından da önemli fırsatlar barındırmaktadır.

1.3. Nüfus ve İstihdam

Ülkenin resmi olarak bildirilen nüfusu 2023 yılında 131.1 milyon olup, nüfusun %51'i kadın, %49'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Meksika anılan nüfus ile dünyada 10'uncu sırada ve Latin Amerika bölgesinde Brezilya'dan sonra 2'nci sırada yer almaktadır. 58 yıl sonra ülke nüfusunun iki katına ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ortalama yaş 29, yıllık nüfus artışı %0,9 ve ortalama yaşam süresi ise 75 yıldır. Nüfusun %81,3'ü kentlerde yaşamaktadır ve nüfusun

yoğunlaştığı şehirler Meksika Şehri, Guadalajara, Monterrey, Toluca de Lerdo, Tijuana ve Puebla'dır.

Meksika'daki yaklaşık 30 milyon hane halkının yarısı 4 veya daha fazla kişiden oluşmakta olup; yalnız yaşayan ve çocuksuz çiftlerin sayısı artmaktadır. Göstergeler Meksikalıların daha geç ve daha az sayıda çocuk sahibi olmaya başladıklarını göstermektedir. Avrupa ile karşılaştırıldığında, Meksika'nın ileride de genç bir nüfusa sahip olmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. Ancak yaşlıların sayısında da artış beklenmektedir. Bu durum özellikle çalışan nüfus üzerinde ilave bir baskı unsuru olacaktır.

Meksikalıların %62'si Avrupa kökenli ve yerli melezi (mestizo), %10'u Avrupa kökenli, geri kalan yaklaşık %28'i ise yerlidir. Yerli topluluklar ağırlıklı olarak ülkenin güneyinde Chiapas eyaletinde yaşamaktadır.

İstihdam rakamlarına bakıldığında, 2023 yılında 60,6 milyon kişi işgücüne katılım sağlamıştır. 2023 yılında işsizlik oranı %2,8 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı Ağustos ayında ise Meksika'nın işgücü sayısı 60,2 milyon kişi olup, işsizlik oranı ise %2,8 seviyesindedir.

1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Meksika geleneksel olarak emtia ve imalat sanayi odaklı bir ülkedir. Dünya çapında 17 mineral üretiminde ilk 10'da yer alan Meksika; gümüşte birinci, floritte ikinci, selestit ve volastonitte üçüncü, bakırda beşinci, çinkoda altıncı, altında yedinci büyük üreticidir. 1,7 milyon ton lityum rezervi ile dünyada 10'uncu sırada yer alan Meksika'nın Sonora, Puebla ve Jalisco eyaletlerinde lityum yatakları bulunmaktadır.

Amerika kıtasında ABD, Kanada ve Brezilya'nın ardından 4'üncü büyük petrol üreticisi olan Meksika, 2023 yılı verilerine göre günlük 1,8 milyon varil ham petrol üretimi ile dünyada 11'inci sırada, 1,08 milyar varil ile dünya ham petrol ihracatında 8'inci sırada, petrol rezervi açısından ise 7,5 milyar varil ile 18'inci sırada yer almaktadır. Devlete ait petrol şirketi Petróleos Mexicanos (PEMEX), dünyanın en büyük petrol şirketlerinden biridir.

2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

2.1. Ülkenin Genel Ekonomik Görünümü

Meksika Ulusal İstatistik ve Coğrafya Enstitüsü (INEGI) verilerine göre, 2023 yılında %3,2 büyüme gerçekleştirmiştir. 2024 yılının ilk yarısında %1,4'lük bir büyüme kaydedilmiştir.

Meksika Merkez Bankası'nın tahminlerine göre 2024 yılında GSYİH'nin ortalama %2,4 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2025 yılındaki büyümenin ise ortalama %1,5 olması beklenmektedir.

Latin Amerika bölgenin en büyük ekonomisinden biri olan Meksika için Dünya Bankası'nın 2024 yılı büyüme beklentisi %2,6; 2025 yılı içinse %2,1 şeklindedir. Diğer taraftan, OECD'nin Meksika için büyüme beklentisi 2024 yılı için %2,5, 2025 yılı beklentisi ise %2 düzeyindedir. 2024 yılında tamamlanması planlanan kamu altyapı projeleri ve üretim faaliyetlerinin Meksika'ya kaydırılmasıyla nearshoring yatırımlarının büyümeyle destekleyeceği değerlendirilmektedir.

2.2. Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024 (1-9)
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$)	1.410	1.811	/
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	3,1	3,2	1,4 (Ocak-Haziran)
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar- \$)	11.497	13.803	/
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort,%)	7,8	4,7	4,6
İşgücü (Milyon)	59,5	60,6	60,2
İşsizlik Oranı (%)	3,1	2,8	2,8
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-17,7	-5,5	-17,7 (Ocak-Haziran)
İhracat (Milyar \$)	578,2	593,0	406,1 (Ocak-Ağustos)
İthalat (Milyar \$)	604,6	598,5	416,5 (Ocak-Ağustos)

Kaynak: Dünya Bankası, Meksika Ulusal İstatistik ve Coğrafya Enstitüsü (INEGI), Meksika Merkez Bankası

Meksika, 2023 yılında 1,8 trilyon dolar GSYİH ile Latin Amerika'nın Brezilya'dan sonra 2'nci ve dünyanın 12'nci büyük ekonomisi konumundadır. Meksika, yaklaşık 13.803 dolar seviyesindeki kişi başı gelir ile Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde 7'nci sıradadır.

Meksika Ulusal İstatistik ve Coğrafya Enstitüsü (INEGI) verilerine göre, 2023 yılı tüketici enflasyonu bir önceki yıla göre %40'lık azalışla % 4,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2024 yılı Eylül ayında ise tüketici enflasyonu %4,6 oranında gerçekleşmiştir. OECD'nin tüketici enflasyonu tahminleri, 2024 yılı için %3,9, 2025 yılı için %3,2 seviyesindedir.

2023 yılında 60,6 milyon kişi işgücüne katılım sağlamıştır. 2023 yılında işsizlik oranı %2,8 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı Ağustos ayında Meksika'nın işgücü sayısı 60,2 milyon kişi olup işsizlik oranı ise %2,8 seviyesindedir.

2024 yılında genel asgari ücret günlük 207,44 pesodan 248,93 pesoya, Kuzey Sınır Serbest Bölgesinde ise günlük 312,41 pesodan 374,89 pesoya yükselmiştir. Bu, her iki ücret bölgesinde de %20'lik bir artış anlamına gelmekte ve ülkedeki yaklaşık 6 milyon insana direkt etkisi bulunmaktadır.

2.3. Sektörel Gelişmeler

Meksika'da sektörel gelişmeler, öncelikli kalkınma programları ve hedefler doğrultusunda yönlendirilmektedir. Ekonomik anlamda, yüksek katma değerli mal ve hizmetlerin üretilmesinde ve daha iyi ücretlere sahip olunması üretken sektörlerin teknolojik ve ekonomik gelişimini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

2019-2024 dönemi Ulusal Kalkınma Planı ile uyumlu olmak kaydıyla sektörel hedeflerle toplumsal refaha ulaşmak amaçlanmaktadır.

- 2020-2024 dönemi Ekonomi Sektörü Programı, inovasyona ve üretken sektörlerin ekonomik gelişimine odaklanmaktadır.
- 2020-2024 dönemi Çevre ve Doğal Kaynaklar Sektör Programı, doğal kaynakların korunması, muhafazası, restorasyonu ve sürdürülebilir kullanımını hedeflemektedir.
- 2019-2024 Sağlık Sektör Programı, sağlığın korunması ve kamu sağlık sisteminin iyileştirilmesine odaklanmaktadır.

3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

3.1. Dağıtım Kanalları

Meksika'da yerel bir distribütör ile çalışmak, ürünlerin her zaman stokta ve hazır olması gerektiği durumlarda uygundur. Satış acentesi/temsilcisi ise, daha küçük ve uzak bölgelere ulaşmak bakımından etkili bir yöntemdir. Uygun acente veya distribütörün belirlenmesi, zaman ve çaba gerektiren bir süreçtir. Eğer ürün ilk kez pazara sunuluyorsa ya da yoğun rekabet söz konusu ise; reklam ve diğer tanıtım yöntemlerinin hangisinin kullanılacağı temsilci ile detaylı şekilde görüşülmelidir. Pazardaki acente veya distribütörün her yıl düzenli olarak ziyaret edilmesi ve gerektiğinde ürünlerle ilgili kendilerine eğitim verilmesi önemlidir.

Distribütörlük sözleşmelerini uluslararası temayüllere uygun şekilde düzenlemek, piyasayı iyi tanımak, pazarda tekel olup olmadığını bilmek büyük önem arz etmektedir. Acenteler ile fiyat ve satış promosyonları gibi hususlarda tam bir anlaşma sağlamak gereklidir.

3.2. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Meksika'da marka tescil süreci Meksika Sınai Mülkiyet Enstitüsü (IMPI) tarafından yürütülmektedir. Tescil, ticari markanın 10 yıl boyunca Meksika'da münhasır kullanım hakkını vermektedir. Marka tescili için gerekli şartlar aşağıda belirtilmiştir:

- Marka tescili için gerekli ücretlerin ödenmesi.
- Marka tescil başvuru formunun doğru bir şekilde doldurulması.
- Marka tescil başvurusunun eklerinin eklenmesi.
- IMPI'ye elektronik ortamda veya şahsen başvuruda bulunulması.

Konu hakkında daha detaylı bilgi için IMPI - Ticari Marka Tescil Başvurusu (<https://www.gob.mx/tramites/ficha/solicitud-de-registro-de-marca-ante-el-imp/IMPI88>) ve IMPI - Elektronik Hizmetlere Erişim Portalı (<https://eservicios.impi.gob.mx/seimpi/>) internet adreslerindeki bilgilerin incelenmesinde ve IMPI'ye başvurulmasında fayda görülmektedir.

Meksika Sınai Mülkiyet Enstitüsü (IMPI) İletişim Bilgileri

Adres: Av. Periferico Sur #3106. Colonia Jardines del Pedregal. Alcaldia Alvaro Obregón. C.P. 01900, Ciudad de México, México.

Web: <https://www.gob.mx/impi> E-posta: buzon@impi.gob.mx

Telefon: +52 55 5624 0400

3.3. Tüketici Eğilimleri

Meksika'da kuzey ve güney eyaletleri arasında önemli düzeyde gelişmişlik ve altyapı farklılıkları mevcuttur. Ülkenin kuzeyinde ve orta kesimlerinde yer alan Nuevo Leon, Coahuila, Meksika Şehri, Sonora ve Baja California gibi eyaletlerin, ülkenin güneyinde yer alan ve yerli halkların yoğunlaştığı eyaletlere kıyasla daha zengin olduğu ve tüketim alışkanlıklarının farklılık gösterdiği görülmektedir. Meksika toplumundaki statü algısı

nedeniyle gelir seviyesi yüksek kesim markalı ürün ve tasarımlara oldukça fazla rağbet etmektedir.

Meksika'da nihai tüketicilere yönelik ürünlerde Türk malı tanınırlığı düşük seviyededir. Ancak sanayi ürünlerinde bu durum farklıdır. Otomotiv ve makine gibi belirli sektörlerde Meksika'daki ithalatçı ve distribütörler tarafından Türk malları tanınmakta, fiyat-kalite dengesi sebebiyle tercih edilmekte ve Türk ürünlerine güven duyulmaktadır. Ülkemiz mallarının imajı Çin'den çok daha kuvvetlidir ve kalite açısından Avrupa ile eşdeğer görülmektedir.

3.4. Perakende Ticaret

Meksika'da 2023 yılında ülke çapındaki 2.408.657 ticari işletmenin %93'ü perakende ticaretle geri kalan %7'si ise toptan ticaretle uğraşmaktadır. Meksika ekonomisinin yaklaşık %9,4'ü sektörde yoğunlaşmıştır.

Meksika'nın perakende pazar büyüklüğü 2023 yılında 89,68 milyar dolar seviyesindedir. Bu pazarın 2024 yılına kadar %5'in üzerinde bir yıllık bileşik büyüme oranıyla (CAGR) 94,40 milyar dolar büyümesi ve 2029 yılına kadar 122,70 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Söz konusu bu büyüme, dijital platformların ve sosyal medyanın kullanımına bağlı olarak e-ticaretin büyümesi ve daha fazla Meksikalının mobil alışveriş uygulamalarında uygun alışveriş deneyimleri araması gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Ayrıca ekonomik refah ve sürdürülebilirliğe odaklanma da söz konusudur.

Meksika'daki perakende pazarı, Walmart International, El Puerto de Liverpool, FEMSA Comercio SA ve Coppel SA de CV gibi büyük şirketlerin pazara hakim olduğu parçalı bir yapıya sahiptir.

Bununla birlikte, orta ve küçük ölçekli şirketler teknolojik ilerlemeler ve ürün inovasyonu yoluyla pazardaki varlıklarını artırmakta ve şirketler web sitelerini ve müşteri deneyimini geliştirmeye odaklanmaktadır.

Pazar dağılımı açısından, Meksika'nın perakende sektörü ikiye ayrılmaktadır:

- Ürün: Yiyecek ve içecek, tütün ürünleri, kişisel ve ev bakımı, giyim, ayakkabı ve aksesuar, mobilya, oyuncak, hobi, endüstriyel, otomotiv ve elektronik ev aletleri.
- Dağıtım Kanalı: Hipermarketler, süpermarketler, marketler, büyük mağazalar ve özel mağazalar.

2023 yılında toplam mağaza sayısındaki en büyük artış %11 ile süpermarketlerle gerçekleşirken, bunu sırasıyla %7'lik satış artışıyla genel ürünler ve giyim ve ayakkabı segmentleri takip etmiştir.

Meksika'da perakende ticarete ilişkin düzenlemeler

Meksika'da perakende ticaret, kuruluş, birleşme, ayrılma, fesih ve tasfiye de dâhil olmak üzere ticari şirketlere ilişkin hükümleri belirleyen Ticaret Kanunu ile düzenlenmektedir. Tekstil ve giyim gibi belirli ürünlerde gümrük ihlallerini önlemeye yönelik özel düzenlemeler de bulunmaktadır.

Marketler veya mini süpermarketlerde ise asgari ücret ve sosyal haklar gibi çalışanlara yönelik koşulları belirleyen iş yönetmelikleri bulunmaktadır.

Ayrıca mağazalar ve dağıtım merkezleri için de denetim protokolleri bulunmaktadır.

Perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren işletme türleri

Meksika'da perakende ticaret sektöründe istihdam edilen toplam personelin yaklaşık %67'sini oluşturan mikro işletmeler en yoğun olanıdır.

Bu işletmeler küçük marketler, mini süpermarketler, özel mağazalar ve tüketicilere nihai ürün ve hizmet sunan diğer ticari kuruluşlardır. Bazı şirket örnekleri şunlardır:

- Bakkallar: Oxxo, 7-Eleven, vb.
- Mini süpermarketler: Soriana, Walmart, vb.
- Özel mağazalar: Eczaneler, giyim mağazaları, oyuncak mağazaları vb.
- Kapalı Büyük Pazarlar: San Juan Pazarı, Sonora Pazarı, vb.
- E-Ticaret: MercadoLibre

3.5. Kamu İhaleleri

Meksika Hükümeti, önemli altyapı ve inşaat işlerini yürütmek için büyük miktarda hammadde, onarım parçaları, nihai ürün ve hizmet satın almaktadır. Ayrıca kamu hizmetlerinin sağlanabilmesi için devlet hastaneleri, savunma sanayi, polis, araştırma süreçleri, uluslararası ilişkiler gibi alanlarda da kamu ihalelerine ihtiyaç duyulabilmektedir.

Geleneksel olarak, en büyük tedarik bütçesine sahip kuruluş ve işletmeler aşağıda belirtilmiştir:

- İletişim ve Ulaştırma Bakanlığı (*Secretaría de Comunicaciones y Transportes-SCT*),
- Milli Eğitim Bakanlığı (*Secretaría de Educación Pública – SEP*)
- Maliye ve Kamu Kredileri Bakanlığı–(*Secretaría de Hacienda y Crédito Público SHCP*)
- Sağlık Bakanlığı (*Secretaría de Salud - SALUD*)
- Kamu Güvenliği Bakanlığı (*Secretaría de Seguridad Pública – SSP*)
- Milli Savunma Bakanlığı (*Secretaría de Defensa Nacional – SEDENA*)
- Deniz Kuvvetleri Bakanlığı (*Secretaría de Marina – SEMAR*)
- Meksika Ulusal Petrol Şirketi (*Petróleos Mexicanos – PEMEX*)

- Federal Elektrik Komisyonu (*Comisión Federal de Electricidad – CFE*)
- Meksika Sosyal Güvenlik Kurumu (*Instituto Mexicano del Seguro Social- IMSS*)
- Kamu Çalışanları Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Kurumu (*Instituto de Seguridad y Servicios Sociales de los Trabajadores del Estado – ISSSTE*)
- Ulusal Turizm Tanıtma Fonu (*Fondo Nacional de Fomento al Turismo, FONATUR*)

Meksika’da kamu ihaleleri Meksika Anayasası’nın 134’üncü maddesi, Kamu İhale Yasası (*Ley de Adquisiciones, Arrendamientos y Servicios Del Sector Público- LAASSP*) ve Bayındırlık Yasası (*Ley de Obras Públicas - LOPSRM*) ile belirlenmektedir.

Kamu İdaresi Bakanlığı (*Secretaría de la Función Pública- SFP*) ihale sürecinin yasallığı ve genel itirazlar ile ilgili süreçleri yönetmek, ihale ve sözleşme kurallarını belirlemek, gözlemlemek ve uygulamaktan sorumludur. Sektör bazında diğer bakanlıklar ve kurumlar da süreç içerisinde yer alabilmektedir.

Kamu ihaleleri “CompraNet” (<https://compranet.hacienda.gob.mx/web/login.html>) sistemi üzerinden duyurulmaktadır. Ayrıca “Mexico Projects Hub” (<https://www.proyectosmexico.gob.mx/en/home/>) internet adresi üzerinden yeni projeler hakkında bilgiye ulaşılması mümkündür.

Hükümet yıllık tedarik bütçesini belirleyerek gerekli bilgileri CompraNet'teki Yıllık Tedarik Programına (APP) girmekte; yasal düzenlemelere tabi ürünler için ilgili standartları göz önünde bulundurmakta; kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri belirtmektedir. İhaleye hazırlanmadan önce, tedarik kurumu piyasa fiyatları ve şartnameleri belirlemek için kapsamlı bir pazar araştırması yapmalıdır. Kurumların kullanabileceği 3 tür tedarik prosedürü bulunmakta olup bunlar; kamu ihalesi, kısıtlı davet ve doğrudan alımdır.

Şirketlerin, Meksika Hükümeti ile sözleşme yapabilmesi için aşağıdaki aşamaları tamamlamalıdır:

- CompraNet sayfasına giriş > “Şirketinizi Kaydedin” > Hüküm ve koşulların gözden geçirilmesi
- Yabancı Şirket sekmesi (*Extranjera Incorporar*) > İlgili alana tüm veri ve belgelerin girilmesi.
- Kamu İdaresi Bakanlığında alınmış dijital sertifikanın işlenmesi için gerekli dosyanın eklenmesi > Formun tüm kayıt bilgileriyle birlikte gönderilmesi > Hesap bilgileri ve dijital sertifika temini için 1-2 iş günü beklenmesi > CompraNet'e erişimin onaylanması.

İhale şartlarının ve taahhütlerin iyi analiz edilmesi gerekmekte olup ihale şartları kurumlara, ürün-hizmet türüne, miktarına ve bedeline göre değişiklik göstermektedir.

Kamu alımları konusu genel hatlarıyla Meksika Anayasası’nın 134’üncü maddesinde düzenlenmiş olmakla beraber ülkedeki eyaletlerin her biri farklı kamu ihale yasalarına sahiptir. Ayrıca 2007 yılı sonrasında Meksika Devleti Kamu İhale Yasası (*Ley de*

Adquisiciones, Arrendamientos y Servicios Del Sector Publico- LAASSP)’nın tedarik prosedürlerini güncellemiştir.

Mevcut İhale Kanunları ile 3 tür kamu ihalesi öngörülmektedir:

- Ulusal kamu ihaleleri
- Meksika'nın taraf olduğu Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamında yürütülen uluslararası kamu ihaleleri
- Uluslararası açık kamu ihaleleri

İhale kapsamındaki ürünler Meksika’da üretilmeli ve en az %50 yerli içeriğe sahip olmalıdır. Uluslararası ihalelerin açılan tüm ihalelere oranı yalnızca %10’dur. Ancak değeri %30-35 arasında değişmektedir. Kamu İhale Yasası’nın 28’inci maddesi uyarınca uluslararası açık kamu ihalelerinde sunulan hizmetin, kiralamanın veya ürün fiyatının yerli muadillerine kıyasla %15’e kadar daha ucuz olması şartı aranmaktadır. Anılan Yasa’da uluslararası açık kamu ihalelerinin yapılabilmesi ulusal kamu ihalesine talebin olmaması veya Meksika hukümetinin yabancı kredi ile finanse ettiği sözleşmelerde belirtilmesi şartlarına bağlanmıştır.

4. ÜLKENİN DIş TİCARETİ

4.1. Genel Ekonomik Gorunumu

Trademap verilerine göre, Meksika 2023 yılında dünyanın 9’uncu büyük ihracatçısı ve 12’inci büyük ithalatısıdır. Meksika, Latin Amerika ve Karayipler bölgesinin ihracatının %41’ini ve ithalatının %40’ını tek başına gerçekleştirmekte ve bölgenin ihracatında ve ithalatında ilk sırada yer almaktadır. 2023 yılı ihracat verilerine göre, ülkemizin Latin Amerika ve Karayipler bölgesine ihracatında da ilk sırada Meksika yer almakta ve dış ticaret hacmi olarak ise Brezilya’nın ardından 2’nci sıradadır.

Meksika’nın Dış Ticareti

Milyon dolar

Yıl	İhracat	İhracat Değişim	İthalat	İthalat Değişim	Hacim	Denge
2020	416.999	-9,5%	382.986	-15,9%	799.985	34.013
2021	494.765	18,6%	505.703	32,0%	1.000.468	-10.938
2022	578.196	16,9%	604.616	19,6%	1.182.812	-26.420
2023	593.012	2,6%	598.475	-1,0%	1.191.487	-5.463

Kaynak: INEGI

Meksika’nın dış ticaret rakamlarına bakıldığında, 2023 yılında mal ihracatı bir onkeli yıla göre %2,6 artarak 593.012 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu tutarın 559.803 milyon

dolar petrol dışı ihracat, 33.209 milyon dolar ise petrol ihracatı oluşturmuştur. 2023 yılında mal ihracatın değer bazında dağılımı; %89,2 mamul mallar, %5,6 petrol ürünleri, %3,7 tarım ürünleri ve %1,5 petrol dışı ekstraktif ürünler şeklindedir. Başlıca ihraç ürünleri arasında; gıda ve içecek, tütün, kimya, demir, çelik, mineraller, petrol, tekstil, giyim, otomotiv, elektronik parça ve ürünler yer almaktadır.

2023 yılında mal ithalatı bir önceki yıla göre %1 oranında azalarak 598 milyar dolara gerilemiştir ve dış ticaret dengesi 5,5 milyar dolar açık vermiştir. 2023 yılında ithalatın değer bazında dağılımı: %75,7 ara malı, %14,6 tüketim malları ve %9,7 sermaye malları şeklinde gerçekleşmiştir.

2023 yılı Meksika İhracat ve İthalatının Dağılımı



4.2. İhracat

Meksika'nın 2022 yılında 578 milyar dolar olarak gerçekleşen toplam ihracatı, 2023 yılında %3'lük artışla 593 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılının Ocak-Ağustos döneminde ise yaklaşık 406 milyar dolar ihracat rakamına ulaşmıştır.

Meksika'nın İhracatında Başlıca Ürünler (Milyar dolar)

GTP Kodu	Ürün Adı	2021	2022	2023
87.03	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar:	39.910	46.924	57.334
99.99	Başka yerde belirtilmeyen mallar	34.473	41.126	41.119
87.08	87.01 ila 87.05 Pozisyonlarında yer alan motorlu taşıtların aksam, parça ve aksesuarı:	30.525	37.931	40.504
87.04	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar:	30.687	32.814	37.725
84.71	Tarifenin başka bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan otomatik bilgi işlem makinaları ve bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri kayıt	33.319	42.997	29.413

GTP Kodu	Ürün Adı	2021	2022	2023
	ortamina kod şekline dönüştürerek girmeye ait makinalar			
27.09	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar (ham):	23.984	31.780	27.604
85.44	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer izole edilmiş elektrik iletkenler	14.106	16.456	17.601
85.17	Telefon cihazları; ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	11.837	13.302	14.198
87.01	Traktörler	8.549	12.096	13.442
90.18	Tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik bilimlerinde kullanılan aletler ve cihazlar	9.243	10.401	12.840

Kaynak: ITC TradeMap

Meksika'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (Milyar \$)

Ülke Adı	2023	Payı	Ülke Adı	2023	Payı
ABD	472.218	79.6%	Başka yerde belirtilmeyen	5.594	0.9%
Amerika (başka yerde belirtilmeyen)	18.876	3.2%	Taipei, Çin	5.143	0.9%
Kanada	17.720	3%	Brezilya	4.319	0.7%
Çin	9.151	1.5%	Avrupa (başka yerde belirtilmeyen)	4.120	0.7%
Almanya	8.746	1.5%	Japonya	3.841	0.6%
Dünya	593.012	100%			

4.3. İthalat

2022 yılında 605 milyar dolar olan toplam ithalat, 2023 yılında 598 milyar dolara gerilemiştir. 2024 yılının Ocak-Ağustos döneminde ise yaklaşık 417 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Meksika'nın İthalatında Başlıca Ürünler (Milyar \$)

GTP Kodu	Ürün Adı	2021	2022	2023
----------	----------	------	------	------

99.99	Başka yerde belirtilmeyen mallar	42.868	52.969	55.943
87.08	87.01 ila 87.05 Pozisyonlarında yer alan motorlu taşıtların aksam, parça ve aksesuarı:	25.962	29.472	32.363
27.10	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar (hamyağlar hariç)	24.779	41.770	30.787
85.42	Elektronik entegre devreler :	21.865	26.342	24.048
87.03	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (87.02 pozisyonuna girenler hariç) (steysin vagonlar ve yarış arabaları dahil):	7.556	11.012	17.674
85.17	Telefon cihazları; ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus cihazlar	13.652	16.507	16.210
84.73	Sadece veya esas itibariyle 84.70 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam, parça ve aksesuarlar (kutular, kılıflar ve benzerleri hariç):	11.123	14.061	10.994
84.71	Tarifenin başka bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan otomatik bilgi işlem makinaları ve bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri kayıt ortamına kod şekline dönüştürerek girmeye ait makinalar ile bu verileri işleyen makinalar:	10.908	11.834	9.981
27.11	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	15.769	17.335	9.305
85.36	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devrelerinin anahtarlanma- sına veya korunmasına veya elektrik devresine veya elektrik devre- sinden bağlantı yapmaya mahsus elektrik teçhizatı	7.124	8.224	8.139

Kaynak: ITC TradeMap

Meksika'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (Milyar \$)

Ülke Adı	2023	Payı	Ülke Adı	2023	Payı
ABD	255,937	43%	Taipei, Çin	14,317	2%
Çin	114,188	19%	Brezilya	13,419	2%
Almanya	21,232	4%	Kanada	13,100	2%
Japonya	20,618	3%	Malezya	11,993	2%
Kore Cumhuriyeti	19,492	3%	Vietnam	11,582	2%
Dünya	598.475	100%			

4.4. Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)

Meksika toplam 50 ülkeyle 14 adet Serbest Ticaret Anlaşması (STA) akdetmiştir. Ticaretinin %81'ini STA imzaladığı ülkelerle yürütmekte ve bu STA'lar ile yaklaşık 1,3 milyar nüfusa ulaşmaktadır.

ABD-Meksika-Kanada Anlaşması (T-MEC), Avrupa Birliği-Meksika Serbest Ticaret Anlaşması (TLCUEM), EFTA (İsviçre, Norveç, İzlanda, Lihtenştayn), Orta Amerika (Kosta Rika, Nikaragua, El Salvador, Guatemala, Honduras), Pasifik İttifakı (Şili, Peru, Kolombiya), CPTPP (Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada, Japonya, Singapur, Vietnam, Brunei Sultanlığı), İsrail, Uruguay ve Panama Meksika'nın STA imzaladığı ülkelerdir.

2022 yılında Güney Kore ile STA müzakereleri başlamıştır.

20 Mayıs 2022 tarihinde Meksika ve Birleşik Krallık, STA güncelleme müzakerelerin başladığını duyurmuş ve 11 Temmuz 2022 tarihinde de ilk tur müzakereleri gerçekleşmiştir.

2024 yılı Nisan ayında Meksika hükümeti, Ekvador ile STA müzakerelerini askıya almıştır.

4.4.1. Yürürlükteki Serbest Ticaret Anlaşmaları

ABD, Kanada ve Meksika arasında 1 Ocak 1994 tarihinden bu yana yürürlükte olan Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'nın (NAFTA) güncellenmesine yönelik olarak Ağustos 2017'de başlayan müzakereler 30 Kasım 2018 tarihinde tamamlanarak anlaşma imzalanmış ve Meksika Senatosu tarafından 19 Haziran 2019 tarihinde onaylanmıştır. Revize anlaşma metninde değişiklik yapılmasını öngören protokol ise 10 Aralık 2019 tarihinde Meksika'da imzalanmıştır. Anlaşma, 12 Aralık 2019 tarihinde Meksika Senatosu, 29 Ocak 2020 tarihinde ABD Hükümeti ve 3 Nisan 2020 tarihinde Kanada Hükümeti tarafından onaylanmış ve ABD-Meksika-Kanada Anlaşması 01.07.2020 tarihinde üç ülkede yürürlüğe girmiştir. ABD'de "USMCA", Meksika'da "T-MEC" ve Kanada'da "CUSMA" olarak kısaltılan ve NAFTA'yı revize eden söz konusu anlaşma ile finansal hizmetler, makroekonomik politikaların ve döviz kurunun güçlendirilmesi, çevrenin korunması, "de minimis" sevkiyat değerlerinin

yükseltilmesi, jenerik ilaçların üretimini sağlayan 10 yıllık patent hakkı süresinin kaldırılması, internet hizmetlerinde üçüncü taraf içeriği ve fikri mülkiyet hakları gibi başlıklar da değişiklik yapılmıştır.

ABD-Meksika tarım ürünleri ticaretinde gümrük vergilerinin sıfırlanması, 2023 yılına kadar farklı gümrük tarifeleri uygulanan tüm otomobillerde en az %40 oranında saat başına en az 16 dolar kazanan işçiler tarafından üretilen parçaların kullanılması, Meksika İş Kanunu'nun işçilere toplu sözleşme hakkı tanınması ve işçi haklarının korunması hükümlerini içerecek şekilde güncellenmesi, otomobil endüstrisinde kullanılan parçalarda %75, çelik ve alüminyum ürünlerinde ise %70 bölge menşe kriteri getirilmesi doğrudan Meksika'yı etkileyen hükümlerdir. Anılan Anlaşma'nın son dönemde pandemi nedeniyle daha fazla gündeme gelen bölgeselleşmenin etkisiyle Meksika'ya yönelik "nearshoring" yatırımlarını da artırması beklenmektedir.

Meksika, Kolombiya, Şili ve Peru arasında 28 Nisan 2011 tarihinde kurulan Pasifik İttifakı, toplamda 231 milyon nüfusu, 2,55 trilyon dolar bir ekonomik büyüklüğü kapsamaktadır. Pasifik İttifakı üyeleri arasında 1 Mayıs 2016 itibarıyla gümrük tarifelerinin %92'si kaldırılmış olup geriye kalan %8'lik ürünlerdeki tarifeler ise çok sınırlı ürün istisnaları haricinde 2030 yılına kadar kademeli olarak kaldırılacaktır. 2023 yılı Mart ayı itibarıyla gümrük tarifesi indirimlerinin %98'i tamamlanmıştır. Ülkemiz, Pasifik İttifakı'nın gözlemci üyeleri arasında yer almaktadır.

5 Ekim 2015 tarihinde Pasifik Okyanusu'na kıyısı olan Meksika dâhil 12 ülke arasında imzalanan Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşması, 2017 yılında ABD'nin süreçten çekilmesi ile 30 Aralık 2018 tarihinden itibaren CPTPP (The Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership) adı altında 11 ülke (Meksika, Japonya, Singapur, Yeni Zelanda, Kanada, Avustralya, Vietnam, Malezya, Şili, Peru, Brunei) arasında devam etmektedir. 1 Ocak 2019 tarihinde Avustralya, Kanada, Meksika, Yeni Zelanda ve Singapur; 1 Nisan 2019'da ise Japonya ikinci düzey vergi indirimini uygulamaya başlamıştır. Anlaşma, 14 Ocak 2019 tarihinde Vietnam'da ve 19 Eylül 2021 tarihinde Peru'da yürürlüğe girmiştir. Singapur ile dijital ticaret anlaşması Şubat 2022'de imzalanmış ve 14 Haziran 2022'de yürürlüğe girmiştir. 30 Kasım 2022 tarihinde Uruguay'ın CPTPP'ye katılım başvurusu resmi olarak sunulmuştur. Ayrıca, Ukrayna ile dijital ticaret anlaşması 20 Mart 2023'te imzalanmıştır. Endonezya, ihracat pazarlarını genişletmek amacıyla Trans-Pasifik ticaret anlaşmasına katılmak için bu yılın Eylül ayında resmen başvuruda bulundu. CPTPP toplamda dünya nüfusunun %11'ini, dünya ekonomisinin %17'sini, dünya ticaretinin %25'ini kapsamaktadır.

4.4.2. İmzalanan Ancak Henüz Yürürlüğe Girmemiş Olan Serbest Ticaret Anlaşmaları

Meksika ile AB arasında 2000 yılından bu yana yürürlükte olan STA'nın 30 Mayıs 2016 tarihinde başlayan güncelleme müzakereleri 28 Nisan 2020 tarihinde tamamlanmıştır. Söz konusu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için AB'nin 23 resmi diline tercüme edilerek AB ve Meksika parlamentolarında onay sürecinin tamamlanması gerektiğinden 2024 yılında yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Anlaşma yürürlüğe girdiğinde ikili ticaretin %85'i gümrük vergisiz yapılacaktır.

Meksika ve Güney Kore arasındaki STA müzakereleri devam etmekte ancak müzakerelerde büyük ölçüde ilerleme sağlanamamıştır.

Meksika ve Birleşik Krallık arasında STA müzakereleri her iki ülkede de yaklaşan seçim dönemleri nedeniyle ertelenmiş ve 2025 yılında bir anlaşmaya varılabileceği tahmin edilmektedir.

5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

5.1. Dış Ticaret Mevzuatı (İhracat-İthalat Rejimi)

Meksika, ürün sınıflandırmasında Harmonize Sistemi (HS) kullanmaktadır. Meksika Gümrük Kanunu'nda 2014 yılında yapılan bir değişiklik ile 2015 yılından itibaren gümrük işlemlerinin gümrük komisyoncusu aracılığıyla yapılması zorunluluğu kaldırılmıştır. Ancak ön bildirim veya belgelendirme sürecinde yapılan hataların para cezası ve mala el koyulması ile sonuçlanabilmesinden dolayı, bu konuda tecrübeli firmalar ile çalışılması tavsiye edilmektedir.

İthalatta; İspanyolca olarak düzenlenmiş bir ticari fatura, konşimento gerekli ise ek vergilerin ödeneceğine dair garanti belgesi ve yine ürün güvenliği gibi belgelere ek olarak "pedimento de importacion" istenmektedir.

Meksika'ya girişte yolcu beraberinde girişi yasak veya kısıtlı olan ürünlerin tam listesi ve HS kodları, <https://bado.mx/articles/2827/rgce-2020/annex-17-of-the-general-rules-of-foreign-trade/> internet adresinde mevcut olup genel olarak aşağıdaki ürünlerin ithalatı yasaktır ve kısıtlanmıştır:

- Narkotik
- Canlı balık
- Her boyutta yırtıcı hayvan
- Çocukları aşağılayıcı veya gülünç bir şekilde temsil eden resimler
- Kişisel bagajın parçası olmayan kullanılmış giysiler
- Ateşli silahlar ve mühimmat
- Elektronik sigaralar (Şubat 2020 itibarıyla)

Bununla birlikte, bazı özel ürünler, tarife ve tarife dışı düzenlemelere uygun olmaması halinde, malların Meksika topraklarına girişi engellenmekte ve Hükümet tarafından ambargo uygulanmasına neden olabilir. Bu mallardan bazıları; silah, mühimmat, patlayıcı, radyoaktif, nükleer ve kirletici maddeler; kimyasal öncüller ve temel kimyasallar; elmas, pırlanta, yakut, safir, zümrüt ve doğal veya kültür incileri veya değerli metallere veya belirtilen taşlardan veya incilerden yapılmış mücevherler; saatler; yeşim, mercan, fildişi ve kehribar eşyalardır.

Tıbbi cihazlar ve sağlık bakım ürünleri ithalatında ek gereklilikler mevcuttur. Ürünlerin geçerli standartlara uygun olması, yurtdışında üretilen ürünlerin Meksika'da yasal olarak atanmış bir temsilcisinin/distribütörünün olması ve ürünlerin Meksika'da satılmadan önce Meksika Sağlık Bakanlığı'na (Secretaría de Salud) kayıtlı olması gerekmektedir.

Vergilendirme amacıyla tüm Meksikalı ithalatçıların, Maliye ve Kamu Kredisi Bakanlığı (Secretaría de Hacienda y Crédito Público, SHCP) tarafından tutulan Resmi İthalatçılar Listesine (Padrón de Importadores) kayıtlı olması gerekmektedir. İthalat işlemlerinin yürütülmesi için gerekli en önemli belge, gümrük işlemleri için gerekli olan Gümrük Beyannamesi Formu (Pedimento de Importación) dur. Bu belgenin yanı sıra Ticari Fatura (İspanyolca), Konşimento, Paketleme Listesi (varsa) düşük değerli mallar için ek vergilerin ödenmesi garantisini gösteren belgeler ve (varsa) Meksika ürün güvenliği ve performans yönetmeliklerine uygunluğu gösteren belgeler gerekmektedir.

Tekstil, hazır giyim, ayakkabı ve demir-çelik sektörleri ise Ekonomi Bakanlığı tarafından STA bulunmayan üçüncü ülkelere ithalatta yüksek gümrük tarifeleri ve “Otomatik İthalat İzni” gibi tarife dışı engeller uygulanarak korunan hassas sektörlerdir.

Otomatik İthalat İzni (Permiso/Aviso Automático de Importación), ithalatçının şahsen veya Dış Ticaret Tek Pencere Sistemi (VUCEM) üzerinden e-imzası ile başvurusu üzerine düzenlenmektedir. Elektronik başvurularda, e-imza ile imzalandıktan sonra, yanıtlanma süresi 3 iş günü ve sektöre bağlı olarak 4-8 aylık bir dönem içinde kullanılabilir.

Spesifik Sektör İthalatçı Kaydı (Padrón de Importadores de Sectores Específicos), ithalatçının SAT’a kayıt yaptırdığını gösterir ve ithalatçının SAT’a şahsen veya internetten e-imzası/şifresiyle başvurusu üzerine 10 günde temin edilir. Tekstil, hazır giyim, ayakkabı, puro, kimyasal ürünler, radyoaktif ve nükleer ürünler, patlayıcılar ve ilgili maddeler, havai fişekler ve ilgili malzemeler, kimyasal prekürsör ve esas kimyasallar, ateşli silah, yedek parçaları, aksesuar ve cepaneleri, silah aletleri ve insan yapımı silahlar; diğer silahlar, kanatlı silahlar, aksesuar ve patlatma makineleri ithalatında gereklidir.

Tekstil ve hazır giyim ürünleri, ikinci el araç gibi otomatik ithalat iznine tabi ürünlerin fiyat değerlemesinde vergi kaybının/kaçakçılığının engellenmesi için kullanılan minimum tahmini fiyatı gösteren “Referans Fiyat Uygulaması” ise, Doğu Asya menşeli düşük fiyatlı ürünlerden kaynaklanan vergi kaybının ve rekabet bozucu etkinin bertaraf edilebilmesi için başlatılmıştır. Buna göre Meksika’ya ithalatta belirtilen mal değeri referans fiyatından düşük ise vergilerin hesaplanmasında o ürüne ait referans fiyat dikkate alınmaktadır. İthalatçılar, tahmini bir fiyata tabi olan malları ithal etmek için güvence yatırırken referans fiyatı baz alır. Referans fiyatlar gümrük değerlemesi için kullanılmayabilir, referans niteliğindedir ve her yıl Federal Resmi Gazete’de (Diario Oficial de la Federación, DOF) yayımlanır.

Özetle, Meksika’nın gümrük mevzuatı ve teknik gereklilikleri oldukça karmaşık olup ithalat işleminde gerekli çok sayıda belgenin ve izinlerin alınması uzun sürer. Gümrük mevzuatı katı hükümler içerdiğinden, bu izin ve belgelerin zamanında ve eksiksiz şekilde gümrük idaresine sunulması önemlidir. Belgelendirme işlemleri tamamlandıktan ve başvuru yapıldıktan sonra malın gümrükten hemen çekilebileceğine veya belge kontrolü/fiziki denetim şartıyla çekilebileceğine otomatik seçim mekanizması ile karar verilmektedir. Ancak söz konusu otomatik seçim mekanizmasının sonucu ne olursa olsun, gümrük idareleri sıklıkla belge kontrolü veya fiziki inceleme yapabilmektedir. Hatalı veya eksik belgelendirme; İspanyolca dilinde etiketleme zorunluluğuna uyulmaması; tarım ve gıda ürünlerinin ithalatında bitki

sağlığı şartlarına, hayvansal ürünlerin ve kimyasalların ithalatında sağlık sertifikası ve izin şartlarına uyulmaması; ürünün gümrük tarife kodunun veya isminin hatalı beyan edilmesi gibi durumlarda yüksek para cezaları veya mala el koyulması söz konusu olabilmektedir.

Meksika gümrüklerindeki işlemlerin hantallığı ve bürokrasinin fazlalığı, yeterli geçiş süreci tanınmadan ya da önceden haber verilmeksizin yapılan özellikle şekil şartlarına ilişkin mevzuat değişiklikleri, aynı mevzuat maddesinin değişik gümrük kapılarında farklı yorumlanması ve dil engeli gibi sebeplerle bu pazara ihracat yapmak isteyen firmalarımızın tecrübeli gümrük acenteleri ile çalışması önem arz etmektedir.

5.2. İthalat için Gerekli Belgeler

Ulusal Dış Ticaret Bilgi Servisi (SNICE)'ne göre, ithalatta genel olarak gerekli belgeler/prosedürler aşağıdadır:

1. Vergi Mükellefleri Sicili (RFC):

RFC vergi numarası, şirketin resmi olarak kurulduğunu ve Meksika vergi makamlarında kayıtlı olduğunu onaylayan dokümandır ve ithalat yapılırken beyan edilmesi gereklidir.

2. Gelişmiş Elektronik İmza (FIEL):

FIEL, vergi mükelleflerinin elektronik işlemlerinin güvenli bir şekilde yapmalarını sağlar.

3. Resmi İthalatçılar Listesine (Padrón de Importadores) kayıt:

Resmi ithalatçılar listesine ithalat için temel bir gereklilik olup ithalat sırasında kayıt belgesinin sunulması gerekmektedir.

4. Belirli İthalatçılar Siciline Kayıt (Padrón de Importadores Específicos):

Belirli malların ithalatı söz konusu olduğunda, ürünün niteliklerine göre belirli ithalatçılar siciline kaydolmak ve ek gereklilikleri yerine getirmek gerekmektedir.

5. Faturalar

Firma tarafından ya da gümrük acentesi tarafından, ithalat talebinin oluşturulması ve aşağıdaki belgelerin incelenmesi de dâhil olmak üzere malın gümrükten çekilmesi için gümrükteki prosedürleri yürütülür. Bu doğrultuda;

- Malın ticarileştirilmesine ilişkin değerlemeye ilişkin faturalar ve diğer belgeler
- Konşimento, taşıma belgelerinde yer alan bilgiler.
- Tarife dışı düzenlemelere ve ithalat kısıtlamalara uygunluğu doğrulayan belgeler.
- Tarife tercihlerinin uygulanması amacıyla malın menşeyini belirleyen belgeler.

6. Yürürlükteki vergi ve harçların doğru hesaplanması ve ödenmesine uygun olarak beyan edilmesi gereken belgeler (malın depolama, yükleme, boşaltma ve nakliye masrafları belgeleri vb)

Vergi türleri şunlardır:

- Genel ithalat vergisi (IGI)
- Katma değer vergisi (KDV)
- Üretim ve hizmetler üzerinden alınan özel vergi (IEPS). Yakıtlar, işlenmiş gıdalar, kimyasallar vb. gibi belirli mallar için geçerli olan vergi türüdür.
- Yeni otomobiller üzerindeki vergi (ISAN)
- Gümrük İşlem Ücreti (DTA)

8. Bildirimler, Resmi Meksika Standartları ve İzinler gibi malın tabii olduğu tarife ve tarife dışı düzenlemelere uygunluğa ilişkin belgeler

9. Nakliye belgeleri

10. Beyan edilen değer için Maliye ve Kamu Kredisi Bakanlığı tarafından belirlenen tahmini fiyattan düşük olması halinde, Gümrük Kanununun 84-A Maddesinde belirtilen Gümrük Garanti Hesabına yatırılan teminat

11. Yürürlükteki hükümlere uygun olarak, tarife tercihleri, telafi edici kotalar, kotalar, menşe ülke pazarı ve bu amaçla oluşturulan diğer önlemlerin uygulanması amacıyla eşyanın menşei ve kaynağı.

5.3. Gümrük Giriş Beyannamesi, Gümrük Değeri ve Gümrük Vergileri

Meksika’da spesifik, genel ve karma gümrük vergisi oranları Genel İthalat Vergisi Kanunu’nda düzenlenmektedir. Genel ithalat vergileri yüzde (%) olarak hesaplanmakta, spesifik oranlar ise ürünün miktarına göre belirlenmektedir. Karma ithalat vergileri, hem ad valorem hem de spesifik oranları kapsamaktadır.

Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre 2023 yılında Meksika’nın ithalatta uyguladığı basit ortalama MFN oranı %7,1 düzeyindeyken, tarım ürünlerinde bu oran %14 ve tarım dışı sektörlerde %6’dır. Meksika’nın gelişmiş bir tarım ve imalat sanayine sahip olması nedeniyle, endüstri içi işbirliği olanakları mevcut olup özellikle ara malı ihracatında potansiyel yüksektir. Ayrıca hammadde ve ara mallarında gümrük vergileri nihai ürünlere kıyasla daha düşüktür.

Meksika’nın gümrük tarife kodları ise ilk 6 haneye kadar ülkemiz ile ortak olup Meksika’nın uyguladığı gümrük vergisi ve diğer vergi oranlarının, Meksika Ekonomi Bakanlığı’na ait SIAVI 5.0 (<http://www.economia-snci.gob.mx/>) internet adresinden ilgili HS kodu ve ürün tanımı ile “Aranceles y Normatividad” (Fees and Regulations) başlığından kontrol edilebilmektedir. Söz konusu sayfanın devamında Meksika’nın diğer ülkelere uyguladığı gümrük vergileri ve (varsa) gerekli zorunlu standartlar (NOM) hakkında da bilgiler mevcuttur. Ayrıca ITC MacMap (<https://www.macmap.org/>) veri tabanında ülke ve ürün GTİP kodu bilgileri girilerek ürün tanımına göre gümrük vergileri, dış ticaret düzenlemeleri ve gereklilikleri hakkında detaylı bilgiye erişilebilmektedir.

5.4. İç Vergiler ve Oranları

Meksika’da vergi tahsilatından sorumlu ve yetkili kurum Hazine ve Kamu Kredileri Bakanlığı (SHCP) bünyesindeki Vergi İdaresi Hizmeti (Servicio Administrativo Tributario, SAT)’dir.

Katma Değer Vergisi (Impuesto de Valor Agregado, IVA) %16 oranında uygulanmakta ve yurt içi satış işlemleri için ödenmesi zorunludur. Bazı ürünlerin ve hizmetlerin ihracatından, süt-buğday-et ve mısır gibi temel gıdalar, ilaçlar, tarımsal mal ve hizmetlerden ve amortismanına tabi olmayan gayrimenkul yatırım fonlarından KDV alınmamaktadır. Vergi beyanı aylık ve yıllık bazda yapılmaktadır. Ülke sınırları içerisinde ticari faaliyetin devamı için gerekli olan mal ve hizmet alımları vergiden düşülebilmektedir. Örneğin, bir firma, üretimi için makine satın aldığı anda ödediği KDV tutarını, vergi yükümlülüğü hesabından KDV iadesi sistemi ile düşülebilmektedir.

Üretim ve Hizmet Özel Vergisi (Impuesto Especial Sobre Producción y Servicios, IEPS) benzin-dizel, alkol, bira, tütün ve temel gıda olmayan yüksek kalorili ürünlerinin üretimi, satışı veya ithalatına konulan dolaylı bir vergi olup, telekomünikasyon hizmetleri için de uygulanmaktadır. Anılan vergi miktarı her yıl güncellenmektedir. Üretim ve Hizmetlerde Özel Vergi Kanunu (<https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LIEPS.pdf>) uyarınca Ocak 2024 itibarıyla vergi oranı 100 gramda 275 kilo kalori veya daha fazla kalori yoğunluğuna sahip temel gıda olmayan yüksek kalorili ürünlerde (üretici %8); alkol oranı 14° GL'ye kadar olan alkollü içeceklerde (üretici %26,5); aromalı içeceklerde (üretici %25); pestisitler kategori 1 ve 2 için %9, kategori 3 için %7 ve kategori 4 için %6; üretici veya satıcı için el yapımı purolar ve diğer ürün türlerinde (%30,4 üretici); genel tütün ürünlerinde (%160 üretici); sigara, puro ve diğer oyma tütünlere (%160 üretici); telekomünikasyonda %3; benzin, dizel ve fosil olmayan yakıtların satışında ise ortalama litre başına 5,20 Meksika pesosu (yaklaşık 0,26 cent) olarak tahsil edilmektedir.

Gelir Vergisi (Impuesto Sobre la Renta, ISR) federal ölçekte alınan bir vergi olmakla birlikte, tüzel ve gerçek kişiler için oranları değişebilmektedir. Tüzel kişilere uygulanan vergi oranı %30 olmakla birlikte her yılın Mart ayında beyan edilmektedir. Tarım, hayvancılık, balıkçılık ve ormancılık alanında faaliyet gösteren şirketlere vergi oranı üzerinden %30 indirim yapılmaktadır. Şirket faaliyetlerine başlamadan önce yapılan masraflar düzeltme katsayıları uygulandıktan sonra %10 oranında vergiden düşülebilmektedir. Hayır amaçlı bağışlar vergiden düşülebilmekle birlikte, bir önceki yılın vergilenebilir gelirinin %7'si üst limittir. Ar-Ge yatırımları için vergi üzerinden %30 oranında kredi sağlanmakta, vergiden düşülebilir olması için yatırımın teknik destek, teknoloji transferi ve telif haklarına harcanmış olması gerekmektedir.

Gelir vergisinin gerçek kişiler tarafından her yılın Nisan ayında beyan edilmesi gerekmesiyle birlikte, vergi oranı Ocak ayında düşük miktardan başlamakta ve aylar bazında artarak yılın son aylarında en yüksek orana ulaşabilmektedir. Bu bağlamda elde edilen gelir sabit olsa dahi vergi diliminin değişmesi sebebi ile ödenen vergi yüzdesi artmaktadır.

2024 yıllık ortalama alt limit gelir vergisi oranı 0.1 ile 746,04 Meksika pesosu arasında (yaklaşık 38,24 dolar) %1,92 iken; üst limit gelir vergisi oranı 375.975,62 Meksika pesosu üzerine (yaklaşık 19.270 dolar) %35 olarak belirlenmiştir.

Gümrük İşlem Ücreti (Derecho de Trámite Aduanero, DTA) Federal Haklar Yasası'nın 49'uncu maddesi uyarınca; gümrük kanunu hükümlerine göre bir dilekçe veya ilgili gümrük

belgesi kullanılarak gerçekleştirilen gümrük işlemleri için, aşağıdaki oranlara veya ücretlere göre gümrük işlem ücreti ödenir:

- I. Genel ithalat vergisi tahsilatı amacıyla veya Genel İthalat ve İhracat Vergisi Kanunu veya Uluslararası Anlaşmalar uyarınca muaf mallar söz konusu olduğunda, malların gümrük değeri üzerinden 0,008 oranında ödenir. (DTA = Gümrük Değeri x 0,008).
- II. İmalatçılar veya Meksika Ekonomi Bakanlığınca yetkilendirilmiş ihracat programlarına kayıtlı firmalar tarafından sabit varlıkların geçici ithalatında veya kontrollü alanlarda imalat, dönüştürme veya onarım rejimine tahsis amacıyla ulusal bölgeye ithal edilen makine ve teçhizatın gümrük değeri üzerinden 1,76 oranında ödenir. (DTA = Gümrük Değeri x 1,76).
- III. Ekonomi Bakanlığınca yetkilendirilmiş IMMEX programlarına kayıtlı şirketlerde imalat, dönüştürme veya onarım amaçlı ve önceki bölümde belirtilenler dışında geçici mal ithalatı yapılması durumunda 407,82 Meksika pesosu tutarında ödenir. Benzer şekilde; kontrollü tesislerde işleme, dönüştürme veya onarım rejimi ve ilgili iadelerde Madde II'de belirtilenler haricindeki malların ulusal bölgeye ithalatında da bu ücret ödenir.
- IV. Eşyanın Gümrük Kanunu'na göre dış ticaret vergilerinden muaf olan ithalat ve ihracat işlemlerinde; kesin ithal veya ihraç edilen malların iadesinde; geçici ithalat veya ihracatın iadesinde; geçerli hükümlere göre gümrük kıymeti bulunmayan eşyayı kapsayan gümrük işlemlerinde her işlem için 407,82 Meksika pesosu tutarında ödenir.
- V. İhracat işlemlerinde 407,82 Meksika pesosu tutarında ödenir. Eşyanın ihracatı Gümrük Kanunu'nda belirtilen konsolide bir dilekçe ile yapıldığında, her işlem için ilgili dilekçe sunulduğunda gümrük işlem ücreti ödenecek ve her taşıma aracı ilgili gümrük idaresi tarafından farklı bir işlem olarak değerlendirilecektir. Bu vergi, ihracat talebinin veya mal iadesinin tamamlayıcı talebinin kullanıldığı her işlem için de ödenecektir.
- VI. Yabancı ülkeler tarafından yapılan işlemlerde 399,91 Meksika pesosu tutarında ödenir.
- VII. Bir hareketin düzeltildiği ve önceki bölümlerin varsayımlarında bulunmadığı operasyonlar için ve ayrıca aşağıdaki durumlarda ödenir:
 - İç transit; 407,82 Meksika pesosu tutarında,
 - Uluslararası transit; 387,28 Meksika pesosu tutarında,
 - İade için vergi mevduatı rejiminin çıkarılması; 407,82 Meksika pesosu tutarında,
 - İthalat dilekçelerinin II. Bölümü; ihracat veya transit; 407,82 Meksika pesosu tutarında,
 - Dilekçedeki her değişiklik için; 392,63 Meksika pesosu tutarında.

Depolama Hakkı (Derecho de Almacenaje) Federal Haklar Yasası'nın 41'inci ve 42'nci maddeleri uyarınca, aşağıdaki süreler sona erdikten sonra, gümrük vergi bölgelerinde bekletilen dış ticaret mallarının taşınması, depolanması ve saklanması için Depolama Hakkı ücreti ödenir:

- İthal mallarda 2 takvim günü, deniz trafiği gümrüklerinde bulunan mali bölgelerde 7

takvim günü.

- Yurt dışına ihraç veya iade mallarında 15 takvim günü, madenlerde 30 takvim günü.
- İhracat rejiminin geri çekildiği veya başka bir sebep belirtilmeyen eşya için, gümrük idaresinde bekletildiği her gün için ve ilk günden itibaren.
- El konulan malların ilgililerin tasarrufunda olduğunun bildirildiği ertesi gün itibariyle.
- Diğer tüm durumlarda, gümrükte depozitoda kaldığı tarihten itibaren 10 takvim günü

Dış ticaret mallarının gümrükte depozitolu olarak mali bölgelerde elleçlenmesi, depolanması ve muhafaza edilmesine ilişkin günlük ücretler aşağıdaki gibidir:

- I) Her 500 kilogram veya fraksiyonları için:
 - İlk 15 takvim günü: 15,6 Meksika pesosu/gün,
 - Diğer 30 takvim günü: 30,72 Meksika pesosu/gün,
 - Önceki paragrafta belirtilen sürenin bitiminden sonra geçen süre: 49,78 Meksika pesosu/gün.
- II) Aşağıdaki mallarda her depolama günü için, bir önceki bölümde belirlenen ücretin 2 katı ödenir:
 - Hacmi 5 metreküpten fazla kutu, kap, karton, çubuk ve diğer ambalajlarda bulunanlar,
 - Kasada veya özel gözetimde tutulması gerekenler,
 - Patlayıcı, yanıcı, kirletici, radyoaktif ve aşındırıcı,
 - Doğası gereği buzdolabında, steril odalarda veya mali bölge içinde özel koşullarda saklanması gerekenler,
 - Canlı hayvanlar.
- III) Yolcuların bagajları veya kişisel eşyaları için her 100 kilogram ve fraksiyonlarında 25,57 Meksika pesosu/gün olarak ödenir.

Bu maddenin amaçları doğrultusunda, boş kaplar ticari eşya olarak kabul edilecektir.

5.5. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Meksika Ekonomi Bakanlığı Standartlar Genel Müdürlüğü (Dirección General de Normas) ürünstandartları ve ilgili uygulamalardan sorumlu birimdir. Bakanlık yetkisi Federal Metroloji ve Standardizasyon Kanunu (Ley Federal de Metrología y Normalización)'na dayanmaktadır. Standartlar Genel Müdürlüğü; Uluslararası Standartlar Teşkilâtı (ISO), “Codex Alimentarius”, Pan Amerikan Standartları Komisyonu (COPANT) ve Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC) ile eşgüdümlü çalışmaktadır.

Standartlar zorunlu, tercihe bağlı ve referans standartlar olmak üzere üçe ayrılmaktadır:

- Meksika Resmi Standartları (Normas Oficiales Mexicanas, NOMs): Etiketleme gibi standartları belirleyen teknik düzenlemeler olup, resmi kurumlar veya bakanlıklar tarafından ilan edilir. NOM olarak adlandırılan standartlara uyulması zorunludur. Herhangibir kişi ve kurum, ilgili komiteye yeni standart oluşturulması veya mevcut standartta değişiklik yapılmasını talep edebilmektedir.
- Meksika Standartları (Normas Mexicanas, NMXs): NMX olarak adlandırılan NMX standartları, akredite ulusal standartları düzenleyen kuruluşlar tarafından yayınlanan ve uyulması zorunlu olmayan standartlardır. Söz konusu standartlara uyumluluk, yalnızca spesifik bir ürünün uygunluğu şart koşulduğu durumlarda, Meksika Resmi Standardı içerisinde NMX uyumluluğu istenildiğinde ve devlet alımlarında belirtildiğinde zorunludur.
- Referans Standartlar (Normas de Referencia) Kamu İhale Kanunu'nun 67'nci maddesi uyarınca mevcut Meksika Standartları veya Uluslararası Standartlar, ihale gerekliliklerini karşılayamadığında kamu kurumlarının oluşturduğu standartlardır.

Meksika Standartları Sınıflandırma Tablosu

Sektör	Kod
Tekstil Sektörü	A
Çevresel Koruma	AA
Görsel Sanatlar	AG
Çelik Ürünleri	B
Metal Panjur, Kepenk ve Çubuklar	BA
Tıbbi, Hastane ve Laboratuvar Ürünleri ve Ekipmanları	BB
İnşaat Malzemeleri	C
Kalite Sistemleri	CC
Kontrol, Ölçüm ve İstatistik Cihazları	CH
E-ticaret	COE
Taşıtlar (Parçaları dahil)	D
Otomotiv Çilingir Hizmetleri	DA
Ozalit ve Fotokopi	DD

Teknik Çizim	DT
Plastik ve Türevleri	E
Uygunluk Değerlendirmesi	EC
Konteyner ve Ambalaj Ürünleri	EE
Elektronik Veri Değişimi	EDI
Güneş Enerjisi	ES
Gıda Ürünleri	F
İnsan Kullanımı İçin Sanayileşmemiş Gıda Ürünleri	FF
Eczacılıkla İlgili Ürünler	G
Vinçler ve Kaldırma Cihazları	GR
Teknoloji Yönetimi	GT
Metal İşleme, Kaynak ve Metal Kaplama Ürünleri	H
Elektronik Ürünler	I
Elektrik Endüstrisi	J
Kimyasal Ürünler	K
Petrol Arıtma, Damıtma ve Arama Ürünleri	L
Son Kullanıcı Kimyasalları	M
Ofisler ve Okullar için Ekipman ve Malzemeler	N
Sanayi ve Tarımda Genel Kullanım İçin Ekipmanlar	O
Cam Endüstrisi	P
Optikte Kullanılan Öğeler	PA
El Sanatları ve Çömlekçilik	PP
Ev Kullanımı için Ürün ve Ekipmanlar	Q
Çeşitli Endüstriler	R
Güvenlik	S
Çevre Yönetim Sistemleri	SAA
Endüstriyel Hijyen	SS
İş Yönetim Sistemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği	SAST
Kauçuk Ürünleri	T
Turizm	TT
Boya, Vernik ve Cilalar	U
Alkollü İçecekler	V
Demir Dışı Metal Ürünler	W
Oyuncaklar	WW
LPG ve Doğal Gaz Kullanımı İçin Ekipmanlar	X
Tarım Sanayi	Y
Temel Standartlar ve Semboller	Z

Kaynak: Meksika Ekonomi Bakanlığı (<https://e.economia.gob.mx/direccion-general-de-normas/>)

Yurt içi mal ve hizmetlerin yanı sıra, Meksika'ya ithal edilen ürünlerin de zorunlu standartlara uyması zorunludur.

Yeni İntegral Standartlar ve Uygunluk Değerlendirme Sistemi (SINEC) (<https://catalogomexicanodenormas.economia.gob.mx/>) Meksika Ekonomi Bakanlığı Standartlar Genel Müdürlüğü tarafından uygulanmaktadır. SINEC, Metroloji ve Standardizasyon Federal Kanunu ve Yönetmelikleri hükümleri uyarınca tüm Metroloji, Standardizasyon ve Uygunluk Değerlendirme Sistemi (SISMENEC) için faydalı bilgi ve hizmetler sağlamayı amaçlamaktadır. SINEC, Meksika Resmi Standartları, Acil Durum Standartları, yürürlükte olan veya iptal edilen Meksika Standartları ile kamu istişaresindeki Taslak Standartları içeren yeni Meksika Standartlar Kataloğunu içermektedir.

Federal Tüketici Savcılığı (PROFECO)'nın yetkisinde olan ve Federal Hükümet ile birlikte yürütülen Resmi Meksika Standartları anılan kurumun <https://www.profeco.gob.mx/juridico/noms.asp> internet adresinde listelenmektedir.

Sağlık Risklerine Karşı Koruma Federal Komisyonu (COFEPRIS)'nin yetkisinde olan Resmi Meksika Standartları yine anılan kurumun <https://transparencia.cofepris.gob.mx/index.php/es/marco-juridico/normas-oficiales-mexicanas> internet adresinden konularına göre sınıflandırılmıştır.

Ulusal Sağlık, Güvenlik ve Tarım-Gıda Kalitesi Hizmeti (SENASICA)'nin yetkisinde olan bitkisel ürünlere ilişkin Resmi Meksika Standartları <https://www.gob.mx/senasica/documentos/normas-oficiales-mexicanas-en-materia-de-sanidad-vegetal> internet adresinden, hayvansal ürünlere ilişkin Resmi Meksika Standartları ise <https://www.gob.mx/senasica/documentos/normatividad-en-materia-de-salud-animal> internet adresinden kontrol edilebilmektedir.

Ulusal Standardizasyon Kuruluşları			
Standardizasyon ve Sertifikasyon Birliği (ANCE)	https://www.ance.org.mx/	Lic. Abel Hernández – Genel Müdür	ance@ance.org.mx
Meksika Standardizasyon ve Sertifikasyon Derneği (NORMEX)	https://normex.com.mx/	Lic. Lourdes De Cosío – Genel Müdür	normas@normex.com.mx
Normalización y Certificación NYCE, S.C	https://www.nyce.org.mx/	Mtro. Carlos Manuel Pérez Munguía – Genel Müdür	serviciosuario@nyce.org.mx
Ürün Standardizasyon ve Sertifikasyon Merkezi (NYCE Group)	-	Mtro. Carlos Manuel Pérez Munguía – Genel Müdür	-

Meksika Standardizasyon ve Sertifikasyon Enstitüsü (IMNC)	https://imnc.org.mx/	Ing. Francisco Javier Reed and Martín del Campo - Başkan	contacto@imnc.org.mx ; francisco.reed@imnc.org.mx
Ulusal Yapı ve İnşaat Standardizasyon ve Sertifikasyon Ajansı (ONNCCE)	https://www.onnce.org.mx/es/	Arq. Evangelina Hirata – Genel Müdür	atencionclientes@onnce.org.mx ; ehirata@onnce.org.mx
Süt ve Türevlerinin Kalitesinin Geliştirilmesi Konseyi (COFOCALEC)	-	Dr. Sergio Soltero-Gardea – Genel Müdür	contacto@cofocalec.org.mx
Demir Çelik Sanayi Ulusal Odası (CANACERO)	https://www.canacero.org.mx/	David Gutiérrez Muguerza – Başkan	info@canacero.org.mx

5.6. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Ülke genelinde tüm ürün, süreç, yöntem, kurulum, hizmet ve faaliyetlerin geçerli NOM'lara uygun olması gerekmektedir. Federal Metroloji ve Standardizasyon Kanunu özel kuruluşların uygunluk değerlendirme işlevini görsel doğrulama, örnekleme, ölçüm, laboratuvar testi veya belgesel inceleme yoluyla gerçekleştirmesine olanak tanımıştır. Meksika Resmi Standartlarına uygunluk belgesi gümrük noktalarında ithalat belgelerine eklenmelidir.

Uygunluk Değerlendirmesi aracı kurumları faaliyetlerine ve işlevlerine göre dörde ayrılmaktadır:

1. Sertifikasyon Kuruluşları
2. Test Laboratuvarları
3. Kalibrasyon Laboratuvarları
4. Doğrulama Birimleri

Resmi Meksika Standartlarına uygunluk değerlendirmesi yapmaya yetkili aracı kurumlar Meksika Ekonomi Bakanlığı tarafından akredite ve onaylanmış olmalıdır. Meksika Ekonomi Bakanlığı izni ile ürün sertifikasyonu akredite yetkisi verilen aracı kurum olan Meksika Akreditasyon Kurumu (Entidad Mexicana de Acreditación, EMA), çeşitli kuruluşlara farklı alanlardaki uyumluluğu belgelendirme yetkisi verebilmektedir.

Akredite Sertifikasyon Kuruluşları liste ile sınırlı olmamakla birlikte aşağıda bazılarını yerverilmektedir:

- Standardizasyon ve Sertifikasyon Derneği (Asociación de Normalización y Certificación, ANCE) (Elektrik sektörü NOM'ları için ürün belgelendirme kuruluşu)
- Sertifikalı Meksika Kalitesi (Calidad Mexicana Certificada, A.C., CALMECAC)
- Ulusal Plastik Kalite Merkezi (Centro Nacional Para la Calidad del Plástico)
- Tekila Düzenleme Kurulu (Consejo Regulador del Tequila)

- Meksika Standardizasyon ve Sertifikasyon Enstitüsü (Instituto Mexicano de Normalización y Certificación, A.C., IMNC)
- Ulusal Tekstil Standardizasyon Enstitüsü (Instituto Nacional de Normalización Textil, A.C., INNTEX)
- Meksika Standardizasyon ve Sertifikasyon Topluluğu (Sociedad Mexicana de Normalización y Certificación, S.C., NORMEX)
- Elektronik Standardizasyon ve Sertifikasyonu (Normalización y Certificación Electrónica, NYCE)
- İnşaat ve Yapı Standardizasyonu ve Sertifikasyonu Organizasyonu (Organismo de Normalización y Certificación de la Construcción y Edificación)
- “L de Mexico—Underwriters Laboratories de Mexico, S.A. de C.V.” (Elektrikli ve elektronik cihazlar için ürün sertifikasyon kuruluşu)
- “Intertek” (Elektrikli ve elektronik cihazlar için ürün sertifikasyon kuruluşu)

Meksika resmi standartlarında güncelleme ve değişiklikler söz konusu olabileceğinden, “<https://asinom.stps.gob.mx/Login/Login.aspx>” internet adresinden kontrol edilmesinde faydagörülmektedir.

5.7. İthalat Lisansları ve İthalatı Kontrole Tabi Ürünler

Meksika'ya ithal edilen bazı hassas ürünler için, zorluk derecesi ürünün niteliğine göre değişen bir ithalat lisansı alınması gerekmektedir. İthalat lisans uygulaması, lisansların tercihli ticaret anlaşmaları uyarınca uygulandığı durumlar haricinde, tüm ülkelerden gelen ürünlere en çok kayrılan ülke esasına göre uygulanmaktadır.

Meksika Hükümeti'nin ön ithalat izinlerinin dayandığı mevzuatlar:

- i. Dış Ticaret Kanunu (Başlık IV, Bölüm II, Kısım I, Madde 20 ve Kısım II, Madde 21 ve 22),
- ii. Dış Ticaret Kanunu Uygulama Yönetmelikleri (Başlık III, Bölüm II),
- iii. Ekonomi Bakanlığı'nın Meksika'da ön izinlere uygulanabilir hükümler içeren Dış Ticarete İlişkin Genel Kurallar Hakkındaki Kararı'dır.

Bu kapsamda, Meksika Hükümeti, ithalat lisansına tabi olan tarife satırlarını, Dış Ticaret Kanunu'na uygun olarak Federal Resmi Gazete (DOF)'de periyodik olarak yayınlamaktadır¹.

Meksika'da yerleşik gerçek veya tüzel kişiler, ilgili gerekliliklerin karşılaması koşuluyla ithalat lisansı (ön izin) için başvuru yapabilir. Başvuru mercileri;

- (i) Ülkemizdeki Tek Pencere Sistemine karşılık gelen Meksika Dış Ticaret Dijital Penceresi Sistemi (Ventanilla Digital Mexicana de Comercio Exterior, VUCEM) (<https://www.ventanillaunica.gob.mx/vucem/index.html>),

¹ https://www.dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5672457&fecha=25/11/2022#gsc.tab=0

- (ii) Ekonomi Bakanlığı Dış Ticaret Genel Müdürlüğü,
- (iii) Üretim tesisinin yerleşim yerindeki Kamu Hizmetleri Bölümüdür.
(<http://www.economia.gob.mx>)

İthal lisansı (ön izin) için başvurularında aşağıdaki bilgiler yer almalıdır:

- Başvuru sahibine ilişkin genel bilgiler (gerçek kişiler için nüfus kayıt numarası (CURP) ve tam adı, tüzel kişiler için ise işletme adı ve federal vergi mükellefleri kaydı), telefon, e-posta ve başvuru sahibinin ikametgâhı,
- İthal edilmek istenen ürüne ilişkin bilgiler (yeni veya kullanılmış), rejim (kesin veya geçici ithalat veya ihracat), ithal veya ihraç edilecek mallara ilişkin genel veriler (tarife başlığı, miktar, dolar cinsinden değer, menşe ülke dâhil),
- Yasal temsilci veya başvuruyu sunmaya yetkili kişiye ilişkin veriler, başvuru sahibinin ikametgâhı, tarihi, yeri, adı ve imzası,
- Başvuru formu (önceki prosedürlerin belirtilebileceği bir bölümün yanı sıra başvuru sahibinin ithalata dair istenen bilgileri kodların bir listesini girebileceği bir ek içerir).

İthal lisansı onaylandıktan sonra, Ekonomi Bakanlığı onaylanan ithal lisansına ilişkin tüm bilgileri otomatik olarak Gümrük Müdürlüğüne gönderir ve başvuru sahibi daha fazla bilgi sunmasına gerek kalmadan ithal lisansını kullanabilir. İthalat lisansına (ön izin) tabi malların ithalatı, yukarıda açıklanan ithalat lisansı prosedürleri dışında herhangi bir idari prosedüre tabi bulunmamaktadır.

Ekonomi Bakanlığı tarafından onaylanan tüm ithalat lisansları (ön izin), onaylandıkları andan itibaren bir geçerlilik süresine sahiptir. Belirli bir mal için onaylanmış olan ithalat lisansı, ilgili tarafın talebi üzerine, ilk onayın dayandığı kriterlerin hala geçerli olması, ilk onaylanan miktarın bir kısmının hala ödenmemiş olması ve lisansın süresinin dolmamış olması koşuluyla uzatılabilir. Otomatik olmayan ithalat lisansları (ön izin) için azami geçerlilik süresi bir yıldır. Uzatma talebi için Tek Pencere üzerinden başvurulur ve cevap verme süresi 13 iş günüdür².

Bununla birlikte, özellikli ürünler için ilgili Bakanlık ve kurumlardan da izin alınması gerekmektedir:

- Özel askeri araçların (yeni veya kullanılmış) yanı sıra silah, mühimmat, patlayıcı ve savunma teçhizatı ithalatı için Milli Savunma Bakanlığı'nın (Secretaría de la Defensa Nacional, SEDENA) izni gereklidir.
- Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı'ndan (Secretaría de Agricultura y Desarrollo Rural, AGRICULTURA, SADER), bazı deri ve kürk ürünleri ile taze /soğutulmuş ve dondurulmuş et ithalatı için ithalat izninden önce ithalat izni işlevi gören "Hayvan Sağlık Gereklilikleri Formu" (Hoja de Requisitos Zoo-Sanitarios) alınması gereklidir. Tarım makineleri ithalatında ise SADER'den onay alınması gerekmektedir.

² <https://importlicensing.wto.org/content/prior-permit-products>

- Tıbbi ürünler ve ekipmanlar, ilaçlar, teşhis ürünleri, tuvalet malzemeleri, işlenmiş gıdalar ve bazı kimyasalların ithalatı için Sağlık Bakanlığı (Secretaría de Salud, SALUD), Federal Sağlık Risklerine Karşı Koruma Komisyonu (Comisión Federal para la Protección contra Riesgos Sanitarios, COFEPRIS) aracılığıyla “ön sıhhi ithalat izni” veya “sıhhi ithalat bildirimini” gerekmektedir. Gıda takviyeleri ve bitkisel ürünler Meksika'da özel düzenlemelere tabidir.
- Belirli yumurtalar, fildişi, belirli ağaç türleri ve kürkler gibi nesli tükenmekte olan türlerden yapılan ürünlerin ithalatı için Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'ndan (Secretaría de Medio Ambiente y Recursos Naturales, SEMARNAT) ithalat izni alınmalıdır.
- Zehirli ve tehlikeli ürünleri ithal etmek için SEMARNAT'tan ithalat izni almak gerekir. PLAFEST formunu yetkiliye sunmak ve pestisitlerin, bitki besinlerinin, toksik veya tehlikeli maddelerin türüne bağlı olarak ödemeler yapılması gerekir.

5.8. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Meksika'da etiketleme gereklilikleri oldukça karmaşık olup, yurt içinde perakende satışa yönelik tüm ürünlerin ithalattan önce İspanyolca olarak etiketlenmesi ve ticari ve/veya sıhhi teknik düzenlemelere (*Normas Oficiales Mexicanas- NOM*) uyulması gerekmektedir. Anılan prosedürler ise ilave zaman ve maliyet yaratmaktadır.

Söz konusu düzenlemelerden en fazla etkilenen sektörler, tekstil ürünleri ve seramik karolardır. Tekstil ürünlerinin etiketlerinde beden, marka, üreticinin adı ve ithalatçının bilgilerinin belirtilmesi; seramik karolarda ise sevkiyat başına değil, her paket için ithalatçının vergi numarasını da içeren bilgiler ile etiketleme yapılması gerekmektedir.

Meksika Ekonomi Bakanlığı tarafından 27.03.2020 tarihinde Federal Resmi Gazete'de yayımlanan kararname (https://www.dof.gob.mx/2020/SEECO/NOM_051.pdf) ile “NOM-051-SCFI/SSA1-2010” olarak adlandırılan gıda ürünleri ve alkolsüz içecekler için zorunlu etiket standardında değişiklik yapılmıştır. Anılan standartların 01.10.2020 tarihinden itibaren 01.10.2025 tarihine kadar üç aşamada yürürlüğe gireceği belirtilmiştir. Anılan standartlara uyum, Federal Tüketici Savcısı (PROFECO), Sağlık Risklerine Karşı Federal Koruma Komisyonu (COFEPRIS) ve diğer sağlık kuruluşları tarafından denetlenecektir.

Şili modeli esas alınarak yapılan söz konusu düzenleme çerçevesinde; yüksek kalori, yüksek şeker, yüksek doymuş yağ, yüksek trans yağ ve yüksek sodyum içeren ve Meksika pazarında satışa sunulan yerli ve yabancı gıda ürünleri ve alkolsüz içeceklerin ambalajlarının sağ üst bölümünde siyah sekizgenler içinde uyarılar yapılacaktır. Şili modeline ilave olarak Meksika'da kafein ve tatlandırıcı içeren ürünlerin ambalajlarının üzerinde, söz konusu ürünlerin çocuklara önerilmediğine ilişkin uyarı yer alacaktır.

5.9. Geçici İthalat

Gümrük Kanunu'na göre, geçici ithalat rejimi, malların ülkeye girdiklerindeki durumlarıyla aynı olarak yurtdışına geri dönmeleri şartıyla, sınırlı bir süre ve belirli bir amaç için kalmak üzere ülkeye girmesidir.

Geçici ithalat rejimi kapsamında ülkeye sokulan mallar rejim değişikliğine, yeniden sevkiyata veya malların düzene sokulmasına tabi tutulamaz ve girişine izin verilen amaçlar dışında kullanılamaz.

Geçici olarak ithal edilen mallar, belirlenen süreler içinde yurt dışına geri dönmelidir, aksi takdirde, amaçlandıkları geçici ithalat rejimi sona erdiği için ülkede yasadışı olarak bulunduğu değerlendirilir.

Malların geçici ithalatı herhangi bir tarife dışı düzenleme veya kısıtlamaya veya Meksika Resmi Standartlarına tabi olduğunda, malların gönderildiği tarihte geçerli olan uygunluğu kanıtlayan belgenin sunulması esas olacaktır.

İhracatçı firma veya gümrük acentesi tarafından Meksika Şehri Ticaret Odası (CANACO) ATA Karnesi Kayıt Sistemi'ne (Sistema de Registro de Cuadernos A.T.A.) gerekli ön bildirim yapılarak Meksika'daki fuarlarda sergilenecek olan mallar, numuneler, profesyonel ekipmanlar 6 ay süreyle ülkeye gümrük vergisiz ithal edilebilmektedir. Ancak sıvı, gaz, jel ve toz halindeki numunelerin nakliyesinin küçük miktarlarda dahi olsa yalnızca gümrük acenteleri aracılığıyla yapılması gerekmekte olup söz konusu şartlara dikkat edilmediğinde gümrük idaresi tarafından masrafları göndericiye ait olmak üzere ürünler iade edebilir veya uygun belgelere sahip numunelere el koymak suretiyle imha edebilir. Ayrıca araştırma, ürün tescili veya sertifikasyon amaçlı numuneler için bazı özel işlemler uygulanabilir.

Öte yandan, Meksika'da, bir hazırlama, dönüştürme veya onarım işlemine tabi tutmak için geçici ithalat yöntemi de bulunmaktadır. Bu durumda, Ekonomi Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş ihracat programlarına sahip şirketler, Vergi İdaresi tarafından kurallar aracılığıyla belirlenen kontrol gerekliliklerine uymaları koşuluyla, yetkilendirilmiş program kapsamında, bir hazırlama, dönüştürme veya onarım sürecine tabi tutulduktan sonra yurtdışına geri gönderilecek malların yanı sıra aynı durumda geri gönderilecek malların geçici ithalatını gerçekleştirebilirler.

5.10. Devlet Alımları

Meksika Hükümeti, önemli altyapı ve inşaat işlerini yürütmek için büyük miktarda hammadde, onarım parçaları, nihai ürün ve hizmet satın almaktadır. Ayrıca kamu hizmetlerinin sağlanabilmesi için devlet hastaneleri, savunma sanayi, polis, araştırma süreçleri, uluslararası ilişkiler gibi alanlarda da kamu ihalelerine ihtiyaç duyulabilmektedir.

Geleneksel olarak, en büyük tedarik bütçesine sahip kuruluş ve işletmeler aşağıda belirtilmiştir:

- İletişim ve Ulaştırma Bakanlığı (*Secretaría de Infraestructura, Comunicaciones y Transportes – SICT*),
- Milli Eğitim Bakanlığı (*Secretaría de Educación Pública – SEP*)
- Maliye ve Kamu Kredileri Bakanlığı – (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público – SHCP*)
- Sağlık Bakanlığı (*Secretaría de Salud - SALUD*)
- Kamu Güvenliği Bakanlığı (*Secretaría de Seguridad Pública – SSP*)
- Milli Savunma Bakanlığı (*Secretaría de la Defensa Nacional – SEDENA*)
- Deniz Kuvvetleri Bakanlığı (*Secretaría de Marina – SEMAR*)
- Meksika Ulusal Petrol Şirketi (*Petróleos Mexicanos – PEMEX*)
- Federal Elektrik Komisyonu (*Comisión Federal de Electricidad – CFE*)
- Meksika Sosyal Güvenlik Kurumu (*Instituto Mexicano del Seguro Social – IMSS*)
- Kamu Çalışanları Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Kurumu (*Instituto de Seguridad y Servicios Sociales de los Trabajadores del Estado – ISSSTE*)
- Ulusal Turizm Tanıtma Fonu (*Fondo Nacional de Fomento al Turismo – FONATUR*)

Meksika’da kamu ihaleleri Meksika Anayasası'nın 134’üncü maddesi, Kamu İhale Yasası (*Ley de Adquisiciones, Arrendamientos y Servicios Del Sector Público- LAASSP*) ve Bayındırlık Yasası (*Ley de Obras Públicas - LOPSRM*) ile belirlenmektedir.

Kamu İdaresi Bakanlığı (*Secretaría de la Función Pública- SFP*) ihale sürecinin yasallığı ve genelitirazlar ile ilgili süreçleri yönetmek, ihale ve sözleşme kurallarını belirlemek, gözlemlemek ve uygulamaktan sorumludur. Sektör bazında diğer bakanlıklar ve kurumlar da süreç içerisinde yer alabilmektedir.

Kamu ihaleleri “*CompraNet*” (<https://compranet.hacienda.gob.mx/web/login.html>) sistemi üzerinden duyurulmaktadır. Ayrıca “*Mexico Projects Hub*” (<https://www.proyectosmexico.gob.mx/en/home/>) internet adresi üzerinden yeni projeler hakkında bilgiye ulaşılması mümkündür.

Hükümet yıllık tedarik bütçesini belirleyerek gerekli bilgileri *CompraNet*'teki Yıllık Tedarik Programına (APP) girmekte; yasal düzenlemelere tabi ürünler için ilgili standartları göz önünde bulundurmakta; kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri belirtmektedir. İhaleye hazırlanmadan önce, tedarik kurumu piyasa fiyatları ve şartnameleri belirlemek için kapsamlı bir pazar araştırması yapmalıdır. Kurumların kullanabileceği 3 tür tedarik prosedürü bulunmakta olup bunlar; kamu ihalesi, kısıtlı davet ve doğrudan alımdır.

Şirketler, Meksika Hükümeti ile ihale sözleşmesi yapmak için aşağıdakileri aşamaları tamamlamalıdır:

- *CompraNet* sayfasına giriş > “Şirketinizi Kaydedin” > Hüküm ve koşulların gözden geçirilmesi
- Yabancı Şirket sekmesi (*Extranjera Incorporar*) > İlgili alana tüm veri ve

belgelerin girilmesi.

- Kamu İdaresi Bakanlığından alınmış dijital sertifikanın işlenmesi için gerekli dosyanın eklenmesi > Formun tüm kayıt bilgileriyle birlikte gönderilmesi > Hesap bilgileri ve dijital sertifika temini için 1-2 iş günü beklenmesi > CompraNet'e erişimin onaylanması.

İhale şartlarının ve taahhütlerin iyi analiz edilmesi gerekmekte olup; ihale şartları kurumlara, ürün-hizmet türüne, miktarına ve bedeline göre değişiklik göstermektedir.

Ülkedeki eyaletlerin her biri farklı kamu ihale yasalarına sahiptir. 2007 yılı sonrasında Meksika Devleti Kamu İhale Yasası (*Ley de Adquisiciones, Arrendamientos y Servicios Del Sector Público- LAASSP*)'nin tedarik prosedürlerini güncellemiştir.

Mevcut İhale Kanunları ile 3 tür kamu ihalesi öngörülmektedir:

- Ulusal kamu ihaleleri
- Meksika'nın taraf olduğu Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamında yürütülenuluslararası kamu ihaleleri
- Uluslararası açık kamu ihaleleri

İhale kapsamındaki ürünler Meksika'da üretilmeli ve en az %50 yerli içeriğe sahip olmalıdır. Uluslararası ihalelerin açılan tüm ihalelere oranı yalnızca %10'udur. Ancak değeri %30-35 arasında değişmektedir. Kamu İhale Yasası'nın 28'inci maddesi uyarınca uluslararası açık kamuihalelerinde sunulan hizmetin, kiralamanın veya ürün fiyatının yerli muadillerine kıyasla %15'ekadar daha ucuz olması şartı aranmaktadır. Anılan Yasa'da uluslararası açık kamu ihalelerinin yapılabilmesi ulusal kamu ihalesine talebin olmaması veya Meksika hükümetinin yabancı kredi ile finanse ettiği sözleşmelerde belirtilmesi şartlarına bağlanmıştır.

5.11. Teknik Engeller

Meksika'ya taze sebze ve meyve ithalatında soğuk işlem, gönderim öncesi denetleme, ön onay gibi zorlu idari prosedürler ve ithalat protokolleri gibi tarife dışı engeller bulunmaktadır. Anılan tedbirler Serbest Ticaret Anlaşması bulunan Avrupa Birliği ülkelerinden dahi meyve ihracatına engel olmaktadır.

Narenciye, elma, armut, kivi ve şeftali için karantina zararlıları ile mücadele önlemleri listesi oldukça katıdır. Ayrıca ithalat öncesi Meksikalı denetmenler tarafından yapılacak yerinde inceleme ve ön onay talep edilmektedir. Denetim maliyetleri ihracatçı tarafından ödenmektedir. Meksika'nın sabit bir haşere karantina listesi bulunmamaktadır. Bu sebeple bir ürünün Meksika'ya girişine izin verilebilmesi için özel bir sürece tabi tutulması gerekmektedir. İlaç ve tarım kimyasallarının pazarlama süreci üç aşamalı ve birkaç muhatap kurumu içermekte olup, izin ve onaylar fazla ve uzun sürmektedir.

Meksika tarafından dış ticarete uygulanmakta olan teknik engeller hakkında bilgiye <https://teknikengel.ticaret.gov.tr/> sitesinden erişilebilmektedir.

Ticarette Teknik Engeller web sitesi, kullanıcıların teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, söz konusu siteden ülkeler itibarıyla ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olabilmekte, ülkelerin mevzuat ve uygulamaları hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Söz konusu siteye ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Sitenin üyelerine ilgilendikleri ülke ve ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler günlük olarak e-posta ile gönderilmektedir.

5.12. Diğer Hususlar

Meksika'nın gümrük mevzuatı ve teknik gereklilikleri oldukça karmaşık olup, ithalat için gerekli olan çok sayıda belgenin hazırlığı ve gerekli izinlerin alınması uzun sürmekte ve Meksika'ya ihracatımızda tarife dışı engel oluşturmaktadır. Hatalı veya eksik belgelendirme; İspanyolca dilinde etiketlendirme zorunluluğuna uyulmaması, tarım ve gıda ürünlerinin ithalatında bitki sağlığı şartlarına, hayvansal ürünlerin ve kimyasalların ithalatında sağlık sertifikası ve izin şartlarına uyulmaması; ürünün gümrük tarife kodunun veya isminin hatalı beyan edilmesi gibi durumlarda yüksek para cezaları veya Meksika Devleti tarafından mala el koyulması söz konusu olabilmektedir.

Son dönemde Meksika'nın belirli sektörlerindeki ürünler için gümrük vergileri artırılmıştır. 2024 yılı Nisan ayında yapılan Kararname değişikliği ile birlikte çelik, alüminyum, tekstil, giyim, ayakkabı, ahşap, plastik ve mamulleri, kimyasal ürünler, kâğıt ve karton, seramik ürünler, cam ve mamulleri, elektrik malzemeleri, ulaşım malzemeleri, müzik aletleri, mobilya vb. 544 tarife satırındaki malların ithalatında %5 ila %50 arasında geçici gümrük vergileri uygulamasına başlanmıştır.

Bununla birlikte, geçmiş yıllarda Meksika gümrüklerindeki işlemlerin gümrük komisyoncuları tarafından gerçekleştirilmesine ilişkin zorunluluk halihazırda bulunmamakta olup; ithalatçı firmalar tarafından gümrük işlemlerinin yürütülmesi mümkün hale gelmiştir. Ancak Meksika'da standartlara ilişkin düzenlemelerin çok karmaşık ve değişken olması (hemen hemen her gün Federal Resmi Gazete'de yayımlanan düzenlemeler ile değişiklikler yapılması) sebebiyle, ithalat işlemlerinin hızlı bir şekilde tamamlanmasını ve özel gerekliliklerin karşılanmasını teminen gümrük komisyoncuları ile çalışılması tavsiye edilmektedir.

5.13. E-Ticaret

Meksika, sahip olduğu yaklaşık 131,2 milyonluk bir nüfus ve 1,81 trilyon dolar gayrisafi yurt içi hâsıla ile dünyanın 12'nci büyük ekonomisidir. 2023 yılı kişi başına düşen gelir 13.803 dolar seviyesindedir. Meksika Ulusal İstatistik ve Coğrafya Enstitüsü (INEGI) verilerine göre; Meksika ekonomisi, 2023 yılında %3,2 büyüme gerçekleştirmiş ve enflasyon oranı %4,7 seviyesindedir.

Meksika Online Satış Birliği'nin (AMVO) online satış çalışmasına göre Meksika, 6 yıl üst üste en hızlı büyüyen ülkeler arasında yer almış ve dünya çapında e-ticaret perakende büyümesinde ilk sırada konumlanmıştır.

EMarketer'ın rakamlarına göre, ülkenin 2023 e-ticaret hacmi 44,07 milyar dolara ulaşmıştır.

Ülkede 2023 yılında internet kullanımı %78,6'ya yükselmiş ve mobil internet kullanım oranı %78,28 seviyesindedir. Statista verilerine göre, e-ticaretin perakende ticaret içerisindeki payının %15 düzeyinde seyrettiği tahmin edilmektedir.

Meksika, Hindistan, Brezilya, Rusya, Arjantin ve Fransa gibi ülkeleri geride bırakarak e-ticarette en hızlı büyüyen ilk dört ülke arasında yer almaktadır. 2023 yılında dünya ortalaması %10 iken, Meksika'daki e-ticaret perakende sektörü geçen yıla göre %24,6 seviyesinde büyümüştür.

Statista tahminine göre, Meksika nüfusunun yarısından fazlası çevrimiçi olarak satın alma işlemi gerçekleştirmektedir. Statista tahminine göre nüfusun %36,15'i e-ticaret kullanmaktadır.

Meksika Çevrimiçi Satış Derneği (AMVO)'ne göre, 2023 yılında 65 milyondan fazla kişi internet üzerinden ürün ve hizmet satın almaktadır. Kolaylaştırılmış lojistik ve artan dijital okuryazarlık sayesinde Meksika'nın 2025 yılına kadar 77 milyondan fazla e-ticaret kullanıcısına sahip olacağı öngörülmektedir.

Meksika Çevrimiçi Satış Derneği'ne göre, 2023 yılında Meksika'daki e-ticaret perakende sektörü, 2022 yılına göre %24,6 büyüme göstermiş ve dijital kanallar aracılığıyla 658,3 milyon Meksiko pesosundan (yaklaşık 37 milyon dolar) fazla satış gerçekleştirmiştir.

Meksika Çevrimiçi Satış Derneği'ne göre, Meksika'da en çok satılan üç kategori; moda (%62), hazır gıda (%55), güzellik ve kişisel bakım (%50), elektronik (%42) ve cep telefonudur (%39).

Statista verilerine göre, 2027 yılında ticari gelirin 86 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

5.13.1. E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Meksika'da internet üzerinden iş yapmayı düzenleyen özel bir mevzuat bulunmamaktadır. Bilişim hukuku sistemi olmadığından internette gerçekleştirilen faaliyetler genel hukuk hükümlerine (medeni ve ticari) göre düzenlenmektedir. Ticaret Kanununda, esas olarak çevrim içi ticari işleme katılan tarafların kimlik doğrulaması ile ilgili düzenlemelerin oluşturulmasına odaklanan, çevrim içi ticari işlemlere ayrılmış bir bölüm bulunmaktadır. Bu kapsamda düzenlenmeyen tüm hususlarda Medeni Kanun da uygulanmaktadır.

Ayrıca, Tüketicuyu Koruma Kanunu'nda (Ley Federal de Protección al Consumidor) tüketicilerin elektronik yollarla gerçekleştirilen işlemlerdeki haklarını düzenleyen özel bir bölüm bulunmaktadır. Tüketicuyu Koruma Kanunu, internet üzerinden gerçekleştirilen işlemlerde, hizmet sağlayıcının, tüketicinin sağladığı bilgileri gizli olarak kullanması, bu bilgilere ilişkin güvenlik ve gizlilik sağlamak için mevcut teknik unsurlardan birini kullanması, işlemi gerçekleştirmeden önce tüketiciye fiziksel adresini, telefon numaralarını ve tüketicinin talepte bulunabileceği diğer araçları sağlaması, ürünlerin özelliklerine ilişkin

aldatıcı ticari uygulamalardan kaçınması, tüketiciye mal ve hizmetlerin şartlarını, koşullarını, maliyetlerini, varsa ek ücretlerini ve ödeme koşulları bilgisinin sağlanması vb. belirli yükümlülükler getirmektedir.

Diğer taraftan, e-ticareti ayrıntılı şekilde düzenleyen ve e-ticaret yoluyla mal, ürün veya hizmet sunan, pazarlayan veya satan gerçek veya tüzel kişilerin uyması gereken hükümleri belirleyen ilk standart olan “NMX-COE-001-SCFI-2018”, 30 Nisan 2019 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak, 1 Mayıs 2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Ancak bu NMX zorunlu bir standarttan ziyade e-ticaret sağlayıcıları tarafından izlenecek en iyi uygulamaları belirleyen tavsiye niteliğinde olup Tüketicinin Korunması Kanunu kapsamındaki hükümler gibi yasal bir güce sahip değildir. Bu standart ile elektronik yollarla ürün veya hizmet sunan ve pazarlayan tüm işletmelerin sistemlerini veya sayfalarını düzenlemelere uyacak şekilde ayarlamasının sağlanması, böylece çevrim içi mağazalar, kesinlik ve yasal güvenlik ile adil bir yasal çerçeveye arayan tüketicilerin haklarının garanti edilmesi amaçlanmaktadır.

Mezkûr NMX ile e-ticaret üzerinden gerçekleştirilen tüm işlemlerde aşağıda yer alan bilgilerin belirtilmesini önermektedir:

- Bilgilendirme ve tanıtım yapılması,
- Sağlayıcı ve tüketici arasındaki ilişkinin ilgili hüküm ve koşulları,
- Mal ve hizmetlerin özellikleri hakkında bilgi,
- Ticari işlemleri korumak için güvenlik mekanizmaları,
- Kişisel verilerin korunması,
- Reklam mesajları, profil oluşturma ve çevrim içi davranış,
- Ödeme ve teslimat mekanizmaları.

Ekonomi Bakanlığı ve PROFECO bu standardı uygulayan firmaları belirlemeye yetkili kuruluşlar olup, bu standarda göre doğrulama raporu alan mağaza veya işletmelerin listesini yayımlanmaktadır.

5.13.2. Yurtiçi E-Ticaret (B2C)

Meksika'daki dijital alıcıların sayısı 2023 yılında yaklaşık 66 milyona ulaşmış ve dijital alıcıların çoğunluğu 25-34 yaş aralığındaki kişilerden oluşmaktadır. Çevrim içi alışverişte banka (%74) ve kredi kartı (%57) kullanımı ana satın alma yöntemi olarak yerini korurken, bankasız yöntemlerin kullanımında da artış yaşanmıştır.

Çevrimiçi satın almaların %33'u dijital ticari işlemler açısından en önemli konum olan Mexico City'de gerçekleşirken, ikinci sırada %18 ile ülkenin batısı ve merkezi ve üçüncü sırada %16 ile Meksika'nın güneydoğusu yer almaktadır.

Ülkedeki en önemli çevrim içi pazaryerleri; mercadolibre.com.mx, amazon.com.mx, walmart.com.mx, liverpool.com.mx ve coppel.com siteleridir. Arjantin menşeli ve tüm Latin Amerika'da yaygın olan bir dijital ticaret platformu olan Mercado Libre, Meksika'daki bu tür web sayfaları arasında en fazla aylık ziyaretçi hacmine sahiptir. Ancak son zamanlarda

Amazon, Mercado Libre'yi geride bırakarak ülkedeki en çok ziyaretçi hacmine sahip olmaya başlamıştır.

Amazon 2023 yılında 10,37 milyar brüt mal hacmine sahipken, Mercado Libre 6,96 milyar brüt mal hacmi yakalamıştır. Meksikalı tüketiciler arasında popüler olan çevrim içi mağazalar arasında giyim ve ayakkabı segmentinde Liverpool ve Noel zamanlarında ise Coppel önde gelmektedir. Özellikle Liverpool 2022 yılında çevrim içi satışları %26 oranında artırmıştır. Ancak her üç sektörde de Amazon ve Mercado Libre hâkimiyetini sürdürmektedir.

EcommerceDB'ye göre; 2023 yılında en çok pazar payı, Amazon (%42,45), Mercado Libre (%28,52), Walmart (%6,9), Liverpool (%6,8) ve Coppel'in (%5,74) olmuştur.

Bunun yanısıra, ülkede, El Palacio de Hierro, Sears, Soriana, Chedraui gibi çok kanallı zincir mağazalar da faaliyet göstermektedir.

Meksika Çevrim İçi Satışlar Derneği'nin Şubat 2024 yılı verilerine göre Meksika'da en çok ziyaretçi trafiğine sahip olan çevrimiçi mağazaların ilgili web sitelerinin ziyaretçi sayıları aşağıda yer almaktadır.

- Amazon Mexico 152,36 milyon
- Mercado Libre Mexico 147,46 milyon
- AliExpress 63,70 milyon
- Walmart Mexico 36,65 milyon
- Liverpool Mexico 29,87 milyon
- Coppel 24,51 milyon
- The Home Depot Mexico 20,30 milyon
- Samsung 16,81 milyon
- eBay 15,92 milyon

Diğer taraftan, söz konusu Derneğin verilerine göre, dijital alışveriş yapanlar kişiler en çok moda (%62), yiyecek (%55), güzellik ve kişisel bakım (%50), elektronik (%42), cep telefonları (%39), oyuncak (%39), spor malzemeleri (%35), ev kileri ürünleri (%33), dijital kültür ürünleri (%33), mutfak aletleri (%33), ev aletleri (%32), konsollar ve video oyunları (%32), ev temizlik ve bakım ürünleri ve aksesuarları (%31), büro gereçleri (%31), fiziksel kültür ürünler kitap vb (%31), mobilya ve ev dekorasyonu (%30), eczane (%29), hırdavat aletleri (%29), evcil hayvanlar (%28), çocuklara yönelik ürünler (%25), ev inşaat ürünleri (%25), sanat malzemeleri (%24), yedek parça ve otomobil parçaları (%22), alkollü içecekler (%20), alkolsüz içecekler (%20), bahçe ürünleri (%17), optik (%15), müzik aletleri (%14), ve taşıtlar (%10) ürün kategorilerine talep göstermişlerdir.

Meksika'da çevrim içi alışveriş, özellikle Noel dönemi, Kara Cuma, Anneler Günü, Hot Sale gibi özel gün ve haftalarda önemli miktarda artış göstermektedir. Ülkede 2011 yılından itibaren Kasım aylarında düzenlenmekte olan El Buen Fin de Semana isimli ulusal alışveriş festivali, ülkede çevrim içi alışverişin artış gösterdiği önemli günlerden biridir.

Meksika'daki çok kanallı mağazalar, alışveriş deneyimini çeşitlendirmektedirler. Liverpool ve Palacio de Hierro, moda ve lüks segmentinde; Elektra, elektronik ve ev aletlerinde; Walmart Mexico, geniş bir ürün gamında; ve The Home Depot Mexico, ev geliştirme malzemelerinde özel seçenekler sunmaktadırlar. Bu zincirler, alışverişin her yönünü kolaylaştırarak müşterilerine benzersiz bir konfor sağlamaktadırlar.

5.13.3. Sınır Ötesi E-Ticaret

Uluslararası satın alımlarında, özellikle sınır ötesi işlemlerin toplam çevrimiçi satın alımların %74'üne kadar ulaşabilmekte ve Latin Amerika'da dijital ticaretin önemli bir bölümünü temsil etmektedir. Meksika'da bu oran %20 seviyesindedir.

Meksika, Hindistan'dan sonra küresel olarak dış ticaret sitelerinde en yüksek alışveriş hacmine sahip ikinci gelişmekte olan ekonomidir. Meksika, 2023 yılında sınır ötesi e-ticarette 16 milyar dolarlık bir hacme ulaşmıştır.

Latin Amerika, ABD ve Avrupa arasındaki kültürel bağlar, Latin Amerika'yı küresel şirketler ve satıcılar için ideal kılmaktadır. Tarihsel bağlantılar, dil etkisi ve benzer tüketici davranışları, ortak bir kültürel temeli destekleyerek dünyaca ünlü markaların Latin Amerikalı tüketiciler arasında yankı bulmasını kolaylaştırmaktadır.

Meksika'daki sınır ötesi e-ticaretin %20'si Avrupa ile yapılmaktadır. 2026 yılına kadar Avrupa ve Latin Amerika arasındaki sınır ötesi e-ticaretin her yıl %20 büyüme beklentisiyle bu durum her iki bölgedeki şirketler için de büyük bir büyüme fırsatı yaratmaktadır. Bu bağlamda Avrupa, Latin Amerika'nın toplam sınır ötesi ticaretinin %2'sini oluşturmaktadır. Bu rakam yıllık bir trilyon doları temsil etmektedir.

Danışmanlık firması Americas Market Intelligence (AMI), Meksika'da e-ticaretin 2026 yılına kadar yıllık %32 oranında büyüyeceğini öngörmekte ve bu büyümenin büyük bir kısmının şu anda tüm e-ticaret ithalatının yalnızca %16'sını oluşturan Asya ile sınır ötesi e-ticaretten kaynaklanacağını belirtmektedir.

Dünyanın diğer bölgeleriyle e-ticaret fırsatı, küresel bir eğilimin parçası olarak yeni ödeme yöntemlerinin benimsenmesini de sağlayacaktır. Her ne kadar ülke içinde perakende zincirleri aracılığıyla yurtdışından yapılan alışverişlerde işlemlerin büyük bir kısmı nakit olarak gerçekleştirilse de ilerleyen yıllarda yeni ödeme yöntemlerine talebin kayacağı öngörülmektedir. Diğer yöntemler yaygınlaşmaya başladıkça nakit ödemelerin ağırlığının giderek azalması ve 2026 yılına kadar nakit ödemelerin payının diğer yöntemlere kıyasla %10'da kalması beklenmektedir.

Mercado Libre ve Amazon platformları, 2022 yılında küresel değeri 1,9 trilyon dolara ulaşan sınır ötesi e-ticaretin ana itici güçleridir. Bu platformlar, ürünlerin depolanmasından teslimatına kadar tüm lojistik hizmetleri sağladıkları için girişimcilerin ürünlerini Latin Amerika bölgesi genelinde daha kolay satmalarına olanak tanımaktadır.

5.13.4. Ödeme Yöntemleri

Dijital cüzdanlarda ülkede PayPal ülkede lider konumdadır. PayPal'ı Google Pay, Mercado Pago, PayU, Conekta, Open Pay, Pagamóbil, Broxel, Pago Fácil, Stripe, CoDi (Digital Collections) takip etmektedir.

Banka kartları ve kişisel kredi kartları tercih edilen ödeme yöntemleridir. Bununla birlikte, birçok çevrim içi perakendeci market de nakit ödeme gibi ödeme alternatifleri sunmaktadır.

Ülkede kullanılan “DHL, Estafeta, UPS, Red Pack, Fedex, Castores, Cubbo, Estrella Blanca, Flecha Amarilla, Logisfashion, MexPost, Tres Guerras” hızlı kargo çözümleridir.

Ülkede sipariş karşılama hizmeti veren başlıca firmalar ise; 99 minutos, Cornershop, Envía.com, Envíoclick, Envía Ya, iVoy, Mobbit, Wabi 2You ve WiCore'dur.

5.13.5. Mobil E-Ticaret

Meksika, Latin Amerika'daki en büyük ikinci mobil e-ticaret pazarı konumundadır. Statista'ya göre, 2022 yılında mobil e-ticaret gelirleri, masaüstü cihazlardan yapılan çevrimiçi alışverişleri yaklaşık 6 milyar doları aşmıştır. 2026 yılına kadar mobil e-ticaret gelirlerinin masaüstü cihazlardan elde edilen gelirlerini ikiye katlayarak 43 milyar doların üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir.

Americas Market Intelligence'a göre, 2022 yılında Meksikalı çevrimiçi tüketicilerin %79'u çevrimiçi alışveriş yapmak için cep telefonu kullanmıştır.

Meksikalı tüketiciler mobil e-ticaret sunduğu kolaylığa önem vermektedir. Ürün ve hizmetleri istedikleri zaman, istedikleri yerden satın alabiliyorlar. Bu, özellikle hayatın daha hızlı olduğu kentsel alanlarda yaygındır. Mobil e-ticaret fiziksel mağazaları ziyaret etme ihtiyacını ortadan kaldırarak zaman ve emek tasarrufu da sağlamaktadır.

Meksika'daki telekomünikasyon altyapısı önemli ölçüde gelişmiştir. 4G ağlarının genişletilmesi ve 5G'nin uygulanması, daha hızlı ve daha istikrarlı bağlantıları kolaylaştırmaktadır. Bu da kullanıcıların kesintisiz bir şekilde çevrimiçi alışveriş sitelerinde gezinmesine ve alışveriş yapmasına olanak tanıyarak çevrimiçi alışveriş deneyimini geliştirmektedir.

Meksika'da mobil e-ticaret birkaç önemli oyuncusu vardır. Bunlardan başlıcaları:

- Amazon Meksika
- Mercado Libre
- Walmart Meksika
- Kueski Pay
- Cornershop
- Clip

Öte yandan, ödeme hizmeti sağlayıcıları da mobil e-ticaret çok önemli bir rol oynamaktadır:

- PayPal: Meksika'da yaygın olarak kabul gören mobil ödemeler için güvenli ve güvenilir bir seçenek sunmaktadır.

- Oxxo Pay: Kullanıcıların çevrimiçi alışverişleri için Meksika'da popüler olan Oxxo mağazalarında nakit ödeme yapmalarını sağlamaktadır.
- Stripe: Mobil ödemelerin uygulamalara ve web sitelerine entegrasyonunu kolaylaştırmaktadır.

Mobil e-ticaret yükseliş trendinde olmakta ve Insider Intelligence'a göre, mobil e-ticaret satışları 2027 yılına kadar tüm e-ticaret satışlarının yaklaşık %50'sini oluşturacaktır. Bu büyüme, akıllı telefon kullanımındaki artışa ve gelişmiş telekomünikasyon altyapısına bağlanmaktadır.

5.13.6. E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler

Meksika, Latin Amerika'daki en dinamik e-ticaret pazarlarından biri olarak konumlanmaktadır. Dijital teknolojilerin benimsenmesi ve internete erişimin artması, bu sektörün büyümesinde kilit rol oynamıştır. COVID-19 salgını, katalizör görevi görerek birçok tüketicinin ilk kez çevrimiçi alışveriş yapmasına neden olmuş ve bu da e-satışlarda ve kullanıcı tabanında benzeri görülmemiş bir artışa neden olmuştur.

Statista'ya göre, Meksika'daki e-ticaret kullanıcılarının sayısının 2024 yılına kadar 78,9 milyona ulaşacağı tahmin ediliyor. Bu rakam, 2020 yılında 50,7 milyon kayıtlı kullanıcıya kıyasla önemli bir artışı temsil etmektedir. Yıllık bileşik büyüme (CAGR) 2020 yılından 2024 yılına kadar olan dönemde %11,4 olarak öngörülmektedir. Bu rakamlar, Meksika ekonomisinde e-ticaretindeki genişlemesinin ve artan önemine işaret etmektedir.

6. ÜLKE ÖNEMLİ SEKTÖRLER

6.1. Tarım ve Hayvancılık

Tarım ve hayvancılık sektörü ülkedeki öncelikli sektörlerden olmakla birlikte, GSYİH'nin %2,3'ünü oluşturmaktadır. Ülke toprakların yaklaşık %13'ü (145 milyon hektar) tarım ve hayvancılık faaliyetleri için olarak kullanılmakta ve farklı mevsimlerde yaklaşık 200 tarım ürünü hasat edilmektedir.

Dünya gıda üretiminde dünyanın 12'nci ve dünya hayvancılık üretiminde 10'uncu ve balıkçılık ve kültür balıkçılığı üretiminde ise 17'nci sırada yer almaktadır. Meksika dünyanın 6'ncı sığı üreticisi, 6'nci tavuk eti üreticisi ve 7'nci mısır üreticisidir.

Tarım, hayvancılık ve balıkçılık sektöründe 2023 yılında 300 milyon ton üretim gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplam üretimin 273 milyon tonu (%91) tarım ürünleri, 25 milyon tonu (%8) hayvansal ürünler 2 milyon tonu (%1)'i ise balıkçılık ürünlerinden oluşmaktadır. Aynı yıl 108,9 milyon hektar alan hayvancılık, 23,4 milyon hektar alan ise tarım faaliyetleri için kullanılmıştır. Genel olarak, Michoacán, Sinaloa, Jalisco, Chiapas, Sonora, Veracruz, Guanajuato, Tamaulipas, Meksika Şehri, Zacatecas, Oaxaca ve Baja California eyaletlerinde tarım üretimi yapılmaktadır.

Meksika'dan 2022 yılında 190'dan fazla ülkeye 49,4 milyon dolar seviyesinde tarım ürünleri ihracatı yapılmış ve yaklaşık 7 milyon dolarlık dış ticaret fazlası verilmiş ve

dünyanın 9'uncu büyük tarım ihracatçısı olmuştur. 2023 yılında ise bir önceki yıla göre %3,7'lik artışla 51,3 milyon dolarlık tarım ürünleri ihracatı gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 8,5 milyon dolarlık dış ticaret fazlası verilmiştir.

Meksika, başta domates, avokado ve bira olmak üzere önemli bir gıda ürünü ihracatçısı olup, dünya tarım ürünleri ihracatında %2,3 pay ile 9'uncu sırada yer almaktadır. En çok ihraç edilen ürünler sırayla bira, çilek, avokado, tekila, domates, işlenmiş dana eti ve domuz etidir. Meksika'nın tarım ve gıda ürünleri ihracatında da %79 pay ile ABD öne çıkmaktadır. Yüzölçümü bakımından dünyada 14'üncü sırada yer alan Meksika, geniş çaplı tarım ve gıda üretimi ile dünyanın en büyük ekonomisi olan ABD'nin tarım ve gıda ürünleri tedarikinin beşte birini gerçekleştiren en önemli ülke konumundadır.

Bununla birlikte, Meksika dünyadan 2022 yılında 42,4 milyon dolar, 2023 yılında ise 42,8 milyon dolarlık tarım ürünleri ithal etmiştir. Tarım ihracatında ticaret fazlası veren bir ülke olmakla birlikte tüketimin yaklaşık %40'ı ithal edilmektedir.

Meksika dünyanın en büyük gıda üreticilerinden biri olmasına rağmen, 2023 yılında tüketilen temel tahılların yarısından fazlasını ithal etmektedir. En çok ithalatı gerçekleştirilen tarım ürünü mısırdır. Ülke mutfağında önemli olan mısırdaki kendi kendine yeterlilik anlamında Hükümet tarafından özel sektör işbirliğinde çeşitli planlar hazırlanmıştır. Meksika'nın 2023 yılında ithal ettiği başlıca işlenmemiş ürünler; mısır (%26,95), soya fasulyesi (%19,2), buğday (%9,8), kanola tohumu (%4,8) ve peynir (%3,8) olarak sıralanmaktadır. En çok ithal edilen işlenmiş ürünler ise domuz eti (%12,2), kümes hayvanı eti ve sakatatı (%8), süt ve krema (%6,7), soya yağı (%4,2) ve sığır eti (%3,9) şeklindedir. Bununla birlikte, Meksika'nın ithal ettiği işlenmiş gıdalar arasında çikolata, şekerleme, çeşniler, soslar, reçeller, jöleler, katı yağlar, sıvı yağlar, tatlandırıcılar, meyve suları ve meşrubatlar, biralara ve şaraplar gibi alkollü içecekler, makarna, tahıllar, hazırlanmış etler, dondurulmuş balık ve kabuklu deniz ürünleri, dondurulmuş meyveler, peynirler, kekler, patlamış mısır, çorbalar, şuruplar, tatlandırıcılar ve bal yer almaktadır.

Tarım ve gıda ürünlerinde ABD, Meksika'nın ana tarım ürünleri tedarikçisi olup, mısır, soya fasulyesi, süt ürünleri, domuz eti, buğday, kümes hayvanları eti (yumurta hariç), sığır eti, soya küspesi ve gıda müstahzarlarının başlıca ihracatçısıdır. Özellikle, Meksika'nın hayvancılık sektöründeki son yıllardaki büyüme, hayvan yemi için soya küspesi olarak kullanılmak üzere soya fasulyesine olan talebin artmasına ve dünyadaki en büyük ihracatçı konumundaki ABD'den ithalatın artmasını sağlamıştır.

Süt ürünlerine bakıldığında, Meksika'nın yerli sanayisi üretim artışı yaşamış olsa da, ülke süt ürünleri üretiminde açık veren bir ülkedir. Bu husus, süt ve süt ürünleri ihracatçıları için cazip bir pazar olduğunu göstermektedir.

Meksika'nın kümes hayvanları ve ürünleri konusunda, tavuk eti düşük fiyatı ve Meksika mutfağındaki çok yönlülüğü nedeniyle iç tüketimde çok tercih edilen hayvansal üründür.

Meksika dünyanın 1 numaralı yumurta tüketicisidir. Kümes hayvanları ve yumurta ithalatının çoğu ABD'den yapılırken, bu ülkeyi Brezilya ve Şili takip etmektedir.

2022 YILI TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATI							
Ürün	İhracat Değeri (milyon dolar)	İthalatçı Ülkeler					
		1		2		3	
		Ülke	Değer (milyon dolar)	Ülke	Değer (milyon dolar)	Ülke	Değer (milyon dolar)
Bira	6.083	ABD	3.848	Dominik	62	Avustralya	52
Tekila	4.085	ABD	2.514	İspanya	46	Japonya	42
Meyveler	3.789	ABD	3.642	Kanada	33	Japonya	14
Avokado	3.368	ABD	2.908	Kanada	225	Japonya	108
Sığır eti	2.238	ABD	1.908	Japonya	197	Kanada	74
Domates	2.143	ABD	2.133	Kanada	8	Japonya	2
Tatlı kurabiyeler	1.182	ABD	743	Kanada	22	Guatemala	7
Şekerleme	1.138	ABD	992	Guatemala	23	Kolombiya	21
Dolmalık biber	1.124	ABD	1.047	Kanada	70	İspanya	1
Şeker	1.012	ABD	857	Fas	52	Kolombiya	18
Domuz eti	942	Japonya	627	ABD	202	Çin	45
Brokoli, lahana ve karnabahar	872	ABD	851	Kanada	17	Japonya	2

2022 YILI TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATI							
Ürün	İhracat Değeri (milyon dolar)	İthalatçı Ülkeler					
		1		2		3	
		Ülke	Değer (milyon dolar)	Ülke	Değer (milyon dolar)	Ülke	Değer (milyon dolar)
Limon	756	ABD	728	Hollanda	13	Japonya	4
Yeşil kahve	728	ABD	432	Belçika	64	Almanya	38
Çikolata	708	ABD	554	Kanada	47	Guatemala	3
Ceviz	603	ABD	533	Çin	24	Nikaragua	21
Sığır	555	ABD	555	Belize	0	Nikaragua	0

Kaynak: https://drive.google.com/file/d/1FWHntHMgjw_uOse_MsOF9jZODAm_FOD9/view

Ülkenin kuzeyindeki eyaletlerde tarımsal sulama imkanları yetersizdir. Quintana Roo, Baja California Sur (Los Cabos, Cabo San Lucas, Tijuana, La Paz), Baja California ve Sonora eyaletlerinde deniz suyu arıtma imkânları mevcuttur. Traktör parçaları, motorlar ve motor parçaları, modern tarım ekipmanları, ticari çim biçme makineleri, sulama ekipmanları, damla ve mikro sulama sistemlerinde fırsatlar bulunmaktadır. Ülkenin başlıca tarım ekipmanları tedarikçileri ABD, Çin, İtalya, Hindistan ve Brezilya'dır.

Yerel üretim ulusal talebi karşılamaya yetmediğinden gübre ihtiyacı söz konusudur. 2022 yılında 3,5 milyon ton, 2023 yılında ise 4 milyon ton gübre ithal edilmiştir. Ana gübre tedarikçisi Rusya olmakla birlikte, Meksika'daki toplam alımların %64'ü üre, diamonyum fosfat ve triple 16 kompleksinden oluşmaktadır.

Meksika'daki tohum sektörü yaklaşık 1 milyar dolarlık bir pazar büyüklüğüne sahiptir. Sebze tohumları pazar büyüklüğünün 2024 yılında 350 milyon dolar olacağı tahmin edilmektedir. Meksika, tarım arazilerinin çoğunun organik ürünler için kullanılması ve tohum tedarikinde ithalata bağımlıdır. Meksika'ya ithal edilen en yaygın hibrit sebze tohumları domates, marul, salatalık, lahana, biber ve brokolidir. Tohum pazarı, 5 ana şirketin %64'lük paya sahip olmasıyla orta derecede konsolide olmuş durumdadır. Bu pazardaki ana oyuncular BASF SE, Bayer AG, Groupe Limagrain, Rijk Zwaan Zaadteelt en Zaadhandel BV ve Syngenta Group'tur.

ABD ve Kanada'dan artan talebin etkisiyle meyve-sebze ve kesme çiçek üretiminde yeni teknoloji ve sera kullanımını son yıllarda yılda 7 kat artmıştır. Seracılık faaliyetleri yıllık ortalama %12 oranında büyümekte ve 3,5 milyar dolar kurulu altyapı mevcuttur. Seraların yaklaşık %40'ı Sinaloa, Jalisco, Baja California Sur, Baja California, Sonora ve Meksika eyaletindedir. Ülkede düşük teknolojili ürün ve sulama sistemleri üretilmekte ve genellikle ABD, Hollanda, Fransa, İsrail, Kanada ve İspanya'dan orta ve yüksek teknoloji malzemeler ithal edilmektedir. Sektördeki başlıca firmalar Invermex, Metaliser, Harnois, Filclair, Richel, IEP, Inverca, MSC Greenhouses, Novagric, Rimex ve Ulma Agricultural şirketleridir.

Meksika İthalat Rejimi uyarınca, tarım ve hayvancılık ürünleri için ödenecek ithalat vergisi %0 ile %75 arasında değişmekte olup, malın değeri üzerinden %16 KDV ödenmesi gerekmektedir. %75'e kadar gümrük vergisi ödenen ürünlerden bazıları 01.05 pozisyonundaki kümes hayvanlarının taze, soğutulmuş veya dondurulmuş etleri ve yenilebilir sakatatları; taze veya soğutulmuş patatesler (patates) ve kimyasal olarak saf fruktozdur. Peynir ve süzme peynir gibi ürünler için ise %45'e varan gümrük vergisi ödenmektedir. Kahve %45'e varan bir vergiye tabidir. Tarım ve hayvancılık sektörünün diğer ürünleri ve işlenmiş gıda için gümrük tarifesi ise %0-%20 arasında değişmektedir.

Meksika'nın tarım ve gıda üretimi hakkında detaylı bilgi için Meksika Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı – Tarımsal Gıda ve Balıkçılık Bilgi Servisi (SIAP) tarafından hazırlanan “Panorama Agroalimentario 2023” (Tarımsal Gıda Görünümü 2023) adlı İspanyolca yayının https://drive.google.com/file/d/1FWHntHMgjw_uOse_MsOF9jZQDAm_FOD9/view internet adresinden incelenmesinde fayda görülmektedir.

6.2. İmalat Sanayi

Meksika, Latin Amerika ülkeleri içerisinde güçlü imalat sanayii ile öne çıkmakta olup bu açıdan farklı bir konumdadır. Ülkedeki yerli ve yabancı şirketler tarafından üretilerek iç pazara sunulan ve/veya diğer ülkelere ihraç edilen ürünlerin imalatında kullanılan, ülkede üretilmeyen veya üretimi yeterli düzeyde olmayan hammadde ve sermaye malları ithal edilmektedir. Endüstri içi işbirliği olanaklarının ve bu sektörlerdeki hammadde ve sermaye malı ithalat potansiyelinin büyüklüğünün değerlendirilebilmesini teminen, ülke sanayiinde öne çıkan sektörler hakkında detaylı bilgi edinilmesi önem arz etmektedir.

Elektrik ve Elektronik Sektörü

Ülke GSYİH'sinin %1,3'ünü ve imalat sanayinin %10'unu oluşturan elektrik-elektronik sektörü, ülkede gelişen ilk endüstrilerden biri olmakla birlikte, yabancı yatırımların artmasından dolayı sektör hızla büyüme kaydederek Meksika'yı dünyanın önemli elektronik üreticilerden biri konumuna taşımıştır. Elektrik-elektronik sektörü, Meksika'nın yeni sanayi politikasında Ekonomi Bakanlığı tarafından seçilen 5 öncelikli sektör arasında olup, 2027 yılına kadar 21,99 milyar dolar seviyesinde pazar hacmine ulaşması beklenmektedir.

Genel olarak Meksika elektronik endüstrisinde, tüketici elektroniği, yarı iletken elektronik bileşenler, kişisel bilgisayarlar, telekomünikasyon ekipmanları ile tıbbi ekipmanlar ön plandadır.

Meksika'nın küresel ihracattaki payı %5 olup, Latin Amerika'nın ise 2'nci büyük ihracatçısıdır. Çin'in ardından ABD'nin ikinci büyük elektronik tedarikçisi, ihracatın %20'si ABD pazarına yöneliktir. ABD'ye ses ve görüntü, telekomünikasyon, bilgisayar parça ve ekipmanları ihraç edilmektedir.

Meksika, Çin, Almanya, ABD ve İtalya'dan sonra yıllık 15 milyar dolarlık pazar değeriyle dünyanın en büyük 5'inci ev aletleri üreticisidir. Bu sektörde, elektrikli su ısıtıcıları, soba, fırın ve set üstü ocak, buzdolabı/dondurucu, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, kurutma makinesi, klima, sıkıştırılmalı soğutucular ve elektrikli süpürge üretimi yaygındır. Sony, Whirlpool, Electrolux, LG, Mabe, GE, Zuo, Amana, Danby, Ethan Allen, EMZ, Siemens ve Diehl Controls gibi uluslararası şirketler Meksika'da üretim yapmaktadır. Nuevo León, Meksika Şehri, Coahuila, Guanajuato, Querétaro, San Luis Potosi, Chihuahua şehirleri bu sektörde uzmanlaşmıştır. Ülkede üretilen elektrikli cihazların %41'i Nuevo León eyaletinde üretilmektedir. Burada aynı zamanda ülkenin en büyük ev aletleri kümesi olan Nuevo Leon Ev Aletleri Kümesi (CLELAC) bulunmaktadır.

Meksika, ABD'nin ikinci büyük elektrikli ev aletleri tedarikçisidir. Ev aletleri üretiminin %80'inden fazlası ABD, Kanada ve Avrupa'ya ihraç edilerek küresel ev aletleri üretiminin yaklaşık %2,5'ini oluşturmaktadır. Ülkenin başlıca ev aletleri ihracatı buzdolap, ısıtıcı, çamaşır makinesi, klima, su ısıtıcısı ve elektrikli süpürge'dir.

Dünyanın en büyük düz ekran TV ihracatçısı olan Meksika'da Dell, LG, Sony, Toshiba, Samsung, RCA, Phillips, Panasonic ve Siemens gibi uluslararası şirketler üretim yapmaktadır. Baja California eyaletinde 200'den fazla elektronik şirketi faaliyet gösterirken, Tijuana şehrinde ise yılda 20 milyondan fazla TV üretilmektedir. Ayrıca, ülkede cep telefonu, tablet, mikroçip ve elektrikli devreler de üretilmektedir.

Elektronik üretimi ülkenin doğu ve batısında farklı uzmanlıklara sahiptir. Ülkenin kuzeybatısında telekomünikasyon, havacılık ve otomotiv bileşenleri; orta bölgelerde yüksek teknoloji bileşenleri, bilgi teknolojileri ve elektronik alt montaj; kuzeydoğuda ise bilgisayar, ev aletleri ve tüketici elektroniği üretimi yaygındır.

Ülkenin kuzeybatısında yer alan Tijuana, telekomünikasyon, havacılık ve otomotiv endüstrilerine elektrikli bileşenler üreten 120'den fazla şirkete ev sahipliği yapmaktadır.

Kuzeydoğuda yer alan Nuevo León eyaletindeki Monterrey şehri ise Emerson Electric, Johnson Controls ve A.O. Smith gibi şirketlere ev sahipliği yapmaktadır. Coahuila eyaletindeki Saltillo şehrinde KSR International and Turck gibi sensör üreticilerinin yatırımı mevcuttur.

Jalisco eyaletinde yer alan ve "Meksika'nın Silikon Vadisi" olarak bilinen Guadalajara şehri, 12 OEM ve yılda yaklaşık 150 milyar dolar ihracat yapan 380'den fazla uzman tedarikçi ile

ülkedeki en büyük elektronik üretimine sahiptir. IBM, HP, Siemens, Plexus, IMI, IKOR, Flex, V-TEK, InterLatin, Sanmina, QSS, JABIL, Molex, OMP Mechatron ve Talos gibi şirketlerin burada yatırımları mevcuttur. Bu eyalette yarı iletkenler, yazıcılar ve fotoğraf ekipmanı üretilmektedir.

Elektronik sektörü otomotiv, havacılık, ev aletleri ve medikal cihazlar gibi imalat endüstrilerini de desteklemektedir. Ses/video, kişisel ve ticari bilgisayar, yarı iletkenler, iletişim teknolojisi ve optik aletler Meksika'nın elektronik üretiminde öne çıkan alt sektörlerdir. Toplam elektronik ihracatının dörtte birini oluşturan düz ekran televizyon üretimi (plazma, LCD ve LED ürün sınıfları dahil) Meksika'da üretilen en büyük tüketici elektroniği ürün sınıfıdır. Aynı zamanda dünyanın Çin'den sonra ikinci büyük bilgisayar ihracatçısıdır, Meksika'nın bu alt sektördeki ihracatı, bilgisayar ithalatı gerçekleştiren ABD pazarı ile Japonya ve Almanya'ya yönelmiştir.

Medikal Cihaz Sanayi

Medikal cihaz sektörü, 2023 yılında 13,7 milyar doların üzerinde tıbbi cihaz ve ekipman ihracatı gerçekleştiren Meksika'nın sağlık sektörü çatısı altındaki ana alt sektörlerden biridir. Dünya medikal cihaz ihracatında ülke sıralaması ABD, Almanya, Hollanda, Çin ve Meksika'dır.

Meksika medikal cihaz üretiminde dünyada 7'nci, medikal cihaz ihracatında 3'üncü ve Latin Amerika'da 1'inci sırada yer almaktadır. Pazardaki en büyük payı, 2024 yılı için öngörülen 1,28 milyar dolarlık pazar hacmiyle kardiyoloji cihazları oluşturmaktadır.

Meksika'da üretilen medikal cihazların %80'i ABD'ye, geri kalanı ise Almanya, İrlanda, Belçika, Kanada, Hollanda ve Japonya gibi ülkelere ihraç edilmektedir. En çok ihraç edilen ürünler arasında şırıngalar, işitme cihazları, kontakt lensler, kalp kapakçıkları, tekerlekli sandalyeler, solunum cihazı bileşenleri ve cerrahi kitler, önlükler ve ağız koruyucuları yer almaktadır.

Dünyanın önde gelen 15 tıbbi cihaz üreticisinden 13'ü Meksika'da faaliyet göstermektedir. Baja California, Chihuahua, Coahuila, Nuevo León, Jalisco, Sonora ve Tamaulipas medikal cihaz üretiminde öne çıkan eyaletlerdir. Medtronic, TE Connectivity, Cardiva Medical, Nordson Medical, LanixMed, Westmed, Masimo, Amphenol Alden, GE Medical Systems, Tyco, Becton Dickinson, Siemens and Cardinal Healthcare, 3M, Stryker, Kimberly Clark, Boston Scientific, Welch Allyn ve Johnson&Johnson Meksika'da üretim yapan başlıca şirketlerdir.

2023 yılı Ocak-Eylül döneminde yabancı yatırım 91,4 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Yabancı yatırımlar arasında, Danimarkalı şirket Ambú'nun 20.000 m2 alanda ve 1.000 kişiyi istihdam edecek bir tesis yatırımı bulunmaktadır. Diğer uluslararası firmalardan Nordson Medical, ABD'li Abbott, Fisher & Paykel ve Harmac şirketleri de yatırım yapacaklarını duyurmuştur.

Ülke genelindeki 4.600 hastanenin üçte biri devlet hastanesidir ve ayrıca 400 adet laboratuvar bulunmaktadır. Sağlık harcamaları GSYİH'nin %5,8'i civarındadır. Obezite, diyabet, kalp, hipertansiyon, solunum, böbrek, diş ve mide rahatsızlıkları yaygındır. Floroskopi sistemleri, MR görüntüleme cihazları, bilgisayarlı tomografi tarayıcıları ve anestezi cihazları ve X-ray cihazları en fazla büyüyen alt sektörlerdir.

Medikal cihaz endüstrisinin yarısını kapsayan Baja California eyaletinde (ağırlıklı olarak ABD'deki San Diego/California gibi merkezlere yakınlığının avantajı ile Tijuana şehrinde) 75'ten fazla şirket bulunmakta ve 71.000 kişi istihdam edilmektedir. Sonora eyaletinde (Hermosillo, Guaymas ve Empalme şehirleri ağırlıklı) ise 26 medikal cihaz üreticisi yer almakta; kablo tertibatı, kardiyovasküler tedavi, kateter sistemler, diş parçaları, endoskopi cihazı, hastane işlem arabaları, enjeksiyon cihazı, cerrahi cihazlar, kalp pili ve solunum cihazı üretmektedir.

Kimya Sanayi

GSYİH'nin %2,2'sini ve imalat sanayinin %10'unu oluşturan kimya sektörü, farmasötik, reçineler, sentetik kauçuk ve kimyasal elyaf üretimi ağırlıklıdır. Kimya sanayinde üretim değeri 2022 yılında bir önceki yıla göre %4,6 artışla 20,2 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla oranla %28,2 artış ile 34,4 milyar ABD doları ithalat, %4,2 düşüş ile 6,1 milyar ABD doları ihracat yapılmıştır. İç tüketim ise %22 artışla 48,4 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. Meksika'nın 2022 yılı kimya ürünleri üretiminde Meksika Eyaleti (%22,3), Nuevo León (%11,9), Jalisco (%9,6) ve Guanajuato (%7,5) eyaletleri öne çıkmaktadır. Üretim en çok inorganik kimyasallar (%27,3), endüstriyel gazlar (%21,5), petrokimya ürünleri (%21,4), sentetik reçineler (%20,3) ve zirai ilaçlarda (%7,4) yapılmaktadır.

ABD, Brezilya, Belçika, Guatemala, Kolombiya, Şili, Kanada ve Almanya ihracatta öne çıkan ülkeler olup, başlıca tedarikçiler ise ABD, Çin, Kuzey Kore, Almanya, Kanada, Hindistan, İspanya, İtalya ve Fransa'dır. Kimya sektöründe 51.000 kişi istihdam edilmektedir. Kimya sektörü hakkında daha detaylı bilgi için Ulusal Kimya Endüstrisi Birliği (ANIQ) internet adresinin (<https://aniq.org.mx/webpublico/index.asp>) incelenmesinde fayda görülmektedir.

Alpek, Lyondellbasell de México, Dow Química Mexicana, PPG Comex, Braskem Idesa SAPI, The Chemours Company Mexicana, Cydsa ve Grupo Pochteca sektördeki başlıca firmalardır. Ayrıca, Procter & Gamble, Kimberly Clark, Unilever de México, Ingredion Mexico, Sanofi Mexico ve Bayer Group Mexico gibi uluslararası firmalar da Meksika'da faaliyet göstermektedir.

Meksika'da başta Bayer, Pfizer, Astra Zeneca ve Roche olmak üzere 200'den fazla ilaç şirketi faaliyet göstermekte olup; Meksika Şehri, Jalisco, Meksika Eyaleti, Puebla ve Michoacán'da sektör kümeleri bulunmaktadır. Meksika farmasötik pazarının değeri yaklaşık 10 milyar ABD doları, kişi başı yıllık harcamaların değeri ise ortalama 215 ABD dolardır.

Kozmetik ve kişisel bakım ürünleri açısından dünyanın 10 büyük pazarından biri ve Latin Amerika'daki ikinci büyük pazar olan Meksika'da 15,8 milyar ABD doları değerinde

kozmetik üretimi gerçekleştirilmektedir. 2022 yılında %6,7 oranında büyüyen sektörde kişisel bakım ürünleri, deodorant, güneş koruyucu, cilt ve saç bakım ürünleri, renkli kozmetik, erkek bakım ürünleri, spa ürünleri, organik ve doğal ürünler, sabun, dezenfektanı ve antibakteriyel ürünlerin talebi artmaktadır. Yurt içi satışlar hipermarket ve süpermarketler (%45), bakkallar (%21), güzellik mağazaları (%11) ve alışveriş merkezleri (%8) aracılığıyla yapılmaktadır. Unilever (%33), Colgate- Palmolive, P&G ve High Ridge Brands şirketleri (toplamda %40) Meksika kişisel bakım ürünleri pazarına hakimdir.

Plastik Sektörü

Plastik imalat sanayi, Meksika'nın imalat sanayinde önemli bir sektördür. 400 milyon tonluk dünya plastik üretiminin 7 milyon tonu Meksika'da gerçekleştirilmektedir. Ulusal Plastik Endüstrileri Birliği'ne (ANIPAC) göre, Meksika'daki mevcut plastik tüketimi yılda 5,9 milyon ton olup, bunun sadece 3,8 milyon tonu Meksika'da üretilmekte olup, toplam üretimin %45'i ambalaj, %16'sı genel tüketim, %11'i inşaat, %8'i otomotiv, %6'sı elektronik, %4'ü tarım, %3'ü medikal ürünlerde yapılmaktadır.

Meksika'nın aynı zamanda dünyanın en büyük plastik tüketicilerinden biri olması sebebiyle sektörün üretim değeri kadar ithalat yapılmaktadır. Meksika'nın toplam plastik ithalatı 2022 yılında 41,52 milyar ABD dolarına ulaşmış olup, en çok reçine, plastik ile makine, ekipman ve kalıp ithalatı yapılmıştır. Meksika'nın reçine ithalatının %61'i ABD'den yapılmakta, onu Çin ve Kanada izlemektedir. İhracatta ise sektör 11,5 milyar doların üzerinde ihracat kaydetmiş olup bunun %77'si Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılmıştır, Guatemala, Belçika, El Salvador ve Kolombiya Meksika'nın diğer önemli ihraç pazarlarıdır.

Plastik ambalaj üretimi, temizlik ürünleri, gıda, içecek ve ilaçlara talebin artması neticesinde her yıl artış göstermektedir. Gıda ve içecek sektörünün tükettiği plastik ambalajlar ülkede üretilmektedir; ancak özel ambalaj ve paletler, üretimde ve nihai paketleme ürünlerinde kullanılan elektrostatik deşarjlı kaplamalara sahip kutular ve termofom plastik ambalajlara talep yüksektir. Meksika'nın plastik endüstrisi için en önemli üretim alanlarından biri, plastik gıda ve elektronik cihaz ambalajlarıdır.

Meksika Şehri, Querétaro, Yucatan, Coahuila ve San Luis Potosí gibi eyaletlerde tek kullanımlık plastik poşetlerin yasaklanması sebebiyle sürdürülebilir ürünlere yönelik talebin artması ile plastik ambalaj endüstrisi, doğada çözünebilir ve geri dönüştürülebilir plastik malzemelere doğru evrilmektedir. Ülkede tüketilen plastiğin yaklaşık %15'i geri dönüştürülmektedir ve Meksika PET geri dönüşümü açısından Latin Amerika'daki en gelişmiş ülkedir. Büyük şirketler, sağlık ve çevre standartlarına uyum sağlamak ve kendi tüketimleri için plastikleri geri dönüştürmektedir.

İnşaat sektöründe son yıllarda metal malzemeler yerine plastikten su ve gaz boruları, pencere, kapı, çatı ve zemin kaplamalarının kullanımı ile plastik sektörüne talep artmaktadır. Diğer taraftan, otomotiv, mobilya, medikal cihaz, havacılık ve ev aletleri sektörlerinde de kullanılan plastik malzemeler açısından Meksika'nın güçlü tedarik zinciri önemli iş alanları yaratmaktadır. Örneğin otomotiv endüstrisinde araç ağırlığını %30 azaltmayı sağlayan plastik

ve kauçuk parçalara talep artmaktadır. Tarımda plastik boru ve filmlerin ve tekstil sektöründe dokunmamış elyafların kullanımının artması da plastik sektörüne talebi artırmaktadır.

Plastik sektörü geliştikçe işleme ekipmanı, makine, kalıp ve plastik parça talebi de artmaktadır. Bu meyanda, plastik işleme makineleri, ekstrüder, plastik reçineler (polipropilen, PVC ve poliüretan), plastik malzeme ve parça, birincil ve ikincil plastik işleme için otomasyon ve geri dönüşüm teknolojileri açısından pazarda fırsatlar mevcuttur.

Meksika plastik sektöründe 5200 üretici faaliyet göstermektedir. Bu şirketlerin büyük kısmı Coahuila, Sonora, Jalisco, Nuevo León, Puebla, Querétaro, Guanajuato, San Luis Potosí ve Meksika Şehri'nde üretim yapmaktadır. Ülkede genel olarak plastik kaplama, plastik ev eşyaları ve polimer bileşenler üretilmektedir. Meksika'da üretilen plastik reçinelerin yarısı polietilen tereftalat (PET), polivinil klorür (PVC) ve yüksek yoğunluklu polietilen (HDPE) gibi birincil plastiklerdir. Polietilen (PE), polifenilen eter (PPE), PVC reçineleri, polipropilen (PP) film, PVC boru ve bağlantı parçaları, laminatlar ve akrilik malzemeler dahil olmak üzere çok çeşitli ikincil ve üçüncül plastik malzemeler de üretilmektedir. Havacılık ve otomotiv imalatının yoğunlaştığı Querétaro eyaletinin 5'inci büyük endüstrisi olan plastik imalatında GW Plastics, Adapt, Mitchell Plastics ve Duqueine Group gibi üreticilerini içeren plastik kümelenmesi bulunmaktadır. Allen de Mexico, Reynera, Nemark, Coflex firmaları da sektörde öne çıkan üreticilerdir.

Tekstil ve Konfeksiyon Sektörü

Meksika'da tekstil sanayi üretimi 1830 yılında Puebla eyaletinde başlamış olup, GSYİH'nin %3'ünü ve istihdamın %10'unu kapsayan sektör yıllık ortalama %5 büyümektedir. Latin Amerika'nın moda lideri olarak anılan Meksika'da yabancı markaların üretim tesisi mevcuttur. Meksika'daki tekstil sektörü, sentetik elyaf, giyim, ayakkabı, banyo malzemeleri ve kumaş üretimi ağırlıklıdır. Üretimin %22'si otomotiv, havacılık, mobilya ve otel sektörlerine; %78'i nihai tüketime ve ihracata yöneliktir.

Sektör gelirlerinin %82'si hazır giyim ve %18'i diğer tekstil ürünleri kaynaklıdır. İhracatın %81'i hazır giyim ağırlıklı olarak pantolon ve tişört ve %19'u tekstil ürünlerinden; ithalatın ise %48'i hazır giyim ve %52'si tekstil ürünlerinden oluşmaktadır.

Ulusal Tekstil Sanayi Odası (CANAINTEX) verilerine göre, 2023 yılında tekstil ihracatı 9,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Tekstil ve hazır giyim ihracatının %91'i ABD'ye yapılmış olup, bu ülkeyi Nikaragua, Kanada ve Guatemala takip etmiştir. En çok ihraç edilen ürünler, pantolon, tişört, el dokuma halısı ve cerrahi havlulardır.

2023 yılında tekstil ve hazır giyim ürünleri ithalatı 11,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiş ve 2022 yılına göre %6'luk bir düşüş göstermiştir. İthalatta en yüksek paya sahip tekstil ürünleri, toplam ithalatın %56'sını temsil eden dokuma kumaşlar (%19), dokunmamış kumaşlar (%14), kaplanmış kumaşlar (%12) ve filament kumaşlar (%12) olmuştur. Hazır giyimde bluz (%18), pantolon (%15), tişört (%12) ve kazak (%8) toplam ithalatın %52'sini oluşturmaktadır.

Tekstil sektörü ithalatının değer bazında %42'si ABD'den, hazır giyim sektöründeki ithalatın %32'si Çin'den gelmektedir. Toplamda ise tekstil-hazır giyim ithalatının, %36'sı Çin, %19'u ABD, %5'i Vietnam, %5'i Bangladeş menşelidir.

Yurt içi hazır giyim satışlarında perakende mağazaları aracılığıyla veya doğrudan nihai tüketicilere satış yöntemi yaygındır. Fiyat duyarlılığı yüksek kesimin marka bağlılığı düşüktür. Ancak gelir düzeyi yüksek tüketiciler stil, kalite, marka ve tasarıma çok önem vermektedir. Meksika hazır giyim sektöründe Amerika kıtasında %5 pay ile ABD, Brezilya ve Kanada'nın ardından 4'üncü büyük pazardır.

Meksika'nın tekstil endüstrisinin %63'ü ülkenin orta ve kuzeydoğu bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Toplamda 1,2 milyon kişiye istihdam sağlayan sektörde Puebla, Meksika Eyaleti, Hidalgo, Tlaxcala, Jalisco, Querétaro, Coahuila, Sonora, Guanajuato, Nuevo León, Yucatan ve San Luis Potosi eyaletleri gelişmiştir. Ülkenin kuzeyinde, sektörde kullanılan ana girdi olan pamuk tarımsal sanayi yoğunlaşmıştır. Tekstil alt sektöründeki işlerin çoğu orta-güneydoğu eyaletlerinde yoğunlaşmıştır. Giyim alt sektöründe, işlerin çoğu ülkenin kuzeyinde yer almaktadır.

Tekstil sektöründe faaliyet gösteren 20.000 şirketin %90'ı küçük ve orta ölçeklidir. Tekstil sektöründe 247 üründe ve ayakkabı sektöründe 43 üründe (ağırlıklı olarak nihai ürünler) MFN ülkelerinden ithalata %5-30 arasında gümrük vergisi uygulanmakta ve malın değeri üzerinden %16 KDV ödenmesi gerekmektedir. Tekstil ve hazır giyim sektöründe yer alan ve örme ürünler ile herhangi bir tekstil ürününden yapılan ürünleri kapsayan ürünler için %10 ila %25 arasında değişen vergiler uygulanmaktadır. Halılar ve diğer tekstil yer kaplamaları için %15 vergi uygulanırken, tekstil ayakkabılar ve şapkalar için %5 ila %30 arasında değişen bir vergi uygulanmaktadır.

Ekonomi Bakanlığı verilerine göre, 2023 yılı Ocak-Eylül döneminde giyim imalatına yönelik 15,3 milyon dolarlık yabancı yatırım çekilmiştir. En fazla yatırım alan eyaletler Coahuila de Zaragoza, Chihuahua ve Jalisco'dur. En çok yatırım yapan ülkeler ise ABD, Hollanda ve Avusturya'dır.

Otomotiv, havacılık ve tıbbi cihaz endüstrilerindeki büyüme ile birlikte zamanla teknik tekstiller, endüstriyel kumaşlar, medikal tekstil, denim ve özel giysilerin üretimi artmıştır. Bu sektörde öne çıkan diğer başlıca üretim alanları rayon bazlı sentetik elyaflar, dokulu polyester boyalara sahip kumaşlar, polyester elyaftan kesintili boyalara sahip tafta kumaşlar, döşemelik kumaş, ipek ve ince yünlü kumaşlardır. Yerel üretimin yetmemesi nedeniyle tekstil yan sanayinde polyester/pamuk iplik, polyester/viskoz iplik, sentetik elyaf, sentetik liflerden kumaşlar, tekstüre edilmiş polyester, yün ve saf ipek gibi kumaşlar ithal edilmektedir. Üretimde kullanılan girdilerin %79'u yerli ve %21'i ithaldir. İthalatta Çin, ABD ve Asya ülkeleri öne çıkmaktadır

Mobilya Sektörü

Meksika'da mobilya sektörü, en büyük pazar payına ve en yüksek ticari faaliyet düzeyine sahip sektörlerden biridir. 2014 yılından itibaren Çin'de yükselen ücretlerle birlikte, Çin'den daha ucuz ve nitelikli işgücü kullanılan Meksika'nın mobilya imalatı öne çıkmıştır. Meksika yıllık 2 milyon m3 çam kerestesi üretimi ile Latin Amerika'da lider konumdadır. Ülkenin kuzey ve orta eyaletlerinde (Jalisco, Sonora, Meksika Eyaleti, Coahuila, Nuevo León, Chihuahua, Baja California, Puebla ve Monterrey) mobilya üretimi yaygındır. Meksika'daki mobilya pazarının değeri yaklaşık 2,5 milyar dolardır.

Üretimin büyük kısmı pazara yakınlığından ABD'ye ihraç edilmektedir. ABD-Çin ticaret savaşlarının ve pandemi sonrasında tedarik zincirlerindeki aksamaların etkisiyle, Meksika'daki mobilya üreticilerinin ABD ve Kanada pazarlarındaki payı artmıştır. Bununla birlikte, Asya'dan gelen tedarikçiler ABD'deki tarife sorunları nedeniyle daha az rekabetçi konuma gelirken ve birçok uluslararası firmanın ABD pazarına tedarik sağlamak için Meksika'yla işbirliği yapmasına neden olmaktadır.

Meksika, en çok mobilya ihraç eden ülkeler arasında 6'ncı sırada yer almakta olup, 2023 yılı ihracat rakamı 12,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Sektör raporlarına göre, 2024 yılı ihracatının %3 ila %5 oranında artacağı ve Meksika'yı dünyanın en büyük üçüncü mobilya ihracatçısı olan İtalya'ya yaklaştıracığı tahmin edilmektedir. Meksika 2022 yılı ihracat değeri bazında ABD, Kanada, Polonya ve Vietnam'ı geride bırakmıştır.

Meksika mobilya ihracatının %95'ini ABD'ye ve %3'ü Kanada'ya yapmaktadır. Meksikalı mobilya firmalarının uluslararası pazarlara en çok ihraç ettiği ürünler koltuk ve sandalyedir. Çin'den sonra dünyanın en büyük 2'nci sandalye ihracatçısıdır.

Meksika'nın mobilya ihracatı ev, ofis ve otel mobilyaları, ahşap mobilyalar, ahşap döşemeli koltuk ve sandalyeler, metal döşemeli koltuklar ve ahşap yatak odası mobilyalarını içermektedir. Meksika'nın ahşap ürün tüketiminin %70'i ithalata bağlıdır ve ithalat ağırlıklı olarak ABD, Şili, Brezilya, Kanada ve Çin'den gerçekleştirilmektedir.

Bununla birlikte, 2023 yılı ithalatı 4,4 milyar dolardır. İspanya ve İtalya gibi ülkelerden ithal edilen yüksek kaliteli mobilyalar, çapraz lamine ahşap ve yüksek kaliteli ahşap mobilyalar açısından kayda değer bir niş iç pazar bulunmaktadır.

Meksika mobilya sektöründe 30 binden fazla aktif şirket bulunmakta ve bu şirketler ülke genelinde yaklaşık 150 bin doğrudan istihdam yaratıyor. Mobilya sektörünün yoğunlaştığı bölgeler, Hidalgo, Guadalajara ve Iztapalapa'dır. Buna rağmen Jalisco eyaleti, mobilyanın kalitesi, erişilebilir fiyatı ve çok çeşitli tasarımları nedeniyle Meksikalıların gözdesi olarak konumlanması nedeniyle son birkaç yılda en fazla büyüme gösteren eyaletlerden biri olmuştur. Sonuç olarak, Jalisco'daki mobilya endüstrisi %88'i mikro işletme ve %10'u küçük işletme olmak üzere yaklaşık 3 bin ekonomik işletmeye sahip ve yaklaşık 27 bin istihdam yaratmaktadır.

Meksika'nın ev mobilyası pazar büyüklüğünün 2024 yılında 3,36 milyar dolar olacağı tahmin edilmekte ve 2029 yılında ise 4,53 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Ev mobilyası pazarının büyümesini sağlayan temel faktörler arasında artan harcanabilir gelir, hızlı kentleşme, teknolojik yenilikler, değişen tüketici tercihleri ve güçlü emlak piyasası yer almaktadır.

Meksika'nın mobilya sektörü, küçük geleneksel ahşap mobilya üreticilerinden çağdaş tasarımlar üreten küresel büyük şirketlere kadar çeşitli ve dinamiktir. Vila Furniture, Crate and Barrel Holdings, American Home Furniture and Mattress ve Tema Furniture Meksika ev mobilyası pazarında faaliyet gösteren başlıca şirketlerdir.

Uluslararası doğrudan yabancı yatırıma bakıldığında, Meksika'daki mobilya ve yatak endüstrisi 2023 yılı 3. çeyreğinde 63 milyon dolarlık yatırım çekmiştir. Yatırımların %98'inin, özellikle ülkenin kuzey ve güney bölgelerinde üretimi genişletme amaçlı ABD kaynaklıdır.

H-VAC (Isıtma, Havalandırma ve İklimlendirme) Sektörü

Meksika iklimlendirme, su ısıtma ve soğutma ile ilgili parça ve ürünlerin üretimini ve inşaat, ev ve ulaşım için genel ısıtma ve soğutma ünitelerini kapsayan güçlü bir H-VAC sektörüne sahiptir. Birçoğu Meksika'nın çeşitli kümelerindeki Tier 1, 2 ve 3 şirketlerinden oluşan toplamda 542'den fazla şirket bu sektörde üretim yapmaktadır. Meksika'nın otomotiv, elektronik ve havacılık endüstrileri, altyapı ve işgücü uzmanlığını HVAC endüstrisine aktarmakta ve bu sayede Chihuahua, Tamaulipas, Nuevo León, Meksika Şehri, Coahuila, Querétaro ve Guanajuato gibi eyaletlerde HVAC üretimi yapılmaktadır.

ABD'de kullanılan H-VAC ünitelerinin yaklaşık %90'ı Meksika'da üretim operasyonları bulunan 7 büyük şirket (Carrier Corporation, Goodman Manufacturing Co., Rheem Manufacturing Company, Trane Inc., York International Corp., Lennox International Inc. ve Nortek Global) tarafından üretilmektedir. Havacılık ve otomotiv endüstrilerinin istikrarlı büyümesi ile ısıtma işlemi için endüstriyel fırınlara talep artmıştır. Vakum pompaları, havalandırma parçaları, yapısal sac kasalar, bakır veya alüminyum boru, ısı eşanjörleri, pompa, nihai ünitelere takılan kablolar gibi HVAC ürünleri ülkede üretilmektedir.

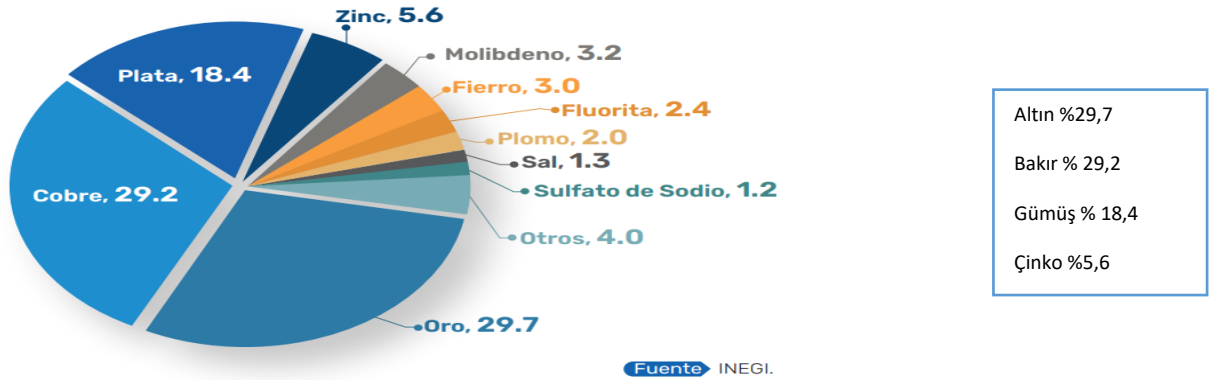
Ülkenin yıllık klima ihracatı 4 milyar ABD doları değerinde olup, Meksika bu alanda dünya çapında ilk 3 ihracatçı arasında yer almaktadır. Büyük kısmı ABD'ye gerçekleştirilen klima ihracatında son 5 yılda %41 büyüme kaydedilmiştir. ABD konut pazarı ile daha fazla gelişen sektörde, enerji verimliliği yüksek ekipmanlar ile ev ve ofisler için havalandırma ekipmanlarına talep artmaktadır. 2022 yılında sektör 16,1 milyon ABD doları uluslararası doğrudan yatırım çekmiştir, bunun tamamına yakını ABD menşeli yatırımlardır.

6.3. Doğal Kaynaklar ve Madencilik

Meksika, hem mineral türlerinin miktarı ve kalitesi açısından hem de maden bolluğu ve toprakları boyunca maden yataklarının çeşitliliği açısından mineral zenginliği açısından dünyanın en önemli ülkelerinden biridir. Ülkenin %70'inde madencilik potansiyeli mevcut olup, yalnızca %30'u keşfedilmiştir. Ülkenin merkez ve kuzey eyaletleri ağırlıklı olmak üzere toplam 24 eyalette madencilik faaliyeti mevcuttur.

Meksika madencilik endüstrisi 2 değerli metal, 6 demir dışı endüstriyel metal, 5 çelik metal ve mineral ve 16 metalik olmayan mineral olmak üzere toplam 29 mineral üretmektedir ve jeolojik zenginliği kullanılabilir çok sayıda madde içermektedir. Meksika'nın başlıca kritik minerallerinden biri, genellikle çelik ve pil üretiminde kullanılan manganezdır. Meksika önemli manganez rezervlerine sahiptir ve bu rezervlerin işletilmesi çelik endüstrisi için kilit önem taşımaktadır. Meksika elektronik, güneş enerjisi ve madeni paralarda kullanılan gümüşün ana üreticisidir. Meksika üst üste 13 yıldan fazla bir süredir dünyanın en büyük gümüş üreticisi konumundadır. Ülke ayrıca 17 mineralin dünya üretiminde ilk 10'da yer almakta olup, Florit'te ikinci, Sodyum Sülfat ve Wollastonit'te üçüncü, Selestit'te dördüncü, Kurşun, Molibden, Barit, Diyatomit, Magnezyum Sülfat'ta beşinci, Çinko'da altıncı, Tuz, Alçı, Kadmiyum, Altın ve Feldspat'ta sekizinci ve Bakır'da onuncu sırada yer almaktadır.

Ana minerallerin 2022 yılında madencilik ve metalürjik üretim değeri içindeki payları:



Ulusal İstatistik ve Coğrafya Enstitüsü (INEGI) rakamlarına göre, 2023 yılında, madencilik-metalürji sektörü Meksika'nın Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYH) %2,75'ini oluşturmuştur. 2023 yılı itibarıyla sektörün üretim değeri 13 milyar dolardır. Altın üretimi toplam maden üretiminin %29,7'sini, bakır üretimi %29,2'sini ve gümüş üretimi %18,4'ünü temsil etmektedir ve bu üç metal, üretim değerinin %76'sını oluşturmaktadır.

Aşağıdaki tablo Meksika'nın dünya maden üretimine katkısını göstermektedir:

Dünyadaki Yeri	Madde	2021	2022	% Dünya Üretimindeki Yüzdesi
1	Gümüş (kg)	6.097.53	6.630.39	24,22
2	Florit (ton)	1.007.118	1.000.626	11,74
3	Sodyum sülfür (ton)	762.854	764.189	4,8
	Wollastonit (ton)	102.711	84.713	8,62
4	Kurşun (ton)	182.230	142.774	6,05
	Selestit (ton)	21.351	33.787	6,42

5	Magnezyum Sülfat (ton)	64.195	66.498	2,61
	Barit (ton)	320.642	305.270	4,07
	Molibden (ton)	16.319	15.496	6,34
6	Diyatomit (ton)	160.956	164.001	3,94
	Kadmiyum (ton)	1.051	1.174	4,91
7	Tuz (ton)	7.644.755	8.659.668	3,06
	Çinko (ton)	742.926	744.341	5,96
8	Alçı (ton)	6.386.777	6.558.087	3,51
9	Altın (kg)	124.776	148.502	3,42
10	Bakır (ton)	734.137	753.885	3,37
11	Kaolin (ton)	223.332	227.798	0,50
	Manganez (ton)	220.560	220.745	1,14
14	Feldspat (ton)	372.102	494.671	1,14
16	Grafit (ton)	1.778	1.976	0,14
17	Demir (ton)	9.116.275	9.190.282	0,42

Kaynak: Meksika Ekonomi Bakanlığı, Eylül 2023:

https://www.gob.mx/cms/uploads/attachment/file/865073/Manual_del_Inversionista_sept2023_.pdf

Dünyanın en büyük bakır üreticisi olan Grupo Mexico ile birlikte Met-Mex Peñoles ve Fresnillo PLC, Newmont, Alamos Gold, Southern Copper ve Industrias Peñoles ülkedeki en büyük üreticilerdir.

Yüksek kaliteli yatakların varlığı, projelerin kârlılığını desteklemekte ve büyük bir yatırım fırsatını temsil etmektedir. Örneğin, 2023 yılı sonunda, büyük kısmı Sonora, Durango, Chihuahua, Zacatecas ve Sinaloa'da olmak üzere çeşitli aşamalarda yabancı yatırımların katılımıyla toplam 762 projeye başlanılmıştır. Gümüş ve altın üretiminde öne çıkan eyaletler Sonora ve Zacatecas'tır. 1,7 milyon ton lityum rezervi ile dünyada 10'uncu sırada yer alan Meksika'nın Sonora, Puebla ve Jalisco eyaletlerinde lityum yatakları bulunmaktadır.

Sektörün 2023 yılı ihracatı 29,6 milyar dolar ile madencilik sektörü, otomotiv, elektrik ve elektronik endüstrileri, işçi dövizleri, petrol ve turizmin ardından ülkeye döviz kazandırıcı olarak 6'ncı sırada yer almıştır. Madencilik sektörü 2023 yılında 4,96 milyar dolar yatırım kaydetmiştir. İthalat ise 2023 yılında 10,6 milyar dolar seviyesindedir. Dış ticaret dengesi, 9,25 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Madencilik sektöründe genel olarak 1970'lerin teknolojileri kullanılmaktadır ve teknolojik gelişime ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kapsamda, maden arama hizmetleri, yazılım, keşif teknolojileri ve madencilik ekipmanlarında potansiyel mevcuttur.

6.4. Enerji ve Gaz

Meksika'da enerji ihtiyacını, %50,9'luk payla ham petrol ve petrol ürünlerinden, %22,2'lik payla doğal gaz ve kondensatlarından, %15,4'lük payla yenilenebilir enerjiden ve %1,8'lik payla kömür ve türevlerinden elde etmektedir. Enerji tüketimi en çok %47 ile ulaşım, %25,9 ile sanayi sektörü, %17,4 ile konut sektörü %3,3 ile tarım sektöründe gerçekleşmektedir.

Meksika Hükümetinin Enerji Geliştirme Planı'na göre Meksika'da üretilen elektriğin üçte biri rüzgâr, güneş fotovoltaik, biyoenerji, verimli kojenerasyon, jeotermal, hidroelektrik ve nükleer enerji gibi temiz enerji kaynaklarından elde edilmektedir. Meksika'nın Genel İklim Değişikliği Yasası, 2024 yılına kadar ülkede üretilen elektriğin %35'inin temiz enerji kaynaklarından üretilmesini hedeflemektedir.

Meksika enerji sektörü hakkında detaylı bilgi için (<https://www.gob.mx/sener/es/articulos/balance-nacional-de-energia-296106?idiom=es>) internet adresinin incelenmesinde fayda görülmektedir.

Hükümet 2024 yılına kadar 2,8 milyon varil petrol eşdeğeri (BOE) ulusal üretimine ulaşmayı hedeflemektedir. Devlete ait petrol şirketi PEMEX, Meksika'daki yaklaşık 500 petrol sahasının 396'sına sahiptir. Meksika yaklaşık 18.800 km doğal gaz boru hattına sahip ve önemli miktarda doğal gaz kaynaklarına sahip olmasına rağmen ulusal üretimin yeterli olmadığından ABD'den doğal gaz ithal etmektedir. Doğal gaz taşıma, depolama ve dağıtım ağının geliştirilmesi açısından fırsatlar mevcuttur. Meksika madencilik sektörü hakkında detaylı bilgi için (https://www.gob.mx/cms/uploads/attachment/file/865073/Manual_del_Inversionista_sept_2023.pdf) internet adresinin incelenmesinde fayda görülmektedir.

Son olarak 2024 yılı Nisan ayında açıklanan Ulusal Enerji Planı kapsamında, gaz, rüzgâr, güneş ve hidroelektrik santrallerinin yanı sıra binlerce kilometrelik yeni iletim hatları da dahil olmak üzere yeni enerji üretim projelerine 13.6 milyar dolar yatırım yapılacağı açıklanmıştır.

6.5. İnşaat Sanayi

Meksika inşaat sektörü, ülke GSYİH'sinin %7,3'ünü oluşturmaktadır. İnşaat sektörünün 2023 yılı üretim değeri, %80,5 ile inşaat mühendisliği işleri, %15,6 ile inşaat, %5,3 ile özel sektörün katılımını gösteren bina inşaatları ve %4,1 ile özel inşaat işleri oluşturmaktadır. Eyaletlerin ekonomik faaliyetleri bakımından inşaat sektörünün payının en yüksek olduğu eyaletler, Quintana Roo, Nuevo León ve Jalisco olmuştur.

2023 yılında Meksika inşaat sektörünü, hammadde ve girdiler üzerindeki fiyat baskıları, fiziksel yatırım bütçesinin azalması, iş dünyasının güveninin yeniden kazanılması ve öncelikli kamu işlerine ordunun dahil edilmesi hususları zorlamıştır.

Özel inşaat işlerinde karma işlevli binalar (perakende, kurumsal ve konut), şirket ofisleri, lojistik ve üretim merkezleri, alışveriş merkezleri, lüks konutlar, perakende mağazalar, sürdürülebilir yapı teknolojileri, sismik stabilizasyon ve yapı malzemeleri (alüminyum sac,

levha ve şeritler; adi metallerden donanım ve tertibat; demir-çelikten çubuk, vida, cıvata, somun ve çiviler; cam; kontrplak; çatı ve zemin kaplamaları; ses ve ısı yalıtımı; HVAC ekipmanları; su arıtma sistemleri; kapı ve pencere sistemleri; hırdavat; bağlantı elemanları; armatür; aydınlatma) açısından potansiyel mevcuttur. Yeni konut inşaatları, konut yatırımlarının beşte birini oluşturmaktadır. Consorcio Ara, Gicsa, Frisa, Gigante Grupo Inmobiliario, Inmuebles Carso, ICA, Inmobiliaria Vinte, Thor Urbana Capital ve Acciona Parque Reforma en önemli inşaat şirketlerdir.

Son yıllarda Milli Savunma Bakanlığı (SEDENA)'nın ülkede yürütülen sivil inşaat ve altyapı projelerindeki etkinliğinin arttığı gözlenmektedir.

Meksika Devlet Başkanı tarafından 2019 yılı Kasım ayında açıklanan toplam 42 milyar dolar değerindeki “2020-2024 Ulusal Altyapı Planı” kapsamında her yıl altyapı yatırımlarının %5 artırılmasının ve ekonominin her yıl %4 oranında büyümesinin hedeflendiği, özellikle ülkenin güneyindeki eyaletlerde ulaşım altyapısının ve ülke genelindeki karayolu altyapısının geliştirileceği açıklanmıştır. Meksika’da hâlihazırda yürütülen 30 öncelikli proje (<https://www.gob.mx/proyectosyprogramasprioritarios>) içerisinde en önemli olanları 1.525 km'lik bir demiryolu hattının inşasını içeren milyarlarca Maya Treni, Felipe Ángeles Uluslararası Havaalanı, Olmeca Rafinerisi ve Isthmus Tehuantepec Koridoru projeleridir.

Meksika’da mevcut İhale Yasalarında; 1)Ulusal kamu ihaleleri 2) Meksika'nın taraf olduğu Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamında yürütülen uluslararası kamu ihaleleri ve 3) Uluslararası açık kamu ihaleleri olmak üzere üç tür kamu ihalesi açılabilir. Ülkemiz firmalarının Meksika pazarına mal sunabilmesi için hâlihazırda en uygun yol, Meksika piyasasında faaliyette bulunan büyük firmalarla, anılan projeleri üstlenen yerel ortaklarla ve üçüncü ülkelerle işbirliği yapılmasıdır.

1 Ekim 2024 tarihinde görevine başlayan Devlet Başkanı Claudia Sheinbaum Pardo'nun duyurduğu 2024-2030 yılları arasını kapsayan “100 Propuestas para el Bienestar y la Transformación de México-Meksika'nın Refahı ve Dönüşümü için 100 Öneri” programına göre, altyapı planının ana eksenlerinden biri demiryolu ağının genişletilmesi ve modernize edilmesidir. Önceki hükümetler tarafından özelleştirilen 18.000 km demiryolunun kullanılması ve ülkenin farklı bölgeleri arasındaki bağlantıyı geliştirmek için yeni yolcu ve yük trenlerinin inşa edilmesi öngörülmektedir.

Buna kilit şehirleri birbirine bağlayan yüksek hızlı trenlerin geliştirilmesi de dâhildir. Yönetimi sırasında inşa edilecek ilk üç yolcu treni güzergâhı şunlardır: AIFA-Pachuca Treni, Mexico-Queretaro-Guadalajara Treni ve Mexico-San Luis Potosi-Monterrey-Nuevo Laredo Treni.

Anılan program kapsamında sağlık altyapısına da büyük yatırımlar yapılmasını öngörülmektedir. Tıbbi hizmetlere talebin yüksek olduğu kırsal ve kentsel alanlarda yeni hastaneler ve sağlık merkezleri inşa edilecektir.

Bir başka hedef, Meksika'nın denizyolu taşımacılığı kapasitesinin artırılması adına limanların iyileştirilmesi ve artırılmasıdır.

6.6. Perakende Ticaret

Meksika'da 2023 yılında ülke çapındaki 2.408.657 ticari işletmenin %93'ü perakende ticaretle geri kalan %7'si ise toptan ticaretle uğraşmaktadır. Meksika ekonomisinin yaklaşık %9,4'ü sektörde yoğunlaşmıştır.

Meksika'nın perakende pazar büyüklüğü 2023 yılında 89,68 milyar dolar seviyesindedir. Bu pazarın 2024 yılına kadar %5'in üzerinde bir yıllık bileşik büyüme oranıyla (CAGR) 94,40 milyar dolar büyümesi ve 2029 yılına kadar 122,70 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Söz konusu bu büyüme, dijital platformların ve sosyal medyanın kullanımına bağlı olarak e-ticaretin büyümesi ve daha fazla Meksikalının mobil alışveriş uygulamalarında uygun alışveriş deneyimleri araması gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Ayrıca ekonomik refah ve sürdürülebilirliğe odaklanma da söz konusudur.

Meksika'daki perakende pazarı, Walmart International, El Puerto de Liverpool, FEMSA Comercio SA ve Coppel SA de CV gibi büyük şirketlerin pazara hakim olduğu parçalı bir yapıya sahiptir.

Bununla birlikte, orta ve küçük ölçekli şirketler teknolojik ilerlemeler ve ürün inovasyonu yoluyla pazardaki varlıklarını artırmakta ve şirketler web sitelerini ve müşteri deneyimini geliştirmeye odaklanmaktadır.

Pazar dağılımı açısından, Meksika'nın perakende sektörü ikiye ayrılmaktadır:

- Ürün: Yiyecek ve içecek, tütün ürünleri, kişisel ve ev bakımı, giyim, ayakkabı ve aksesuar, mobilya, oyuncak, hobi, endüstriyel, otomotiv ve elektronik ev aletleri.
- Dağıtım Kanalı: Hipermarketler, süpermarketler, marketler, büyük mağazalar ve özel mağazalar.

2023 yılında toplam mağaza sayısındaki en büyük artış %11,1 ile süpermarketlerle gerçekleşirken, bunu sırasıyla %7,1'lik satış artışıyla genel ürünler ve giyim ve ayakkabı segmentleri takip etmiştir.

Meksika'da perakende ticarete ilişkin düzenlemeler

Meksika'da perakende ticaret, kuruluş, birleşme, ayrılma, fesih ve tasfiye de dâhil olmak üzere ticari şirketlere ilişkin hükümleri belirleyen Ticaret Kanunu ile düzenlenmektedir. Tekstil ve giyim gibi belirli ürünlerde gümrük ihlallerini önlemeye yönelik özel düzenlemeler de bulunmaktadır.

Marketler veya mini süpermarketlerde ise asgari ücret ve sosyal haklar gibi çalışanlara yönelik koşulları belirleyen iş yönetmelikleri bulunmaktadır.

Ayrıca mağazalar ve dağıtım merkezleri için de denetim protokolleri bulunmaktadır.

Perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren işletme türleri

Meksika'da perakende ticaret sektöründe istihdam edilen toplam personelin yaklaşık %67'sini oluşturan mikro işletmeler en baskın olanıdır.

Bu işletmeler küçük marketler, mini süpermarketler, özel mağazalar ve tüketicilere nihai ürün ve hizmet sunan diğer ticari kuruluşlardır. Bazı şirket örnekleri şunlardır:

- Bakkallar: Oxxo, 7-Eleven, vb.
- Mini süpermarketler: Soriana, Walmart, vb.
- Özel mağazalar: Eczaneler, giyim mağazaları, oyuncak mağazaları vb.
- Kapalı Büyük Pazarlar: San Juan Pazarı, Sonora Pazarı, vb.
- E-Ticaret: MercadoLibre

6.7. Hizmetler

INEGI'nin verilerine göre, Meksika 2023 yılında bir önceki yıla kıyasla %10 daha fazla yabancı turist ağırlarken, döviz gelirinde de yaklaşık %9'luk bir artış kaydedilmiştir. 2022 yılında 38 milyon olan yabancı turist sayısı 2023 yılında 42 milyonu aşmıştır.

2024 yılının ilk altı ayında ise hava yoluyla gelen yaklaşık 12 milyon yabancı turist ağırlayarak 2023 yılının aynı dönemine göre %4,9'luk bir artış kaydedilmiştir. 7,6 milyon ile Amerikalı turistler, 2024 yılının ilk yarısında Meksika'yı en çok ziyaret edenler olurken, onları 1,6 milyon ile Kanadalılar ve 313 bin ile Kolombiyalılar takip etmiştir. En çok turist alan havalimanları ise Cancun, Mexico City ve Los Cabos'tur. Ayrıca, uluslararası turistlerden elde edilen döviz geliri 16,3 milyar dolar olup, 2023 yılının aynı dönemine kıyasla %7 daha fazladır.

Ülkeye gelen yabancı turistlerin %85'i yalnızca 6 destinasyonu (Cancun, Meksika Şehri, Playa del Carmen, Los Cabos, Puerto Vallarta ve Nuevo Vallarta) ziyaret etmektedir. ABD, Kanada, Kolombiya, Brezilya, Fransa, Arjantin, Birleşik Krallık ve İspanya Meksika'ya en fazla turist gönderen ülkelerdir.

Meksika'da tedavi masrafları ABD ve Kanada'nın yaklaşık yarısı kadar olduğundan özellikle diş tedavisi ve estetik ameliyatları için ABD ve Kanada'dan çok sayıda turist Meksika'ya gelmektedir. Meksika sağlık turizminde dünyada Tayland'dan sonra ikinci sırada ve diş tedavisine yönelik turizmde ise ilk sırada yer almaktadır.

6.8. Bilişim

Meksika bilişim sektörü son yıllarda önemli ölçüde gelişmiştir. 2023 yılında Meksika, 120 milyar dolarlık değere ulaşarak Latin Amerika'nın önde gelen teknolojik mal ihracatçısı olmuştur.

Ekonomik büyüme açısından bilişim sektörü yıllık ortalama %11,2 oranında büyüyerek ulusal GSYİH büyümesini geride bırakmıştır.

2024 yılına kadar bilişim sektörü bütçesinin yıllık %5,6'lık bir büyüme ile 517 milyar peso olması beklenmektedir. Bu artış kısmen tüm sektörlerdeki süreçlerin dijitalleşmesinden ve Meksika'daki üretim tesislerinin entegrasyonundan kaynaklanmaktadır.

Meksika Bilgi Teknolojileri Endüstrisi Birliği (Amiti)'nin açıklamasına göre, Meksika'daki üretim yatırımlarının %30'u bilişim teknolojilerine ayrılmaktadır. Bu rakam, Meksika ekonomisinde yazılım ve bilişim teknolojileri hizmetlerinin artan öneminin bir göstergesidir.

Meksika bazı teknolojik alanlarda Brezilya ile rekabet etse de coğrafi konum, daha düşük maliyetler ve hepsinden önemlisi ABD ve Kanada'yla olan T-MEC Anlaşması gibi avantajlara sahiptir.

Bilgisayar, elektronik ekipman, çip üretimini ve veri merkezlerinin geliştirilmesine yapılan yatırım miktarı yaklaşık 16 milyar dolardır ve bu da Meksika'nın Latin Amerika'daki en büyük yarı iletken ekosistemine sahip olmasını sağlamaktadır.

Uzak coğrafyalar yerine ABD ve Kanada gibi sektörde güçlü komşu ve yakın ülkelerin dış ticaret pazarında rekabeti artırıcı bir etkisinin olacağı değerlendirilmektedir. 2022 yılında bilişim teknolojileri hizmetlerinin %90'ı ABD'ye, %4'ü Avrupa'ya, %3'ü Kanada'ya, %3'ü Latin Amerika'ya ve %1'i diğer bölgelere yapılmıştır.

Bilgi ve iletişim sektörü mallarının ihracatı küresel bazda belli başlı birkaç ekonomide daha fazla yoğunlaşmıştır. Meksika'nın da aralarında yer aldığı ABD, Güney Kore, Almanya, Japonya, Hollanda OECD üyesi altı ülkeyi de kapsayan ilk on ihracatçı ülke 2001 yılında bilgi ve iletişim teknolojileri malları ihracatının %70'ini karşılarken bu oran 2016 yılında %85 olarak gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra Meksika kurumsal websayfası geliştirme, genişbant internet altyapısı ve internet kullanım oranındaki artış gibi konularda da önemli bir ilerleme kaydetmiştir.

Meksikalıların uzmanlaştığı sektörler bilgi teknolojileri, iş ve finans hizmetleri, tüketici ürünleri ve hizmetleri, e-ticaret, sağlık ve perakende sektörleridir.

ABD pazarının yanı sıra Meksika pazarının da firmalarımız için oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Meksika pazarına firmalarımızın da ilgisi oldukça fazladır. Bunun yanı sıra teknoparklarımızda faaliyet gösteren firmalarımızın projelerinin de Meksika'da ilgi göreceği değerlendirilmektedir.

2013 yılındaki telekomünikasyon reformu ile internet erişimi tüm Meksika vatandaşları için anayasal bir hak olarak kabul edilmiştir. Hükümet gizlilik, ağ tarafsızlığı, sunucu yerelleştirme ve fikri mülkiyet gibi konularda internetle ilgili politika ve düzenlemeleri belirleme sürecindedir. Ulusal Dijital Strateji Koordinasyonu (CEDN) kapsamında bilgi teknolojileri politikalarının birleştirilmesi, ücretsiz yazılımlara öncelik verilmesi, bilgi güvenliğinin ve teknik verimliliğin teşvik edilmesi amacıyla Maliye ve Kamu Kredisi Bakanlığı (SHCP) ile koordineli olarak devlet kurumlarının bilgisayar programlarının, bilgisayarların ve teknolojik ürünlerin ve bilgisayar geliştirmelerinin kullanımı ve satın alınması Makro Sözleşmeler yoluyla yapılmaktadır. Makro Sözleşmeler, BT hizmetlerinin sunumunu düzenleyen teknik ve kalite özelliklerini, kapsamını, fiyatlarını ve koşullarını belirlemektedir. Teklif çağrıları, tüzel kişiliklerini kanıtlayabilen tüm yerli ve yabancı şirketlere yöneliktir.

Bilişim Teknolojileri hizmetleri için fırsatlar imalat, ulaşım, güvenlik, enerji, perakende ve finansal hizmetler sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. BT ve telekomünikasyon sektörlerinde artan rekabetin, çekirdek ağ ve diğer altyapı çözümlerine talebi artıracacağı; küçük ve orta ölçekli işletmelerin ise bulut tabanlı çözümlere talebinin artacağı beklenmektedir. BT güvenlik hizmetleri, eğitim, özelleştirilmiş yazılım uygulamaları, kiralık altyapı (NOC'ler, SOC'ler), BT sistem bakımı, danışmanlık ve sistem entegrasyonu, CATV ağ uygulamaları, Business Intelligence, bulut analitiği, sanallaştırma ve dijital reklamcılık BT hizmetleri açısından potansiyel arz eden alanlardır.

Meksika'da yazılım ithalatında Gelir Vergisi (ISR) veya KDV (IVA) ödenmesi söz konusudur. Gelir Vergisi Kanunu'na göre, yazılımı satan yabancı şirketin Meksika'da bir işyeri olduğu veya ülkede müşterileri ziyaret eden ve şirket adına satış yapan çalışanları bulunduğu sürece gelir vergisi ödemesi zorunludur. Katma Değer Vergisi Kanunu'na göre ise, mal ve hizmet ithalatı genel KDV oranı üzerinden vergilendirilen bir ithalat kapsamındadır. Anılan Kanun uyarınca, hizmet ithalatını gerçekleştiren kişi, vergi mükellefi olarak söz konusu vergiyi ödemekle yükümlüdür. Meksika'daki yazılım endüstrisinin sertifikasyonu ve standardizasyonu ile ilgili olarak, Ulusal Standardizasyon Örgütü (NYCE) elektronik, telekomünikasyon ve bilişim teknolojileri endüstrileri için standartların oluşturulmasını teminen ulusal yönetmelikleri hazırlar ve bu yönetmelikler ve sertifikasyon konusunda eğitimler düzenler.

NYCE'nin geliştirdiği Meksika standartlarının çoğu, ISO veya IEC gibi tanınmış uluslararası kuruluşların standartlarıyla uyumludur. Bu standartlar arasında, yazılım endüstrisini daha rekabetçi hale getirmeyi amaçlayan MoProSoft (NMX-I-059-NYCE-2006, 2011'de güncellenmiştir.) bulunmaktadır.

İletişim hizmetleri sektörü ile ilgili olarak; sabit ve mobil internet kapsama alanı, ses ve veri hizmetleri, ağ tarafsızlığı, 5G ağlarının dağıtımı, tele tıp, yapay zekâ, uzaktan çalışma, eğitim ve yeni iş modelleri gibi hizmetler Meksika'daki dijital ekosistemin gelişimi için öncelikli konulardır. Telekomünikasyon sektörü için en önemli zorluklar ise; gelir, yatırım, spektrum kullanılabilirliği, altyapı ve paylaşımı, rekabet ve siber güveniktir. Teknolojik yenilikler 4G-LTE kapsamı, 5G ağları ve bulut bilişim için önem arz etmektedir.2014 yılındaki reform ile telekomünikasyon sektöründe %100 yabancı sermayeye izin verilmiştir.

Telekomünikasyon piyasasında faaliyet gösterebilmek için yabancı şirketler Meksika'da kuruluş işlemlerini yapmalıdır. Sektörde faaliyet gösteren düzenleyici kurumlar; telekomünikasyon politikasını oluşturan ve uygulayan Haberleşme ve Ulaştırma Bakanlığı (SCT) ile sektörü düzenleyen ve teknik hükümleri oluşturan Federal Telekomünikasyon Enstitüsü (IFT)'dür. IFT, sektörde rekabet hukuku hükümlerini uygulamakla görevlidir ve Anayasa'nın kendisine verdiği yetki çerçevesinde telekomünikasyon ve yayıncılık sektörlerinde %50'den fazla pazar payına sahip işletmecilere asimetric düzenleyici tedbirler uygulayabilmektedir. IFT frekans yoğunlaşmasını sınırlayabilir, imtiyaz sürecini ve çapraz mülkiyeti düzenleyebilir ve varlıkların elden çıkarılmasını emredebilir. IFT, işletmecinin davranışı nedeniyle tekeli bir uygulama içinde olduğunu düşünürse soruşturma da başlatabilmektedir. Ayrıca, baskın ekonomik operatörlerin (telekomünikasyon veya yayın hizmetlerinin sağlanmasında %50'den fazla paya sahip operatörlerin) varlığını belirlemeye

yetkili olup; böyle bir operatörün varlığını tespit ederse, piyasada rekabeti garanti altına almak için ara bağlantı tarifelerinin düzenlenmesi veya altyapının tüm operatörlerle paylaşılması gibi yükümlülükler getirme yetkisine sahiptir.

Yabancı şirketlerden Meksika'da yasal kuruluşu gerçekleşmiş olanlar Federal Vergi Mükellefleri Siciline (RFC) kayıt olarak vergi ödemekle yükümlüdür. Kayıt yapıldığında, yasal bir temsilci atanmalı ve dijital hizmetlerin sağlanmasına yönelik faaliyetler için vergi yükümlülüklerine uygunluğun bildirilmesi ve izlenmesi amacıyla yurt içinde bir adres bildirilmelidir. Yabancı teknoloji platformları dijital hizmetler sunmanın yanı sıra aracılık hizmeti de veriyorsa, hem Gelir Vergisi'ni hem de bu stopajları ödemek zorundadır. KDV'yi ve Gelir Vergisi'ni ödemekle yükümlü işletmeler: internet veya diğer ağlar üzerinden dijital formattaki uygulamalar veya içerik aracılığıyla hizmetler sağlayan şirketler (örneğin resim, film, metin, bilgi, video, ses, müzik, oyun, diğer multimedya içerikleri, çok oyunculu ortamlar, mobil sesleri alma, çevrimiçi haberleri, trafik bilgilerini, hava tahminlerini ve istatistikleri görüntüleme) (elektronik kitap, gazete ve dergileri indirmek veya bunlara erişmek hariç).

Standardizasyon ve sertifikasyon ile ilgili olarak; NYCE herhangi bir uygulamanın, siberetik programın, bilgisayar sisteminin veya bir uygulama yazılımının kabul edilebilir bir kalite düzeyine sahip olması için bunların kullanımını uygunluk değerlendirme prosedürü aracılığıyla doğrulamayı amaçlayan yazılım kalite ilkelerine dayalı "NMX-I-9126-2-NYCE-2011 yazılım ürünü sertifikasını" yayınlar. Oyunlar için NYCE, oyun cihazlarının ve sistemlerinin güvenli ve uygunluk değerlendirme süreçleri aracılığıyla denetlenebilir olmasını sağlamak için Oyun Cihazları ve Sistemleri Sertifikasyonu verir. Bunlar arasında "Standart MX-I-209-NYCE-2013 - Bilgi Teknolojisi - Kuruluşlarda Oyun Cihazları" ve "Standart NMX-I-210-NYCE-2009 - Bilgi Teknolojisi - Kuruluşlarda Aşamalı Oyun Cihazları" sayılabilir.

Kuruluşlardaki elektronik fon yönetim sistemleri için, NMX-I-173-NYCE-2013, hem gelir toplama hem de oyunun kendisinin güvenilirliğini ve bütünlüğünü belirlemek ve kuruluşlardaki elektronik fon yönetim sistemlerinin adil, güvenli ve denetlenebilir olmasını ve bu Meksika Standardına uygun olarak düzgün çalışmasını sağlamak için elektronik fon yönetim sisteminin işleyişini analiz etmeyi ve belgelendirmeyi amaçlamaktadır.

Hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren yabancı firmalar Meksika pazarına genellikle bir şirket kurarak veya yerel ortaklarla iş birliği yaparak hizmet sunmaktadır. Patentlerin ve ticari marka tescillerinin koruması ilk kayıt esasına dayandığından, hizmetler Meksika pazarında sunulmadan önce ticari marka ve patent korumasına başvurulması önemlidir. Ayrıca Meksikalı firmaların, sunulacak hizmetlerin farklılığı ve faydaları hakkında bilgilendirilerek, geleneksel tedarikçilerini değiştirmeye ikna edilmesi gerekmektedir. İç pazarın kırılmayan oligarşik yapısı ve mevcut STA'lar nedeniyle birçok sektörde Meksikalı büyük şirketlerin yanı sıra ABD, Avrupa (özellikle Almanya, İspanya, İtalya, Fransa) ve Kanada kökenli firmalar pazarda söz sahibidir.

Meksika bilgisayar ve yazılım teknolojisinin orta düzeyde olduğu bir ülkedir ve İspanyolca konuşan Latin Amerika Ülkeleri, Küba ve Karayip Ülkeleri için önemli bir ülkedir. Meksika

kişisel bağlantı ve ilişkilerin önemli olduğu bir ülkedir. Kuvvetli bağlantılar kurularak finansal sektör, üretim, turizm, e-devlet ve savunma sanayi konusunda başarılı ve kârlı çalışmalar yapılabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, Meksika üzerinden diğer Latin Amerika Ülkelerine de yazılım hizmeti verilebilir.

Diğer taraftan; Meksika’da sektörel bazda yazılımlar geliştirilmesinin mümkün olduğuna yönelik değerlendirmeler de mevcuttur. Bu çerçevede, elektronik ödeme sistemleri ve kartlı sistemler ve mobil uygulamalar konusunda, yazar kasa sistemleri konusunda Türkiye’nin birikimi ve bilgi düzeyinin Meksika’nın ilerisinde olduğuna ancak Meksika’da faaliyet göstermek için personel, kira ve pazarlama destekleri gerektiğine yönelik değerlendirmeler bulunmaktadır. Meksika ülkesinde finansal sistemler yazılımının birkaç büyük banka ve bunların yan kuruluşlarınca tekelleştirildiği ve bunların sahalarına girmenin oldukça zor olduğu ifade edilmektedir.

- Görece düşük yatırım maliyetleri ile kredi kartı ve banka kartı, ehliyet, kimlik kartları kişiselleştirme ve dağıtım merkezleri kurulabileceği,
- İşyerlerine dağıtılarak aylık cihaz kirası ve işlem bedeli alınacak yazar kasa ve pos cihazları şirketleri kurulabileceği,
- E-devlet çözümleri geliştirilebileceği

Hususlarına yönelik özel sektör değerlendirmeleri bulunmaktadır.

7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

7.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Ekonomi Bakanlığı verilerine göre, 2023 yılında 36,1 milyar dolar Uluslararası Doğrudan Yatırım (UDY) kaydedilmiş olup, bu yıllık rakam tüm yılların en yüksek seviyesidir.

2023 yılındaki yabancı yatırım performansı, Meksika’nın ekonomik istikrarının, rekabet gücünü ve iyi bir iş ortamının bir sonucudur. Kârların yeniden yatırıma dönüşmesi konusundaki rekor rakamın da gösterdiği üzere, yabancı yatırımcıların ülkeye olan güvenini pekiştirmektedir.

UDY’nin %13’i yeni yatırımlardan, %74’i karların yeniden dönüşümünden, %13’si şirketler arası hesaplardan ve kaynaklanmıştır.

Ayrıca UDY’nin %50’si imalat (ulaşım otomobil sektörü, içecek ve tütün üretimi, metal malzemeleri, bilgisayar malzemeleri, kimya sanayisi ve elektrikli aletler) %20’si finansal hizmetler, %10 madencilik, %7 turizm konaklama, %6’sı ulaştırma, %3’ü toptan ticaret, %3’ü diğer ve %1 profesyonel hizmetler alanına yöneliktir.

Başlıca yatırımcı ülkeler ABD (%38), İspanya (%10), Kanada (%10), Japonya (%8), Almanya (%7), Arjantin (%6), Birleşik Krallık (%3), Hollanda (%2), Belçika (%2) ve Kore (%1)’dir.

2023 yılındaki UDY’nin %57’si beş eyalette yoğunlaşmıştır. 2023 yılında kaydedilen en yüksek uluslararası doğrudan yatırıma sahip beş eyalet; Mexico City (11,2 milyar ABD

Doları), Sonora (2,7 milyar ABD Doları), Nuevo León (2,5 milyar ABD Doları), Jalisco (2 milyar ABD Doları) ve Chihuahua (2 milyar ABD Doları) şeklindedir.

2006-2023 yılları arası kümülatif UDY değeri ise 553 milyar ABD Dolarıdır. Kümülatif UDY'nin %49,4'ü imalat, %13,3'ü finansal hizmetler, %7,8'ini madencilik, %4,8'i ulaştırma, %4,2'si inşaat, %4,'i geçici konaklama, %3,7'si medya, %5,8'i ticaret, %2,8'i enerji ve %4,'i diğer sektörler oluşturmaktadır.

Meksika'daki UDY rakamının bölgelere göre dağılımı ise; Kuzey Amerika %57'lik yatırım oranıyla öne çıkarken, onu %31,6 ile Avrupa, %8,9 ile Asya, %7,1 ile Latin Amerika takip etmektedir.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından 2023 Dünya Yatırım Raporuna göre, Meksika 2022 yılında doğrudan yabancı yatırım alan ülkeler arasında 11 inci sırada yer almıştır. Meksika, OECD üyesi ülkeler arasında en fazla UDY çeken 6 ncı ülke konumundadır. Yine, Latin Amerika'da en fazla UDY çeken 2 nci ülke tüm Amerika kıtası ülkeleri arasında en fazla DYY çeken 4 üncü ülkedir.

Meksikalılar Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) birçok eyaletinde en büyük göçmen grubunu oluşturmaktadır. ABD'de yaklaşık 38,5 milyon Meksika asıllı kişinin yaşadığı tahmin edilmektedir. Yurtdışında çalışan Meksikalıların ailelerine gönderdikleri işçi dövizleri, ülke ekonomisinin %4'ünü oluşturmaktadır. Meksika Merkez Bankası (BANXICO) verilerine göre; 2022 yılında Meksika'ya yurt dışından 58,8 milyar ABD Doları, 2023 yılında ise %7,6 artışla 63,3 milyar ABD Doları gibi rekor değerinde işçi dövizini havale edilmiştir. 2023 yılında yurt dışı işçi dövizini havalelerinin yaklaşık %96'sı Kaliforniya ve Teksas eyaletlerinden gönderilmiştir. ABD'den sonra ikinci sırada Kanada (%1,5), üçüncü sırada ise Ekvador (%0,3) gelmektedir. 2023 yılında yurt dışı işçi dövizlerinin en çok gönderildiği eyaletler ise Guanajuato, Michoacan ve Jalisco olmuştur.

7.2. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

Meksika genel olarak yabancı yatırıma açık bir ülkedir. Dünyanın en fazla İspanyolca konuşan nüfusa sahip ülkesi olan Meksika, yükselen ekonomiler arasında en fazla yatırım çeken ülkelerden biridir. Makroekonomik istikrar, ABD pazarına yakınlığı, ABD-Meksika-Kanada Ticaret Anlaşması sayesinde Meksika'da elde edilen veya burada menşe kazandırıcı bir işleme tabi tutulan ürünlerin ABD'ye gümrük vergisiz ihracat imkânı ve ülkedeki ucuz işgücü maliyeti, başta ABD firmaları olmak üzere dünyanın önde gelen şirketlerinin Meksika'da sanayi üretimi amaçlı yatırım yapmasını sağlamıştır.

Meksika'da yatırım yapmak isteyen ve yabancı yatırımlara ilişkin ülke mevzuatı hakkında bilgi edinmek isteyen firmalarımızın öncelikle Meksika Ekonomi Bakanlığı (<https://www.gob.mx/se/acciones-y-programas/competitividad-y-normatividad-inversion-extranjera-directa?state=published>) ve "Invest in Mexico" (<https://investinmx.com/>) internet adreslerini incelemesi; daha detaylı bilgi için bu konuda yetkili makamlar olan Meksika Ankara Büyükelçiliği (<https://embamex.sre.gob.mx/turquia/>) ve/veya Meksika İstanbul

Başkonsolosluğu (<https://consulmex.sre.gob.mx/estambul/index.php>) ile temasa geçmesi tavsiye edilmektedir.

Meksika Yabancı Yatırım Kanunu'nda yerel ortak şartı bulunmamakla birlikte, şirket kurulumunda sorumlu yasal temsilci bulundurmak gereklidir. Söz konusu Kanun'da Meksika Hükümetine ayrılan faaliyetler, sadece Meksika uyruklulara ve Meksikalı şirketlere ayrılan faaliyetler, %10-49 yabancı yatırıma izin verilen faaliyetler ve %49 oranında yabancı yatırım için izin gerektiren faaliyetler belirtilmektedir.

Yabancı Yatırım Kaydı

Meksika Ekonomi Bakanlığı, Meksika'da iş kurmak isteyen tüm yabancılar (yasal kuruluş veya şahıslar) ile ikinci bir uyruğa sahip ve yurt dışında ikamet eden tüm Meksikalıların yabancı yatırım ofisine kaydını talep etmektedir. Söz konusu kayıt internet üzerinden (<https://rnie.economia.gob.mx/RNIE/faces/inicio.xhtml>) veya şahsen başvuru ile yapılabilmektedir.

Yabancı İşçi Kotaları

Meksika'da yabancı çalışan sayısını kısıtlayacak herhangi bir yabancı işçi kotası bulunmamakla birlikte, Federal Çalışma Kanunu'nun 7'nci maddesi, tüm şirketlerin en az %90 oranında Meksikalı çalışan istihdam etmesi gerektiğini belirtmektedir. Genel Müdür, Yöneticiler ve Genel Direktörler kapsam dışı olup; herhangi bir uyruğa sahip olabilecektir.

7.3. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

5 Şubat 1917 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Birleşik Meksika Devletlerinin Siyasi Anayasası ile 27 Aralık 1993 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Yabancı Yatırım Kanunu'nun ilgileri maddeleri uyarınca,

Yabancı yatırımlar aşağıdaki katılım limitlerine tabidir:

I. %10'a kadar:

a) Üretim kooperatifleri.

II. %49'a kadar:

a) Sınai ve çıkarma faaliyetleri için patlayıcıların elde edilmesi ve kullanılması ile bu faaliyetlerde kullanılmak üzere patlayıcı bileşiklerin hazırlanması hariç olmak üzere, patlayıcıların, ateşli silahların, fişeklerin, mühimmatların ve havai fişeklerin imalatı ve ticarileştirilmesi;

b) Yalnızca Meksika genelinde dolaşım mahsus olmak üzere gazete basım ve yayımı;

c) Tarım, hayvancılık ve orman arazisi sahibi şirketlerde "T" grubu paylar;

d) Su ürünleri yetiştiriciliği hariç olmak üzere tatlı sularda, kıyılarda ve münhasır ekonomik bölgede balıkçılık

e) Entegre port yönetimi;

f) Konuyla ilgili Kanun hükümleri çerçevesinde iç seyrüsefer faaliyetlerinde bulunacak gemilere kılavuzluk liman hizmetleri;

g) Turistik geziler ve liman işletmesi, tarak gemilerinin ve deniz eserlerinin inşası ve korunması için kullanılması hariç olmak üzere, iç ve kıyı seyrüseferleri için gemilerin ticari olarak işletilmesi ile uğraşan denizcilik şirketleri

h) Gemiler, uçaklar ve demiryolu ekipmanları için yakıt ve madeni yağ temini;

i) Yayıncılık.

j) Tarifeli ve tarifersiz iç hat hava taşımacılığı hizmeti; hava taksi şeklinde tarifersiz uluslararası hava taşımacılığı hizmeti ve özel hava taşımacılığı hizmeti.

v. Turistik geziler ve inşaat, koruma ve liman işletmesi için tarak gemileri ve deniz eserlerinden yararlanma dışında, iç ve kabotaj seferleri için gemilerin ticari olarak işletilmesiyle uğraşan denizcilik şirketleri.

Özel düzenlemelere sahip faaliyetler, aynı zamanda, yabancı yatırımın %49'dan daha yüksek bir yüzdeye katılması için Yabancı Yatırım Ulusal Komisyonu'nun izninin gerekli olduğu faaliyetlerdir. Bu Faaliyetler:

a) Gemilerin iç sularda seyrüsefer operasyonlarını yapabilmelerini sağlamak amacıyla çekme, demirleme, daldırma gibi liman hizmetleri;

b) Yalnızca açık deniz trafiği için gemi işletmeciliği yapan denizcilik şirketleri;

c) Kamu hizmetine sunulan havaalanları için imtiyazı veya izin olan şirketler;

d) Okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, kolej veya bunların birleşimini içeren özel eğitim hizmetleri;

e) Hukuk hizmetleri ve

f) Demiryolları inşası ve işletilmesi ile demiryolu taşımacılığı hizmetinin sağlanması

Rezerve edilmiş faaliyetler: Yabancı yatırım bu faaliyetlere katılamaz, çünkü bunlar Devlete veya yabancıları hariç tutulma maddesi kapsamında sadece Meksikalı gerçek kişiler ile Meksikalı tüzel kişilere ayrılmıştır.

I. Devlete mahsus faaliyetler şunlardır:

a) Petrol ve diğer hidrokarbonların aranması ve çıkarılması;

b) Ulusal elektrik sisteminin planlanması ve kontrol edilmesinin yanı sıra elektrik iletimi ve dağıtımına ilişkin kamu hizmetleri;

c) Nükleer enerji üretimi;

d) Radyoaktif mineraller;

e) Telgraflar;

f) Telsiz telgraf;

g) Posta hizmeti;

h) Banknot ihracı;

i) Madeni para basımı;

j) Limanların, havaalanlarının ve heliportların kontrolü, denetimi ve gözetimi ve

k) Yürürlükteki mevzuatlarda açıkça belirtilen diğer faaliyetler.

II. Yabancıları hariç tutma maddesi kapsamında sadece Meksikalı gerçek kişiler ile Meksikalı tüzel kişiler için ayrılan faaliyetler şunlardır:

a) Haberci ve kurye hizmetleri hariç, yolcu, turizm ve yük için yurtiçi kara taşımacılığı;

b) Kalkınma bankacılığı kuruluşları;

c) Yürürlükteki yasal hükümlerde açıkça belirtilen profesyonel ve teknik hizmetlerin sağlanması.

Genel olarak, birleşme, devralma ve ortaklıklarla ilgili kısıtlayıcı/denetleyici/düzenleyici hususlar olduğunda, Yabancı Yatırım Ulusal Komisyonu'nun lehte kararı gerekmektedir. Örneğin, Yabancı Yatırım Kanunu'nun 8 inci maddesi uyarınca, aynı maddede belirtilen faaliyetlerde yabancı yatırım oranının %49'u aşması halinde, Yabancı Yatırım Ulusal Komisyonunun olumlu kararının alınması gerekmektedir.

Yine aynı Kanunun 9 uncu maddesi uyarınca, yabancı yatırımcının doğrudan veya dolaylı olarak sermaye stokunun %49'undan fazlasına katılma niyetinde olduğu Meksika şirketleri için yine Komisyonun olumlu kararı gerekmektedir. Bu durum yalnızca, söz konusu şirketlerin varlıklarının toplam değerinin satın alma talebinin sunulduğu sırada Yabancı Yatırım Ulusal Komisyonu tarafından yıllık olarak belirlenen tutarın aşılması halinde geçerlidir.

Meksika'da yerleşmek ve ticari faaliyette bulunmak isteyen yabancı bir tüzel kişiye Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından izin verilirken, Yabancı Yatırım Kanunu'nun 8 inci ve 9 uncu maddeleri uyarınca, söz konusu maddelerde belirtilen durumlarda yabancı bir tüzel kişinin Yabancı Yatırım Ulusal Komisyonundan izin alması gerekmektedir.

7.3.1. Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Meksika Anayasası'nın 27 nci maddesi, Meksika Ulusuna ülke toprakları içindeki toprak ve suyun mülkiyetini vermekte ve Ulusun özel mülkiyet yaratarak mülkiyet haklarının bireylere devrini denetlemesini öngörmektedir.

Söz konusu maddenin I. bölümü, toprak ve suyun hâkimiyetini edinme hakkını sadece Meksikalı bireylere ve şirketlere tanısa da, Devlete aynı hakkı, bu yabancıların Dış İşleri Bakanlığı nezdinde, edinilen mülkle ilgili olarak kendilerini Meksika vatandaşı olarak kabul etmeleri ve bu mülkle ilgili olarak menşee ülkenin korumasına başvurmamaları şartıyla, yabancılara da vermektedir.

Yabancı bir kişi veya şirket, Meksika Anayasası'nın 27 nci maddesinde "kısıtlı bölge" (uluslararası sınırın yüz kilometre (altmış bir mil) ve deniz kıyısının elli kilometre (otuz bir mil içinde kalan bölge) olarak tanımlanan yerler dışında, Meksika'da doğrudan toprak sahibi olabilmektedir.

Yabancı şahıslar veya şirketler ile %100'ü yabancılara ait olan Meksikalı şirketlerin bu "yasak bölge" içinde konut amaçlı gayrimenkul satın alabilmeleri için elli yıllık bir güven fonu

oluşturmaları gerekmektedir. Bu tür bir tröst fonunda, banka mülkün mülkiyetini elinde tutmaktadır, ancak yabancı kişi/şirket hak sahibidir, söz konusu binaları kullanabilir, bunlardan yararlanabilir ve hatta bunları satabilir veya miras bırakabilir. Ancak, mülkle ilgili tüm işlemler bankaya bildirilmeli ve banka tarafından onaylanmalıdır.

%100 yabancı sermayeli Meksika şirketleri, konut dışı diğer amaçlar için doğrudan “kısıtlı bölgede” mülk sahibi olabilmektedir.

Yabancı şirketler, tarım, hayvancılık ve ormancılık amacıyla mülk sahibi olamazlar, yabancı şirketlerin diğer amaçlarla arazi edinimlerinde de arazi büyüklükleri ile ilgili sınırlamalara uymaları gerekmektedir.

Değeri günlük asgari ücretin 365 katını aşmayan gayrimenkullerin edinimi noter, mülk kayıt memuru ve iki şahit huzurunda yapılmaktadır. Daha yüksek değerlerli işlemler Noter tarafından yapılmakta ve tapuya kaydedilmektedir. Satın alma işlemi şahsen veya temsili bir temsilci (Meksika yasalarına göre geçerli vekaletname) aracılığıyla yapılabilmektedir.

7.3.2. Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Genel olarak, Meksika'da yabancı şirketlere karşı herhangi bir ayrımcılık söz konusu değildir, ancak ülkede faaliyet gösterebilmeleri için Meksika yasalarının hükümlerine uymaları ve Hükümet tarafından talep edilen düzenlemelere riayet etmeleri gerekmektedir.

Meksika, yatırımların korunmasına yönelik 31 ikili ve çok taraflı anlaşmalar sayesinde yabancı yatırımcıların hakları kanunlar ile korumaktadır. Nitekim Meksika doğrudan yabancı yatırıma en açık gelişmekte olan ülkelerden biridir ve dünyadaki en büyük on birinci doğrudan yabancı yatırım alıcısıdır.

Diğer taraftan, yabancı şirketler bazı madenlerin aranması, çıkarılması, işlenmesi gibi ekonomik faaliyetlere katılabilmekle birlikte, belirli faaliyetlerde Meksika hükümeti tarafından verilen bir imtiyaz almaları ve belirli teknik ve çevresel gerekliliklere uymaları gerekmektedir. Lityumun araştırılması ve işletilmesi, Lithium for Mexico adlı kamu şirketi aracılığıyla yalnızca Hükümetin sorumluluğundadır, ancak lityumun aranması ve çıkarılmasına yönelik faaliyetler yabancı şirketler eliyle yapılmaktadır. Hidrokarbon arama, çıkarma, üretme faaliyetleri yalnızca bir kamu kuruluşu olan PEMEX aracılığıyla yapılmakla birlikte, yabancı şirketler PEMEX ile hizmet sözleşmeleri veya ortaklıklar yoluyla bu faaliyetlere katılabilmektedir. Federal Elektrik Komisyonu (CFE) elektrik üretimi ve dağıtımını kapsamında ulusal çapta hizmet sağlayan tek kuruluştur, ancak CFE de yabancı şirketlere imtiyaz vererek hizmet satın almaktadır.

Telekomünikasyon sektöründe, yabancı şirketler telekomünikasyon hizmetlerinin sağlanmasına katılabilirler, ancak özel düzenlemelere tabidirler ve Federal Telekomünikasyon Enstitüsü'nden (IFT) izin almak zorundadırlar. Hava taşımacılığı sektöründe, yabancı şirketler Meksika'da havayolu işletebilir, ancak İletişim ve Ulaştırma Bakanlığı'nın düzenlemelerine uymaları ve ilgili izinleri almaları gerekmektedir.

7.3.2.1. Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık

Meksika Yabancı Yatırım Kanunu'na göre, Meksika'da yabancı şirket kurmak için Ekonomi Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmektedir. Mezkur izin, yabancı şirketin menşe ülkenin kanunlarına göre kurulduğunun ispatlanması ve yabancı şirketin ana sözleşmesi ile diğer kurucu belgelerinin Meksika yasalarında belirlenen kurallarına aykırı olmadığına tespit edilmesi şartıyla verilmektedir.

Genel olarak, Meksika'da bir şirketin kuruluşunda Noter, şirket kuruluş belgelerinden ve Kamu Ticaret Sicilindeki yetkilendirme ve tescil işlemlerinden sorumludur. Karar alındıktan sonra, şirket Meksika Yabancı Yatırım Kanunu'nun 32'nci Maddesi uyarınca Ulusal Yabancı Yatırım Siciline kayıt yaptırmalıdır. Kayıt, şirketin kuruluş tarihinden veya yabancı yatırımın katılımından itibaren 40 iş günü içinde yapılmalıdır. Ayrıca, bu firmaların Ulusal Yabancı Yatırım Siciline (RNIE) de kaydolmaları gerekmektedir.

Diğer taraftan, Hizmet Ticaretine İlişkin Genel Anlaşma kapsamında bir hizmet sunmak amacıyla Meksika'da şube veya temsilcilik ofisleri açmayı amaçlayan Dünya Ticaret Örgütü üyesi ülkelerin yasalarına göre kurulmuş olan yabancı tüzel kişiler, belirtilen izne tabi olmayacaktır. Bu kapsamda, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Şili, Kosta Rika, Kolombiya, Nikaragua, El Salvador, Guatemala, Honduras, Uruguay, Japonya, Peru, Panama, Avustralya, Yeni Zelanda, Singapur ve Vietnam kanunlarına uygun olarak kurulmuş yabancı tüzel kişiler bahsedilen izne tabi olmayacaktır.

7.3.2.2. Vergi Hukukunda Ayrımcılık

Meksika'da ekonomik faaliyetler yürüten yerli veya yabancı tüm kişi veya kuruluşlar, vergi ödemelerine ilişkin yasal yükümlülüklerini yerine getirebilmelerini teminen, Federal Vergi Mükellefleri Siciline (RFC) kaydolmalıdır.

Hem ulusal hem de yabancı sermayeli şirketler, istisnasız %16 oranında Katma Değer Vergisi ile %30 oranında Gelir Vergisi (ISR) ödemekle yükümlüdür.

Meksika, Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması ile vergi mükelleflerinin farklı yetki alanlarında aynı gelir üzerinden iki kez vergilendirilmesini önleyen yasal bir çerçeve sağlayarak ülkeler arasındaki yatırım ve ticareti teşvik etmektedir. Meksika'nın, Almanya, Arjantin, Suudi Arabistan, Avustralya, Avusturya, Bahreyn, Barbados, Belçika, Brezilya, Kanada, Çin, Kolombiya, Birleşik Arap Emirlikleri, İspanya, Estonya, Yunanistan, Macaristan, Hindistan, Endonezya, İzlanda, İtalya, Jamaika, Kuveyt, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Yeni Zelanda, Panama, Hollanda, Peru, Polonya, Katar, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Slovak Cumhuriyeti, Romanya, Rusya, Singapur, Güney Afrika, İsviçre, Türkiye, Ukrayna, Uruguay ile Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması bulunmaktadır.

7.3.2.3. Yabancıların Serbest Dolaşımı

Meksika Göç Yasası kapsamında, Meksika, göçmenlik statülerine bakılmaksızın tüm yabancıların, Anayasa, Meksika Devleti'nin taraf olduğu uluslararası antlaşma ve yürürlükteki hükümlerden doğan hak ve özgürlüklerini kullanmalarını garanti etmektedir.

Aşağıdaki kategorilerden herhangi birine giren yabancıların vizeye ihtiyacı yoktur:

- a) Vize muafiyeti anlaşması imzalanan veya Meksika Devleti tarafından alınan tek taraflı bir kararlar vize gerekmeyen ülkelerin vatandaşları;
- b) Bölgesel ziyaretçi ve sınır işçisi ziyaretçisi statüsü için başvurular;
- c) Çıkış ve dönüş izni sahipleri;
- d) Sekreteryaya tarafından önceden belirlenen durumlarda, izinli kalış statüsü sahipleri;
- e) Mülteci statüsü, tamamlayıcı koruma ve vatansızlığın tespiti için veya insani nedenlerle veya mücbir sebeplerle başvurular;
- f) Meksika tarafından üstlenilen uluslararası taahhütlere uygun olarak ticari gemi veya uçak mürettebatı üyeleri.

Meksika, yukarıda belirtilen koşulları karşılamayan yabancılar için aşağıdaki vize türlerini talep etmektedir:

- a) Ücretli faaliyetlerde bulunma izni olmayan ziyaretçi vizesi,
- b) Giriş tarihinden itibaren sayılmak üzere yüz seksen günden fazla olmayan kesintisiz bir süre kalmak ve ücretli faaliyetlerde bulunmak amacıyla ücretli faaliyetlerde bulunma izni olan ziyaretçi vizesi;
- c) Evlat edinme işlemlerini yürütmek için ziyaretçi vizesi,
- d) Dört yıldan fazla olmayan bir süre kalmak amacıyla geçici ikamet vizesi;
- e) Geçici ikamet eden öğrenci vizesi;
- d) Süresiz olarak kalmak amacıyla daimi ikamet vizesi.

7.4. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Meksika, yabancı yatırımı daha fazla çekebilmek için çeşitli teşvik politikaları benimsemiştir. Federal bir yönetim sistemine sahip olan Meksika’da federal düzeydeki yatırım teşviklerinin yanı sıra, eyaletler düzeyinde de yatırımın boyutu, işsizlik sorununun çözümüne ve bölge gelirine katkısı, yatırımın süresi, ihracata katkısı ve bölge altyapısına katkısı gibi kriterler çerçevesinde ilave teşvikler verilmektedir. Bu teşvikler genellikle taşınmazların düşük fiyattan ya da ücretsiz tahsisi, işçi eğitim programları düzenlenmesi, eyalet içinde alınan çeşitli vergilerden muafiyet sağlanması ve kara yolu vb. altyapı imkânları sunulması şeklindedir.

Sektörel Teşvik Programları (PROSEC), federal düzeyde verilen ve yatırımcılar tarafından en çok kullanılan teşviktir. Meksika Ekonomi Bakanlığınca yürütülen bu program kapsamında 24 sektörde NAFTA ülkelerinden birine ihracat yapma koşuluyla gerçekleştirilen üretimde kullanılacak ithal malzemeler (hammadde, yedek parça, ekipman ve makine) daha düşük gümrük vergisi (genellikle %0-5 arasında) ödenerek ithal edilebilmektedir. Bu sektörler; elektrik, elektronik, mobilya, oyuncak ve spor malzemeleri, ayakkabı, madencilik ve metal işleme, sermaye malları, fotoğrafçılık, tarım makineleri, kimya, kauçuk ve plastik, demir-çelik, farmokimyasal/ilâç/tıbbi malzeme, ulaştırma ekipmanları (otomobil ve oto yedek parça hariç), kâğıt ve karton, ağaç işleri, deri ve deri mamulleri, otomotiv ve oto yedek parça, tekstil ve hazır giyim, çikolata/şeker ve diğer şekerlilik mamulleri, kahve, gıda ve gübredir.

ABD sınırındaki eyaletlerin kalkınması, teknolojik gelişim, istihdam ve ABD pazarına üretim amacıyla 1965 yılında “Sınır Sanayileştirme Programı” kapsamında Tijuana ve Juarez Şehrinde tekstil, elektronik ve sanayi malı üretimi çerçevesinde “Maquila” programı başlatılmıştır. Maquila programı kapsamında “Maquiladora” isimli şirketler kurulmuştur. Bu şirketler, gümrük vergisi ödemedi hammadde ithal eden ve nihai mal üreten ve ihraç eden

şirketlerdir. Söz konusu şirketler, Meksika ekonomisinin kalkınmasına çok büyük faydalar sağlamıştır. Nakliye masraflarının düşüklüğü ve iki ülke arasındaki mesafenin kısa olması nedeniyle bu bölgelerden en fazla ihracat ABD'ye gerçekleştirilmektedir.

Nihai ürünün belirli bir süre içinde ihraç edilmesi kaydıyla “maquiladora”ya üretim ya da montaj amaçlı olarak gümrüksüz makine, teçhizat ve hammadde girişi mümkündür. Bu bölgelerden Meksika pazarına ihracat yapmak da mümkündür ancak gümrük vergisi ve diğer vergilerin ödenmesi gereklidir. Bu bölgelerde kurulu şirketlere birtakım vergi avantajları da getirilmiş ve bürokratik işlemler hızlandırılmıştır. “Maquiladora” kaliteli ve düşük fiyatlı girdi kullanımı, ülkenin coğrafi konumu ve tercihli ticaret anlaşmalarından yararlanılarak da Kuzey Amerika pazarlarına ve Latin Amerika bölgesindeki pek çok ülkeye kısa sürede teslim avantajları sunmaktadır.

2006 yılına kadar “maquiladora” ve PITEX (Programa de Importación Temporal para la Exportación/Temporary Importation Program for Exportation) sistemleri, Meksika’da imal edilen malların ihracatının teşvikine yönelik uygulanan başlıca enstrümanlar olmuştur. Bununla birlikte, 1 Kasım 2006 tarihinde yürürlüğe giren IMMEX (Promotion of the Manufacturing Industry, Maquiladora and Export Services) programı çerçevesinde bu iki program birleştirilmiştir. Bu değişiklikle birlikte NAFTA haricindeki ülkelerden ithal edilen ve nihai ürüne dönüştürülerek NAFTA üyelerine ihraç edilen hammadde ve yedek parçaların gümrük vergileri iç pazarda satılan ürünlere göre ayarlanmıştır.

IMMEX programı günümüzde Chihuahua, Baja California, Nuevo Leon, Coahuila, Tamaulipas, Jalisco, Sonora, Guanajuato, Meksika, Queretaro, San Luis Potosi, Puebla ve Aguascalientes eyaletlerinde; otomotiv, havacılık, elektronik ve medikal cihaz sektörleri ağırlıklı olarak yürütülmektedir. Bu programla, bazı prosedürlerin modernize edilmesi, verimliliğin ve kalitenin yükseltilmesi, ihracat sanayinin rekabet gücünün artırılması, şeffaflığın ve sürekliliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Ucuz işgücü ile işlenip nihai ürüne dönüştürülerek 6-12 ay içinde ihraç etmek amacıyla ithal edilen hammadde, ambalaj ve yedek parçalar gümrük vergisi ve KDV’den muaftır. Üretim faaliyetlerinde kullanılan sermaye malı ve makineler ise KDV benzeri vergilerden muaf ancak gümrük vergisine tabidir, üretimde kullanılması koşuluyla sınırsız süreyle ülkede kalabilir. “Maquiladora” işletmeleri yalnızca yaratılan katma değer (nihai ürünün değeri-üretim maliyetleri) üzerinden vergilendirilir. Seyreltme, depolama, ambalajlama değil; dönüştürücü üretim, işleme ve montaj faaliyeti yapılmalıdır. İç piyasaya ihracatta ise KDV ödenir.

Meksika’da Ulusal Yabancı Sermaye Kayıt Bürosu’na önceden bildirilmesi koşuluyla yabancı yatırımcıların karlarını kendi ülkelerine transfer etmesi serbesttir. Teknolojik gelişime yönelik yatırımlar ve Ar-Ge yatırımları için vergisiz dönem gibi kolaylıklar söz konusudur. Meksika hükümetinin çevre korumaya verdiği önem çerçevesinde yaban hayatı ve deniz yaşamını koruma ve/veya araştırma amaçlı yatırımlar, kazançlarını yeniden yatırıma dönüştürdükleri ve yürürlükteki diğer mevzuatla uyumlu oldukları takdirde kurumlar vergisinden muaf tutulmaktadır.

7.5. Serbest Bölgeler

Meksika'da kalkınmayı teşvik etmek ve istihdam yaratmak için kurulan serbest bölgelerde, şirketler, KDV ve ISR oranlarının düşürülmesinden oluşan vergi teşvikleri alabilmektedir.

Kuzey Sınır Serbest Bölgesi

Kuzey Sınırı Serbest Bölge Programı (ZLFN), 1 Ocak 2019 tarihinde Baja California, Sonora, Chihuahua, Coahuila, Nuevo León ve Tamaulipas eyaletlerindeki 43 belediyede yürürlüğe girmiştir. Söz konusu serbest bölge, kuzey sınırında kalkınmayı ve iş yaratmayı hızlandırmayı ve KDV oranlarını %8'e ve ISR'yi %20'ye düşürmeyi ve ABD'deki gibi benzin fiyatını standartlaştırmayı içeren vergi teşvikleri sağlamayı amaçlamaktadır. Enerji fiyatlarına yönelik bu önlemler ve vergi teşvikleri, asgari ücretin iki katına çıkarılmasını da beraberinde getirmektedir. ZLFN'de malların elden çıkarılması, hizmet sağlanması eylemlerini veya faaliyetlerini yürüten ticari faaliyeti olan bireyler ve tüzel kişiler, KDV ve ISR indiriminden yararlanabilmektedir.

Güney Sınır Bölgesi Mali Teşvik Kararı

Güney Sınırının Serbest Bölgesi, Chiapas, Tabasco, Campeche ve Quintana Roo eyaletlerinin belediyelerini kapsamaktadır. Bu bölgede, bölgede bulunan işyerlerinde eşyanın elden çıkarılması, serbest hizmet verilmesi veya eşyanın geçici olarak kullanılması veya yararlandırılması fiil veya faaliyetlerinde bulunan mükelleflere, gerçek ve tüzel kişilere vergi teşviği sağlanmaktadır. Kâr, KDV oranının %50'sine eşdeğer bir vergi kredisinden oluşmaktadır.

Sağlanan diğer bir fayda ise, münhasıran güney sınır bölgesinde yürütülen ticari faaliyetlerden elde edilen toplam gelir miktarına göre oransal olarak tekabül eden, uygulama veya geçici ödemelerde neden olunan verginin üçte birine eşdeğer bir mali kredidir. Aynı mali yılda veya aynı yılın geçici ödemelerinde, duruma göre, ISR'ye karşı alacaklandırılmaktadır.

Chetumal Serbest Bölgesi

Chetumal Serbest Bölge Kararnamesi ile firmalar bazı ürünlerde genel ithalat vergisi ile gümrük işlem ücreti muafiyeti, KDV'nin %16'dan %8'e düşürülmesi ile gelir vergisinin (ISR) %30'dan %20'ye düşürülmesi gibi teşviklerden faydanabilmektedir.

7.6. Ülkedeki Türk Yatırımları: Sektörler ve Karşılaşılan Sorunlar

Meksika Ekonomi Bakanlığı verilerine göre 2023 yılı itibarıyla Meksika'da tamamı Türk sermayeli bir şirketimiz bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ülke genelinde 79 adet Türk sermayeli şirket mevcut olup; bu firmalar ağırlıklı olarak otomotiv, makine, mücevherat, inşaat, dekorasyon, turizm, konaklama, restoran, medya, tekstil, medikal, hediyelik eşya ve halı sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Diğer taraftan, Türkiye'de yerleşik kişilerin Meksika'daki yatırımları TCMB Ödemeler Dengesi 2022 yılı verilerinde -3 milyon ABD Doları olarak görünmektedir. Aynı dönemde Meksikalıların Türkiye'de herhangi bir yatırımı bulunmamaktadır.

7.6.1. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Türk firmalarının ülkede faaliyet göstermelerine yönelik herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Her ne kadar ticarete ortak dil olarak dünyada İngilizce kullanılmakta ise de Meksika’da neredeyse tüm iletişimin ve süreçlerin İspanyolca takip edilmesi bir gerekliliktir. Makine ve malzeme temini ve bakımları iki ülke arasındaki mesafeden dolayı zorluk yaratabilmekte; kalifiye işçi temini ve verimlilik ise diğer bir önemli sorunu oluşturmaktadır. Ülkemiz ile Meksika arasındaki 8-9 saatlik zaman farkı ve mesafeden dolayı iletişim sorunları da kaçınılmazdır.

Meksika iş kültürü ile ülkemiz iş kültürünün farklılığı da işverenler açısından dikkate alınması gereken bir faktördür. Meksikalıların zaman ve dakiklik algısının farklılığı “mañana etkisi” olarak adlandırılmakta; 1 saate kadar gecikmeler normal kabul edilmekte ve tolere edilmektedir. Diğer önemli bir husus ise, hemen hemen tüm iş alanlarında İspanyol ve Amerikalı firmaların ağırlığının olması nedeniyle bu firmalar ile kaçınılmaz rekabettir. Çinli firmalar da son yıllarda piyasada etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Meksika’ya doğrudan yatırımda “güvenlik” ve “tek ihrac pazarı riski” iki ana sorun olarak ön plana çıkmaktadır. Ülkenin güvenlik anlamında sorunları bulunmakta; gerek yatırımın gerekse de mal sevkiyatının güvenliği, ortalama %5-10 arasında ek maliyet yaratmaktadır.

7.7. Yatırımcılar için Yararlı Bilgiler

Meksika, yabancı yatırımcılar için çeşitli fırsatlar sunan ancak mevzuatı oldukça karmaşık yapıda olan ve güvenliğin her zaman göz önünde bulundurulması gereken bir ülkedir. Herhangi bir iş yatırımı yapılmadan evvel, mutlaka bir avukat desteği ile çalışılması önerilmekte ve her halükarda detaylı ve güncel bilgiler için Meksika Makamlarına başvurulması önem arz etmektedir.

Meksika’da şirket kurma prosedürleri ve iş yapma hakkında detaylı bilgi için, Dünya Bankası tarafından hazırlanan “Doing Business Mexico 2020” raporunun (<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/m/mexico/MEX.pdf>) internet adresinden incelenmesi tavsiye edilmektedir.

8. TÜRKİYE İLE TİCARET

8.1. Genel Durum

Meksika ile dış ticaretimiz, son beş yılda, artan bir seyir izlemiştir. Meksika’ya ihracatımız;

- 2019 yılında 668 milyon \$
- 2020 yılında 539 milyon \$
- 2021 yılında 840 milyon \$
- 2022 yılında 1,1 milyar \$
- 2023 yılında 1,2 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Son beş yıllık dönemde %86’lık bir artış kaydedilmiştir. 2023 yılında ihracatımız ithalatımızdan fazla olup, dış ticaret açığı ülkemiz lehine gelişmiştir.

8.2. Türkiye ile Dış Ticareti

Türkiye- Meksika arasındaki Dış Ticaret Rakamları

	2022 (Milyon \$)	2023 (Milyon \$)	2024-8 (Milyon \$)
İhracat	1.081	1.243	926
İthalat	1.189	1.229	773
Dış Ticaret Hacmi	2.270	472	1.700

Kaynak: TÜİK

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Genel Ticaret Sistemi verilerine göre; Meksika'ya ihracatımız 2022 yılında 1.081 milyon dolar ve 2023 yılında ise 1.243 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla kıyasla 2023 yılında Meksika'ya ihracatımız %15 artış göstermiştir. 2024 yılının Ocak-Ağustos döneminde 926 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Meksika'dan ithalatımız ise, 2022 yılında 1.189 milyon dolar, 2023 yılında 1.229 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla kıyasla 2023 yılında Meksika'dan ithalatımız %3 artmıştır. 2024 yılının Ocak-Ağustos döneminde 773 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Genel olarak ise Meksika ile dış ticaretimiz, 2022 yılında 2.270 milyon dolar, 2023 yılında ise 2.472 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. 2024 yılının Ocak-Ağustos döneminde dış ticaret hacmimiz 1.700 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

8.2.1. Yürürlükte Olan Anlaşma ve Protokoller

ANLAŞMA ADI	İMZA TARİHİ
Türkiye-Meksika Siyasi Ortak Bildirisi	12 Şubat 2015
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma	17 Aralık 2013
Türkiye-Meksika STA Müzakere Çerçeve Belgesi (<i>Terms of Reference</i>)	17 Aralık 2013
Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması	17 Aralık 2013 (6 Haziran 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.)
Türkiye-Meksika 21. Yüzyıl İçin Stratejik İşbirliği ve Ortaklık Çerçevesi	17 Aralık 2013

Bancomex-Eximbank Arasında İhracat Kredileri Alanında Mutabakat Muhtırası	17 Aralık 2013
T.C. Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (TYDTA) ile Birleşik Meksika Devletleri Promexico Arasında Mutabakat Zaptı	17 Aralık 2013
Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Birleşik Meksika Devletleri Dışişleri Bakanlığı Arasında Üst Düzey İki Uluslu Komisyon Kurulmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası	17 Aralık 2013
KEK 1. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı	9 Temmuz 2001
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	28 Eylül 1998

8.3. Türkiye'nin İhracatında Başlıca Ürünler

Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	Tarife Pozisyonu Adı	2023 Yılı (\$) (Ocak- Ağustos)	2024 Yılı (\$) (Ocak- Ağustos)	Değişim (%)
7113.19	Diğer Kıymetli Metallerden Mücevherci Eşyası Ve Aksamı; Kıymetli Metallerle Kaplanmış Veya Yaldızlan	141.269.287	217.203.617	54%
8704.21	Eşya Taşımaya Mahsus Sadece Dizel Veya Yarı Dizel Motorlu Diğer Taşıtlar; Brüt Ağırlığı <= 5 Ton	29.107.667	49.875.036	71%
8409.91	Kıvılcım İle Ateşlemeli İçten Yanmalı Pistonlu Motorlar İçin Aksam Ve Parçalar; Hava Taşıtı Motorlar	16.127.684	28.849.181	79%
8702.10	Otobüs, Midibüs, Minibüs; Sadece Dizel Veya Yarı Dizel Motorlu, Taşıma Kapasitesi >= 10 Kişi	12.681.720	20.564.870	62%
8708.99	87.01 İla 87.05 Pozisyonlarında Yer Alan Motorlu Kara Taşıtları İçin Diğer Aksam Ve Parçalar	14.846.074	19.770.290	33%

7306.30	Demir Veya Alaşimsız Çelikten Kesiti Daire Şeklinde Olan Diğer Borular; Kaynak Yapılmış	12.293.455	17.819.138	45%
8708.80	87.01 İla 87.05 Pozisyonlarında Yer Alan Motorlu Kara Taşıtları İçin Suspansiyon Sistemleri Ve Bunla	13.293.220	14.298.741	0%
8504.23	Sıvı Dielektrikli Transformatörler; Gücü > 10 000 Kva		13.206.719	0%
7408.19	Rafine Edilmiş Bakırdan Teller; Enine Kesit <= 6 Mm	11.325.196	12.909.777	14%

Kaynak: TÜİK

8.4. Türkiye'nin İthal Ettiği Başlıca Ürünler

Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	Tarife Pozisyonu Adı	2023 Yılı (\$) (Ocak-Ağustos)	2024 Yılı (\$) (Ocak-Ağustos)	Değişim (%)
8703.22	Binek Otomobilleri Ve İnsan Taşımaya Mahsus Motorlu Diğer Taşıtlar; Sadece Benzinli, Taşıma Kapasite	61.189.534	54.591.439	-11%
8517.62	Ses, Görüntü Veya Diğer Bilgileri Almaya, Çevirmeye, Vermeye/Yeniden Oluşturmaya Mahsus Makinalar (H	33.570.877	50.921.404	52%
0713.20	Nohut; Kabuksuz (Kuru)	36.390.555	38.539.233	6%
3904.10	Poli(Vinil Klorür) (Diğer Herhangi Bir Maddeyle Karıştırılmamış) (Pvc) (İlk Şekillerde)	37.492.805	30.483.771	-19%

8537.10	Elektriğin Kontrol/Dağıtımı İçin, 85.35-85.36'daki İki/Daha Fazla Cihazla Donatılmış Tablo, Pano, Sa	18.728.093	27.264.481	46%
9018.39	Tıpta, Cerrahide, Dişçilikte Ve Veterinerlikte Kullanılan Kateterler, Kanüller Ve Benzeri Aletler	17.255.161	22.637.070	31%
8501.53	Çok Fazlı Diğer Alternatif Akım (Ac) Motorları; Çıkış Gücü > 75 Kw	22.304.561	22.128.560	-1%
9021.10	Ortopedik Veya Kırıklara Mahsus Cihazlar	15.496.868	19.801.027	28%
7108.12	Altın (Platin Kaplamalı Altın Dahil); İşlenmemiş, Para Yerine Kullanılmayan	7.008.170	19.012.606	171%
9018.90	Tıpta, Cerrahide, Dişçilikte Ve Veterinerlikte Kullanılan Diğer Alet Ve Cihazlar	10.427.254	16.680.314	60%

Kaynak: TÜİK

9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER

Türkiye ile Meksika arasındaki ikili ticaretin sektörel yapısı, Türkiye'nin genel ihracat ve ithalatının sektörel bazda izlediği seyir, Meksika'nın genel ithalatının sektörel yapısı ve hacmi Meksika'nın ürün grupları itibarıyla en çok ithalat yaptığı ülkeler, dış ticaret mevzuatı ve gümrük vergileri gibi unsurlar dikkate alınarak hazırlanan sektörel bazda ülkemizin Meksika'ya yönelik ihracatında potansiyel arz eden detaylı ürün matrisleri Bakanlığımız web sayfasında yer almaktadır.

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-amerika/meksika/potansiyel-urun-matrisleri>

Ayrıca konuyla ilgili bazı değerlendirmeler de aşağıda verilmiştir.

A) Gıda İşleme Sanayi

GSYİH'nin %8'ini oluşturan gıda işleme sanayinde Meksika'nın üretimi ve ihracatı meyve-sebze, şekerli ve çikolatalı mamuller, fırıncılık mamulleri, içecek sanayi ve süt mamulleri ağırlıklıdır. Meksika, dünyanın 9'uncu büyük tarım ve gıda ürünleri ithalatçısıdır ve tüketimin yaklaşık %40'ı ithal edilmektedir. Gıda sektöründe Meksika Şehri, Jalisco, Meksika Eyaleti, Nuevo León, Guanajuato ve Puebla; içecek sektöründe Nuevo León, Meksika Şehri, Meksika

Eyaleti, Coahuila ve Jalisco eyaletleri gelişmiştir. Şekerli mamullerde Bimbo, Mondelaz, De La Rosa ve Sabritas; fırıncılık mamullerinde Bimbo, Marinela, Gamesa ve Kellogg's; işlenmiş meyve-sebze üretiminde La Costeña, Sabormex, Herdez, La Huerta, Con Agra, Mc Coin ve Walmart şirketleri pazara hakimdir.

Gıda işleme ve paketlenme makineleri, gıda imalat makineleri, ticari ve endüstriyel soğutma ekipmanları ve gıda servis ekipmanları ihracatımız açısından sektörde potansiyel mevcuttur. Meksikalıların yanı sıra ülkede yaşayan Orta Doğu ve Avrupa kökenli vatandaşlar, ülkemizle benzer tüketici tercihlerine sahip olduklarından, Akdeniz tipi beslenmeye yönelik gıda ürünleri ile etnik ve geleneksel Türk ürünleri açısından potansiyel alıcı konumundadır.

B) Otomotiv ve Otomotiv Yan Sanayi Sektörü

Meksika'daki otomotiv endüstrisinin tarihi, Ford Motor Co.'nun ülkede bir montaj hattı kurduğu 1925 yılına uzanmaktadır. 1935 yılında dönemin en büyük araç üreticisi olan General Motors, 1937 yılında Chrysler, 1960 yılında Toyota Motor, 1961 yılında Nissan, 1964 yılında Volkswagen Meksika'da üretime başlamıştır. Günümüzde Meksika'da ilk hibrit otomobili üreten Ford'un yanı sıra 9 farklı %100 elektrikli araç modelinin üretimi yapılmaktadır.

Ülkenin GSYİH'sinin %3,5'u, imalat sanayinin %20,5'ini ve imalat sanayi ihracatının %32'sini oluşturan sektörde Meksika dünya binek otomobil üretiminde 7'nci (Latin Amerika'da birinci) ve ihracatında 5'inci sırada yer almakta olup; otomotiv yedek parça üretiminde 7'nci sırada ve ihracatında 4'üncü sıradadır. Ülkede üretilen araçların %88'i ihraç edilmekte ve ihracatın %76'sı ABD'ye yapılmaktadır.

Meksika Otomotiv Sektörü son beş yılda her 100 dolarlık doğrudan yabancı yatırımın 20 dolarını sektöre çekmeyi başarmıştır. Doğrudan yabancı yatırımların %55,1'i binek, hafif ticari araçlar ile ağır vasıta sektörüne, %44,9'u otomotiv yedek parça sektörüne yatırılmıştır.

Meksika'da 500 civarı otomotiv şirketi ve 20 otomotiv kümesi bulunmaktadır. Mercedes-Benz, Audi, Kia, BMW, Chrysler, Ford, General Motors, Honda, Kia, Mazda, Nissan, Toyota, Hyundai, Volkswagen, Mitsubishi, Baic Group, Stellantis (FCA ve PSA Group) şirketlerinin Meksika'da üretim tesisi bulunmaktadır. Ülkenin önde gelen ağır vasıta üreticileri Cummins, Detroit Diesel Allison, Freightliner-Daimler, Kenworth Mexicana, Mack Trucks de México, International-Navistar, Dina Camiones, Scania, Volvo Group VW, Man Truck & Bus, Mercedes-Benz, Hino Motors ve Isuzu Motors şirketleridir.

İhracata yönelik üretimin yaklaşık %81'i ülkenin kuzeyinde yapılmaktadır. Chihuahua, Coahuila, Nuevo León, Guanajuato, Meksika Eyaleti, Aguascalientes, Querétaro, San Luis Potosi, Puebla, Jalisco, Baja California, Sonora, Tamaulipas ve Zacatecas eyaletlerinde otomotiv üretimi gelişmiştir. Ağır vasıta üretim tesisleri Baja California, Coahuila, Nuevo León, San Luis Potosi, Guanajuato, Querétaro ve Hidalgo eyaletlerinde; yedek parça üreticileri ise Coahuila, Chihuahua, Nuevo León, Guanajuato ve Meksika eyaletlerinde yoğunlaşmıştır. Orijinal ekipman üreticisi (OEM) tesisleri Guanajuato, Aguascalientes, Jalisco, Meksika Eyaleti, Hidalgo, Morelos, Puebla ve Veracruz'da yoğunlaşmıştır.

Sektördeki 2.500'den fazla üretim şirketi ile 73 milyar dolar değerindeki OEM sektörü satış sonrası için otomotiv yedek parçaları, elektrikli ve hibrit araçlar, yeniden üretim, ağır araçlar ve diğer özel motorlu araçlardan oluşmaktadır. “Meksika’nın Detroit’i” olarak adlandırılan Saltillo/Coahuila’da ve “El Bajío” bölgesindeki sektör kümeleri, Meksika’nın otomotiv sanayine önemli katkı sunmaktadır.

Meksika Otomotiv Endüstrisi Derneği (AMIA) verilerine göre Meksika’da 2023 yılında, bir önceki yıla oranla %14,2 artışla son 13 yılda ulaşılan en yüksek üretim rakamına ulaşılarak toplam 3.779.234 adet binek araç üretilmiştir. En çok üretim, General Motors tarafından yapılmış olup, onu Nissan, Stellantis, Volkswagen ve Ford Motor takip etmiştir. Otomotiv ihracatı bir önceki yıla %15 artış göstermiş ve üretilen araçların 3.300.876 adedi ihraç edilmiştir. Otomotiv firmaları arasından Nissan, Honda ve Mazda bir önceki yıla göre ihracatlarını arttırmışlardır. İhracatın büyük bölümü Amerika Birleşik devletleri, Kanada ve Almanya’ya yapılmıştır. 2023 yılında Meksika’da yurtiçi otomobil satışları 1.361.433 adet olarak gerçekleşmiştir. Nissan 2023 yılında en çok hafif araç satan şirket olurken, onu General Motors, Volkswagen, Toyota ve Stellantis takip etmiştir.

Dünyanın en büyük treyler üreticisi ve ihracatçısı olan Meksika, ağır vasıta araçların üretiminde 6’ncı ve ihracatında 4’üncü sıradadır. Ağır vasıta sektöründe ise 2023 yılında toplam 222.813 adet araç üretilmiş, ABD, Kanada, Peru, Kolombiya ve Şili Meksika’nın ağır vasıta ihracatında başlıca pazarlar olmuştur.

Dünyanın en büyük 25 oto yedek parça üreticisinin 23’ü ve en büyük 100 firmanın 83’ü Meksika’da imalat yapmaktadır. Ulusal Otomobil Parçaları Sanayi (INA) verilerine göre, Meksika’da 2023 yılının Ocak-Ekim döneminde otomotiv yedek parça üretimi 101 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş olup, 2023 yılının sonunda üretim değerinin bir önceki yıla oranla %17 artışla 121,7 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. 2023 yılında Meksika’da otomotiv yedek parça üretiminde Coahuila, Chihuahua, Nuevo Leon, Guanajuato, Queretaro, Puebla, Tamaulipas ve Meksika eyaletleri öne çıkmaktadır. Üretimin üçte ikisi ABD sınırındaki eyaletlerde, üçte biri ise Bajío bölgesinde yoğunlaşmaktadır. Otomotiv yedek parça ihracatının %87’si ABD’ye ve %3,5’i Kanada’ya gerçekleştirilmiştir.

Ülkenin yaklaşık 50 milyonluk araç parkı oldukça eskidir, otomobillerin ortalama yaşı 15 ve ağır vasıtaların ortalama yaşı 18’dir. Dolaşımdaki araçların %30’unun eski araçlar olması, karayollarının ve otoyolların durumunun kötü olması nedeniyle özellikle süspansiyon ve fren sistemleri gibi yedek parçalara talep fazladır.

C) Havacılık ve Savunma Sanayi

Otomotiv sektöründeki bilgi ve teknoloji birikiminin 1960’lı yılların sonundan itibaren havacılık sektörüne aktarılmasının, IMMEX programı ile sağlanan vergi teşviklerinin ve uluslararası şirketlerin ülkenin özellikle kuzey sınırındaki yeni sanayi parklarına taşınmasını müteakip bu parklar havacılık ve uzay gruplarına dönüşmüştür. Günümüzde Meksika’nın 19 eyaletindeki yatırımlarının etkisiyle hızla büyüyen havacılık sektörü üretiminde Meksika dünyada 14’üncü sırada ve yabancı yatırımlarda 5’inci sırada yer almaktadır. Meksika bu

sektörde ABD'nin en önemli 6 tedarikçisinden biridir. İhracatın %80'i ABD'ye ve geri kalanı Kanada, Brezilya, Almanya, Birleşik Krallık ve Fransa gibi ülkelere yapılmaktadır. 2022 yılında havacılık sektöründe 8,1 milyar ABD doları ihracat gerçekleşirken, 2023 yılında ise %16'lık artışla ihracatın sektör tarihinde rekor düzeye ulaşarak 9,4 milyar ABD doları civarında ihracatla kapatması beklenmektedir.

Baja California (Tijuana-Mexicali) (110), Sonora (58), Chihuahua (52), Querétaro (50), and Nuevo León (33) eyaletlerinde havacılık kümeleri ve bu kümelerin üniversiteler ile işbirlikleri mevcuttur. Sonora eyaletinin Guaymas şehrinde, hassas havacılık işleme ve havacılık OEM'leri için türbin kanatları ve motor bileşenleri üretimi yapan BAE Systems, Bodycote, CPP, G.S. Precision, Paradigm Precision, Sargent Aerospace ve Walbar gibi şirketler mevcuttur. Baja California eyaletinin Tijuana şehrindeki 110'dan fazla üretici elektrikli bileşenler, gövde sistemleri, iniş takımları ve diğer küçük uçak mekanizmalarını üretmektedir ve Collins Aerospace gibi büyük yatırımcılar mevcuttur. Chihuahua eyaletindeki havacılık üreticileri uçak imalatı nihai montajı, bakım ve onarım, koltuk, kaydırak, raft, sac metal ve koşum takımı gibi bileşenlerde uzmanlaşmıştır. Safran ve Textron Aviation dahil olmak üzere beş OEM'e ev sahipliği yapan eyalet, her yıl yaklaşık 1,5 milyar dolar değerinde havacılık ihracatı gerçekleştirmektedir. Nuevo León eyaleti ise yeni havacılık uygulamalarının ve tedarik zinciri iyileştirmelerinin yürütüldüğü 6 Ar-Ge merkezi ile türbin bileşenleri, metal imalatı, termal kaplama, uçak bakım ve onarımı ve muayene testleri alanlarında uzmanlaşmıştır. Queretaro eyaleti, iniş takımı tasarımı ve üretimi ile türbinlerde uzmanlaşmıştır. Bombardier şirketi burada güçlü bir varlığa sahiptir ve eyalet yaklaşık 1,2 milyar dolardan fazla havacılık ihracatı gerçekleştirmektedir. Safran Group ise ülke genelindeki 17 ve Querétaro eyaletindeki 5 üretim tesisinde iniş sistemleri, motor parçaları, jet motoru bileşenleri ve jet gövdeleri üretmektedir. GE ve Rolls Royce, Meksika'da yeni türbin sistemleri; Fokker Aerostructures ise jetler için kanat üretmektedir. Bazı yerel firmalar, üretim süreçlerini küçük İHA'ların ve hafif uçak projelerinin üretimine kadar çeşitlendirmelerine olanak tanıyan küresel sertifikalara sahiptir. Aernnova şirketi uçak gövdesi ve uçuş yapıları üretmekte olup; Horizontec/CENTA şirketi spor uçak modeli ve Oaxaca Aerospace şirketi askeri eğitim ve akrobasi için hafif saldırı uçakları geliştirmiştir.

Meksika Havacılık Sanayi Federasyonu (FEMIA) verilerine son 10 yılda ihracatı ortalama %15 büyüyen sektörde faaliyet gösteren şirket sayısı 2004 yılında 100 civarında iken bu rakam 2022 yılında 368'e ulaşmıştır. Bu şirketlerin %79'u imalatçı, %11'i tasarım ve mühendislik, %10'u ise bakım, onarım ve revizyon hizmetleri alanında faaliyet göstermektedir. Başta Boeing, Bombardier, GE IQ, Safran, Airbus, Delta, Rockwell Collins, Honeywell, Eurocopter, Aernnova, Meggitt, ITR, Cormer, Regent, Liberty Spring, Eaton, Kaman ve GKN olmak üzere OEM (uçak üreticileri), Tier 1 (ana uçak sistemleri), Tier 2 (alt montaj üreticileri) ve Tier 3 (parça ve malzeme) şirketlerinin Meksika'da yatırımı bulunmaktadır ve sektörde 63.000 kişi istihdam edilmektedir. Meksika havacılık endüstrisi, nihai ürün üretiminden ziyade havacılık parçalarının üretimi ve montajına dayanmaktadır. Motorlar, kargo kapıları, iniş takımı tertibatları, elektrik sistemleri, uçak teknolojisi, metal türbinler, insansız hava araçları, uydu sistemleri, uçak gövdeleri ve jet türbinleri sektörde üretimin yoğunlaştığı başlıca alanlardır. Meksika Uzay Ajansı (AEM), üniversite

işbirlikleriyle mini nano-uyduların ve küçük insansız hava araçlarının (UAV'ler) üretimi konusunda NASA ve ticari uzay sağlayıcıları ile çeşitli projeler yürütmüştür.

Ülkedeki OEM'ler ve Tier 1 tedarikçileri, yerel Tier 2 ve Tier 3 tedarikçilerinden daha güçlüdür ve OEM'leri destekleyici Tier 2 ve Tier 3 üreticileri açısından fırsatlar bulunmaktadır. Döküm, makine imalat, koltuk, saç şekillendirme, metal pres, çelik, titanyum, alüminyum ve nikel dövme, metal, plastik, özel proses, ısıl işlem ve şekillendirme, kaplama, plastik enjeksiyon, montaj, hidroforming, karbo-nitro, pripreg, kompozit, hammadde, kablo ve tel, pervane ve motor aksamı ve iç bileşenlerde fırsatlar mevcuttur. Yeni bir ürünü piyasaya sürmeye hazırlanan üreticiler, başlangıçta küçük sözleşmelerle satın alma eğilimindedir.

Uçakların bakım, onarım ve revizyon (MRO) çalışmaları; kargo uçakları; helikopter parçaları; hidrojen gibi yeni yakıt sistemlerine adaptasyon, yakıt tasarruflu motor sistemleri; kalıplama, ileri düzey kompozit geliştirme; termal şekillendirme, hidroforming ve diğer özel metal işleme süreçleri; nitrokarbürleme; motor ve rotor imalatı ve bakımı; test ekipmanları; özel yüzey işlemleri için teknolojiler; dövme, döküm ve özel nikel-çelik alaşımları gibi hammaddeler ile havaalanı ekipmanı ve tedarikinde gelişme potansiyeli yüksektir. Ülkede üretilen havacılık bileşenlerinin yaklaşık %3'ü tamamen Meksika'dan tedarik edilebildiğinden, malzeme ve bileşenlerin tedariki açısından fırsatlar mevcuttur. Tedarik zincirini Kuzey Amerika'ya kaydıran ABD pazarına ihracatı hedefleyen firmalar için Meksika konum, üretim ve lojistik maliyetleri açısından avantajlıdır. Meksika Havacılık Fuarı (FAMEX) anılan sektörde ülkede düzenlenen en önemli fuardır.

Meksika'nın savunma sanayi üretimi ise üniforma, G3 ve makineli silah gibi ürünleri içermekte olup; tank ve uçak gibi savunma ekipmanları üretilmemektedir. Savunma sanayinde Meksika'nın başlıca tedarikçileri ABD, Fransa, Kanada, İsrail ve Rusya gibi ülkelerdir. Savunma sektöründe yabancı yatırım kısıtlaması yoktur ve havacılık/savunma alanında üretim hattı kurulması teşvik edilmektedir. Askeri uçaklar için ekipman, top prototipleri, küçük uçaklar, deneysel eğitim uçakları, havadan karaya füzeler ve rampalar, hava ve deniz gözetleme sistemleri, nakliye uçakları, kargo ve personel taşıma sistemleri, helikopterler, gemiler ve taktik operasyon ekipmanları gelişime müsaittir.

D) Mücevher

2023 yılında Türkiye'nin Meksika'ya ihracatında ikinci sırada yer alan mücevher sektörü ülkemiz ihracatı bakımından önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Meksika'daki mücevher üretiminin merkezi Jalisco eyaletidir. Jalisco eyaletinde yer alan Guadalajara şehrinde 1.500 satış noktasına sahip 15 mücevher merkezi bulunmakta ve 70 bin kişiye istihdam sağlanmaktadır.

Hem Meksika'ya yakınlığı hem de uluslararası anlaşmaları nedeniyle kuyumculuk sektörü için en önemli pazar ABD olmakla birlikte, Latin Amerika ülkelerinden başta Panama ve Kolombiya da Meksika'nın uluslararası pazarlarındandır.

Ülkedeki mücevherat dağıtımı, ithalatçılar, toptancılar, mağazalar ve kuyumcu merkezleri aracılığıyla yapılmaktadır. Kuyumculuk merkezlerinde bulunan toptancıların birçoğu toptan satış yapmakla birlikte, ayrıca detaylı satış yaptıkları kendi mağazaları bulunmaktadır. Zincir mağazalar, genellikle alışveriş merkezlerinde bulunmakta ve alımlar kendi satın alma merkezlerinden yapıp tüm mağazalarına dağıtma şeklindedir. Meksika'da, mücevher merkezlerinin ülkenin hemen hemen tüm şehirlerinde yaygınlaşması göze çarpmaktadır. Centro Joyero konsepti, kuyumculuk şirketlerinin aynı lokasyonda yoğunlaşmasından oluşmasından ve hem perakende hem de toptan kuyumculuk pazarlama ve satış biçimlerini temsil etmektedir. Aracıları ortadan kaldıran, nihai tüketiciye doğrudan satış olanağı sağlayan ana kuruluş nedenlerinden biri olmuştur. Kuyumcu Merkezlerinde pazarlanan takı türü orta sınıf veya ticari takılardır.

Öte yandan, lüks mücevherler ağırlıklı olarak alışveriş merkezlerinde ve şehrin çok seçkin bölgelerinde yer almaktadır. Guadalajara'nın en seçkin lüks kuyumcularının yanı sıra Cartier, Bulgari ve Berger gibi uluslararası markaların da mağazaları bulunmaktadır.

Meksika'daki mücevher şirketleri; Valencia Joyas, Plata y Oro Citlali SA De CV Rapana S de RL de Cv., Dexoro, Jiménez, Dival Joyas, Broqueles Cornejo SA de CV Oro Quirino, Grup Aurum, Joyeria El Amigo, Elmas, Vazquez Joyart, Gioelli İtalya, Grup Albenh .925, Flora María, Joyas De La Tierra Agalea'dır.

Ülkede'ki ithalatçılar, temsilciler ve distribütörler ise; Berger Joyeros, SA De CV, Joyería El Aderezo, Peyrelongue Kronos, Tressor Joyerolar, De La Fuente Bustillo, Casa Arles, Elmas Straat, Astrio Joyerolar, Finozzi Joyeria, Peregrina Hermanos SA De CV, Aplijsa, Lozano Martinez, Macame Joyas, Carranza ve Carranza Joyas Finas'tır.

Meksika dış ticaret rakamlarına göre 71. Fasılda yer alan doğal veya işlenmiş inciler, değerli veya yarı değerli taşlar, değerli metaller, değerli metal kaplama vb. ürünlerin 2023 yılındaki ihracatı 8,4 milyar dolar, ithalat ise 1,6 milyar dolar seviyesindedir.

10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

10.1.İş Kültürü

Meksika'nın resmi para birimi Meksika pesosudur (Mexican peso, MXN). Döviz bürolarında yüksek miktarda para bozdurulması ve taşınması güvenlik açısından tavsiye edilmemekte olup havaalanlarındaki döviz ofislerinde para bozdurularak ihtiyacın üzerindeki paranın otellerdeki kasalarda saklanması önerilmektedir. Meksika'da kredi kartı sahipliği orta olup, banka işlemlerinde çek ve banka havalesi yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Meksika'da kadın ve erkekler arasındaki selamlaşma genellikle sıcakkanlı ve arkadaşçadır. Meksikalı bir kadınla tanıştırdığımızda hafifçe eğilebilir ve elini uzatırsa tokalaşabilirsiniz. Erkekler genellikle tokalaşırken hafifçe birbirlerinin koluna ve sırtına dokunur. Kadınlar ise samimiyet derecesine göre birbirlerine hafifçe sarılır ve yanaktan öpebilir. Meksikalılar baba ve anne soyadı olmak üzere iki soyadına sahip olup muhatabın tercih ettiği ismin veya bilinmiyorsa bütün isimlerin kullanılması; Meksikalı muhataplara unvanları

(Ingeniero=Mühendis, Abogado=Avukat, Profesor=Profesör, Doctor=Doktor, Licenciado=Üni versite Mezunu, Señor=Bay, Señora=Bayan gibi) ve soyadları ile hitap edilmesi önemlidir.

Meksika iş kültüründe sağlam ve uzun vadeli bir ilişki kurulabilmesi için, güven ve arkadaşlık ilişkisi esasıyla hareket edilmesi, görüşmelerin içten ve saygılı bir şekilde yürütülmesi gerekir. Meksikalılar çoğunlukla acele etmekten ve acele ettirilmekten hoşlanmazlar. İş insanları da genellikle rahat ve yavaş hareket ettiğinden sabırlı olmak, güçlü referanslar ve bağlantılar aracılığıyla temas kurmak, mümkün olduğunca yüz yüze görüşmek ve takipte ısrar dengesini iyi kurabilmek önemlidir.

Meksika iş kültüründe olumsuz yanıt vermek hoş karşılanmadığı ve Meksikalılar doğrudan "hayır" yanıtı vermekten çekindikleri için, olumsuz yanıt verilmesi gerektiği durumlarda çoğunlukla verilecek yanıtı "mañana" diyerek erteleme, yanıt vermeme veya ilk etapta olumlu yanıt vererek geçiştirme eğilimindedirler. Meksikalılar ile iş yaparken, süreç uzasa dahi duygusal/fevri tepki verilmemesi önerilir, zira gerginlik sonuç vermek bir yana ters tepme olasılığını artıracaktır.

Meksika'da serbest piyasa koşulları geçerli olmakla beraber, ekonomide oligarşik bir yapı söz konusudur ve belirli çevrelerde herkes birbirini tanımaktadır veya birbirleriyle aile bağlarına sahiptir. Dolayısıyla bu bağlamda da ilişkilerde dikkatli olmak gerekebilir.

Çalışma günleri genellikle Pazartesi-Cuma günleri arasındadır. İş görüşmeleri için en az üç hafta önceden randevu talep etmek ve bir hafta kala randevuyu teyit etmek faydalı olacaktır. Üst düzey bir kişi ile görüşmek için sekreter veya daha alt düzeydeki çalışanlar ile iletişime geçmek gerekebileceğinden, bu çalışanlarla iyi iletişim kurulması kilit bir unsurdur.

Büyük şirketler ve resmi kurumlar ile yapılacak görüşmeler genellikle kararlaştırılan saatte başlar. Meksikalı muhatapların yarım saate varan gecikmeleri normal karşılanabilmekle birlikte, yabancıların görüşmeye zamanında gelmesi beklenir. Sosyal etkinliklere ise çok erken gidilmemesi önerilir.

İş görüşmelerinde çoğunlukla resmi kıyafet giyilmesi; temiz, özenli, şık ve stil sahibi bir görünüm tercih edilmesi önerilir. İş görüşmeleri yavaş ilerleyebilir ve uzun sürebilir. Meksikalılar akşam yemeğini daha özel gördüğünden iş görüşmeleri için öğle yemeği daha uygundur. Öğlen saat 13:00-14:00 saatlerinde başlayan ve iş görüşülürse 3-4 saat sürebilen öğle yemekleri, kişisel ilişkilerin geliştirilmesine imkan verdiği için tercih edilir. Yemekte davet sahibinin yemeğe başlaması beklenmelidir. Bu uzun öğle yemeklerinde tekila ikramı yaygındır. Meksikalıların kültürümüze aşina olmaması sebebiyle, yemeklerde helal olmayan unsurlara dikkat etmek gerekebilir.

Eğer davete karşılık verilmek istenirse, davet edilenin de daha sonra davet sahibini ağırlaması uygun olacaktır. Meksika'da ülkemizde olduğu gibi aile bağları güçlü olduğundan, iş ilişkisinin sağlamlaştırılması sürecinde ilgili firma sahiplerinin ülkemize davet edilmesi usulü, hatta samimiyet derecesi arttıkça ailece ağırlama usulü de geçerli olabilir. Görüşme esnasında önerilerinizin Meksika toplumuna sağlayacağı faydaya, ürünün veya hizmetin kalitesine

vurgu yapmak olumlu etki bırakır. Kararlar çoğunlukla en üst yönetici tarafından alınır. E-posta, telefon veya mesajlaşma uygulamaları ile iletişim kurulması tercih edilir. Alınan kararların ise en nihayetinde yazılı hale getirilmesi önerilir.

İş görüşmelerinde hediyeye verilmesi yaygın bir davranış olmayıp, samimiyet fazla değilse kişisel veya pahalı hediyeler vermekten kaçınılmalıdır. Ev davetlerine çiçek, çikolata, içecek veya kendi ülkenizden bir hediyeyle eşya ile gidilmesi kibar bir davranıştır. Ölümü simgeleyen sarı kadife çiçeğinin ve kırmızı çiçeklerin tercih edilmemesi önerilir.

Meksika kültüründe genel olarak sınıfsal statü, marka merakı, misafirperverlik, aile bağları ve kadercilik yaygındır. Milli kimlikleri ve ülkeleri ile gurur duyan Meksikalılar kendilerini aynı zamanda Kuzey Amerika'nın bir parçası olarak gördükleri için, Meksikalılar ile görüşürken "ABD"den "Amerika" olarak bahsetmemek gerekir.

10.2.Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Farklı kıtalarda bulunan Meksika ve Türkiye arasındaki saat farkı ve ülkede iş çevrelerinde İngilizce dilinden ziyade yerel dil olan İspanyolca'nın yaygın kullanılmasından dolayı yaşanan iletişim zorlukları, iş yapma kültüründeki farklılıklar da ticareti etkileyen temel kültürel faktörlerdir.

Meksika iş kültüründe toplantılar genellikle İspanyolca dilinde yapılmaktadır. Meksikalı eğitilmiş üst düzey yönetim kademelerinde İngilizce yaygın olarak kullanılmakta ise de, iş görüşmelerinde çoğunlukla İspanyolca tercih edilmektedir. İş görüşmeleri belirli bir düzen ve gündeme bağlı kalmaksızın yapılabilmektedir. İş görüşmelerinde Meksikalı muhatap ile öncelikle kişisel bir bağ kurmak gerektiği unutulmamalıdır. Bu bağ kurulduktan sonra sıra iş gündemine gelmektedir. Bunun için yeterli zaman ayrılması, iş yapılmasına dahi engel olabilir.

Meksika'da önceden belirlenmiş randevulardan ziyade kişisel veya ailevi durumlar ön plana çıkabilmektedir. Örneğin, Genel Müdür konumundaki bir kişi ile görüşmek için daha alt düzeydeki çalışanlar ile iletişime geçmek gerekebileceğinden, söz konusu çalışanlar gündemi şekillendirmek konusunda temel unsur haline gelmektedir. Kişisel bağlar da Meksika'da görüşmelerin yapılıp yapılmamasında ve randevu temininde önemli bir unsurdur. Bu haliyle, Meksika iş kültürünün ABD veya Avrupa gibi daha iş odaklı ülkelere ayrıldığı söylenebilir.

Meksika'da unvan ve pozisyonların kullanımı önemlidir. Eğer bir kişinin unvanı biliniyor ise, bunun sözel veya yazılı hitapta kullanılması beklenmektedir.

Meksika'da iyi distribütör bulmak kolay değildir. Ancak sınırlı sayıda distribütörün ülke çapında ağı bulunmakta ve büyük bir kısmı farklı eyaletlerdeki alt yüklenicileri kullanmaktadır. Söz konusu unsurun maliyeti artırması sebebiyle, temsilciler daha etkili ve yararlı olabilmektedir. Ancak distribütörler pazardaki tek yetkili olmayı talep edebilmektedir.

Bankacılık sistemi ve süreçleri, kanuni zorunluluklar ve kara para aklama vakalarından dolayı ağır aksak ilerlemektedir. Ayrıca ülkeye girişte gümrükte sorunlar yaşanabilmektedir.

Meksika'ya seyahat edilmesi durumunda ülkeye girişte sorun yaşanmamasını teminen; davet mektubu, uygun vize türü, otel rezervasyonu, dönüş bileti gibi ilgili bütün evrakların mutlaka hazır bulundurulması önerilmektedir.

10.3.Para Kullanımı

Meksika'nın resmi para birimi Meksika pesosudur (Mexican peso, MXN). Döviz bürolarında yüksek miktarda para bozdurulması ve taşınması güvenlik açısından tavsiye edilmemekte olup havaalanlarındaki döviz ofislerinde para bozdurularak ihtiyacın üzerindeki paranın otellerdeki kasalarda saklanması önerilmektedir. Meksika'da kredi kartı sahipliği düşük olup, banka işlemlerinde çek yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

10.4.Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Meksika'da resmi tatil günleri ile ilgili bilgiye T.C. Meksika Büyükelçiliğimizin (<http://meksika.be.mfa.gov.tr/Mission>) internet adresinden ulaşılabilmektedir. Özel şirketler için genel olarak mesai saati Pazartesi-Cuma günleri saat 09:00-18:00-19:00 arasında olup, öğle yemeği molası genellikle 13:00-15:00 saatleri arasında verilmektedir.

10.5.Yerel Saat

Meksika Türkiye'nin 9 saat gerisindedir.

10.6.Pasaport ve Vize İşlemleri

Hususi, hizmet ve umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidirler. Diplomatik pasaportlar ise vizeden muaftırlar.

Turizm, iş, eğitim, gazetecilik veya transit geçiş gibi nedenlerle Meksika'ya seyahat edecek vatandaşların, havayoluyla seyahat etmek kaydıyla, 30 gün süreyle geçerli tek girişli e-vizelerini http://inm.gob.mx/index.php/page/Inicio_Autorizacion_Electronica/tr.html adresli internet sitesinden harçsız olarak alabilmektedirler. Bu uygulamadan yalnızca umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlar yararlanabilmekte, resmi pasaport hamili (hususî ve hizmet) Türk vatandaşlarının ise ülkemizdeki Meksika Diplomatik Temsilciliklerinden pasaporta tatbik edilen vize almaları gerekmektedir.

Diplomatik pasaport sahibi Meksika vatandaşları, 90 güne kadar ikamet süreli turistik veya resmi amaçlı seyahatlerinde ve ülkemizden transit geçişlerinde vizeden muaftırlar. Diğer resmi ve umuma mahsus pasaport sahibi Meksika vatandaşları ise vizeye tabidirler.

11. ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

11.1.Şirket Türleri

Meksika'da bir şirket kurarken öncelikle tanımlanması gereken hususlardan biri, kurulacak şirketin tüzel kişilik türüne karar verilmesidir. Seçilen şirket türü faaliyetlere ve vergi yükümlülüğüne de etki etmektedir. Ticari Organizasyonlar Genel Kanunu (*Ley General de Organizaciones Mercantiles*) ile düzenlenen tüzel kişilik türleri aşağıda belirtilmektedir:

- S.A. de C.V. – Değişken Sermayeli Anonim Şirket (*Sociedad Anónima de Capital Variable*)
- S. de R.L. de C.V. – Değişken Sermayeli Limited Şirket (*Sociedad de Responsabilidad Limitada de Capital Variable*)
- S.A.P.I. – Yatırım Teşvik Şirketi (*Sociedad Anónima Promotora de Inversión*)
- S.A.S. – Basitleştirilmiş Anonim Şirket (*Sociedad por Acciones Simplificada*)
- S.N.C. – Kolektif Şirket (*Sociedad en Nombre Colectivo*)
- S.C.S. – Basit Ortaklı Komandit Şirket (*Sociedad en Comandita Simple*)
- S.C.A. – Çok Hisseli Komandit Şirket (*Sociedad en Comandita por Acciones*)
- S.C. – Kooperatif Şirketi (*Sociedad Cooperativa*)

Yabancı bir şirket, Meksika’da alternatif olarak bir şube (*sucursal*) de açabilir. Şube, vergi yükümlülüğü ve yerel mahkemelere erişim dahil olmak üzere diğer şirketler ile benzer hak ve sorumluluklara sahiptir, Ekonomi Bakanlığı Yabancı Yatırımlar Genel Müdürlüğü’nün onayı gereklidir.

İsim	Asgari		Sermaye Temsilcileri	Hissedarların yükümlülükleri	Yasal yönetim şekilleri
	Hissedarlar	Sermaye			
Anonim Şirket - (Sociedad Anónima (S.A.) Anonymous Society)	İki	\$50,000	Hisse Senetleri (Shares)	Sadece kendi hisse senetlerinin ödemesi.	Sadece bir yönetici ya da yönetim kurulu, hissedarlar ve olmayanlarda n seçilebilir.
Kolektif Şirket- Sociedad en Nombre Colectivo (S.N.C.) Society in Collective Name	Yasal minimum sayı yoktur	Yasal minimum değer yoktur	Hisse Senetleri (Shares)	Hissedarlar sınırsız sorumluluk sahibi ve ortak borç yükümlülükleri vardır.	Bir veya pek çok yönetici hissedarlardan ya da hissedar olmayanlarda n seçilebilir.
Yatırım Teşvik Şirketi-Sociedad Anónima Promotora de Inversión (S.A.P.I) Investment Promotion Corporation	İki	Yasal minimum değer yoktur	Hisse Senetleri (Shares)	Sadece kendi hisse senetlerinin ödemesi.	Bir veya pek çok yönetici hissedarlardan ya da hissedar olmayanlarda n seçilebilir.

Basit Ortaklı Komandit Şirket - Sociedad en Comandita Simple (S.C.S.) Society in Simple Partnership	Bir veya daha fazla ortak	Yasal minimum değer yoktur	Sosyal Paylar (Partes Sociales Social Portions)	Hissedarların sınırsız sorumlulukları ve ortak borç yükümlülükleri olmalı ve ek olarak, sadece katkıları kadar sorumlulukları olan ortaklara karşı sorumluluk sahibidirler.	Hissedarlar (komanditer ortaklar) şirket yönetimini üstlenemezler.
Limited Şirket-Sociedad de Responsabilidad Limitada (S. De R.L.) Limited Liability Society	50'den fazla ortak olamaz	\$3,000.00	Sosyal Paylar (Partes Sociales Social Portions)	Sadece kendi katkılarının ödemesi.	Bir veya pek çok yönetici hissedarlardan ya da hissedar olmayanlarda n seçilebilir.
Çok Hisseli Komandit Şirket - Sociedad en Comandita por Acciones (S.C.A.) Society in Partnership by Shares	Bir veya daha fazla ortak	Yasal minimum değer yoktur	Hisse Senetleri (Shares)	Basit ortaklı komandir şirket ile aynıdır.	Basit ortaklı komandir şirket ile aynıdır.
Kooperatif Şirketi-Sociedad Cooperativa (S.C) Cooperative Society	5 ortak	Ortaklardan katkılar, bağışlar ve şirket kazançları ¹	Şirket faaliyetleri ile (by the operations of the society)	Ortakların sosyal ve ekonomik gelişimlerini sağlayarak kazançları orantılı olarak paylaşmak	Genel Kurul tarafından dizayn edilen, Genel Kurul Yönetim Kurulu, Gözetim Kurulu ve diğer komiteler

Çoğu yasal kuruluş “Değişken Sermaye” (*Capital Variable*) eklemesi yapabilir, dolayısıyla Şirket Kuruluş Belgesini (*Acta Constitutive*) değiştirmeksizin, şirket sermayesini artırıp azaltabilir. Buna ek olarak, Anonim Şirketler (*Sociedad Anónima*), Meksika borsasında yer alacak ise kanunen “*Sociedad Anónima Bursátil*” ismini almalıdır. Sosyal Kısımları (*Partes Sociales*) bulunan şirketler, ortaklık yapıları bakımından farklıdır. Diğer şirketlerde ortaklar büyük oranda hisselerini serbestçe ticari olarak yönetebilirken, bu tip şirketlerin ortakları ticari

olarak kullanabilecekleri değerli kağıtlar almazlar. Eğer ortak hissesini satmak ister ise, diğer ortakların onayını almak zorundadır.

11.2.Şirket Kurma Prosedürü

Meksika Ekonomi Bakanlığı ve Meksika Yabancı Yatırım Kanunu'na göre, Meksika'da şirket kurulması için Meksika Ekonomi Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmekte olup; bu aşamada Kuruluş Belgelerinden ve Kamu Ticaret Sicilindeki Noterlik Yetkilendirilmesinden ve Tescilinden sorumlu olacak bir Noter ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir. Şirket kuruluşu için gerekli belgeler aşağıda yer almaktadır:

- Aşağıdakileri içeren yazılı talebin aslı ve kopyası: Talepte bulunan yabancı tüzel kişinin adı; yasal temsilcinin adı; bildirimleri almak için adres; (varsa) başvuru sahibi adına bu bildirimleri alabilecek kişilerin adı; şirket kurma talebinin gerekçeleri; şirketin Meksika'da gerçekleştirmeyi hedeflediği faaliyetle ilgili ayrıntı; talebin yeri ve tarihi; yasal temsilcinin veya yabancı tüzel kişi adına hareket eden kişilerin imzası. Şirket kurma talebinde, Meksika'daki şubenin olası adresinin yanı sıra, yabancı şirketin Meksika'daki yasal temsilcisi olarak hareket eden ve yetkilendirmeyi gerçekleştiren kişiden farklı olabilecek kişinin isimleri de belirtilecektir. Talepte bu bilgilerin eksik olması ve yetkinin verilmesi halinde yabancı yatırımcılar, yetkinin verilmesini takip eden 20 iş günü içinde bunu beyan etmelidir.
- Başvuru sahibi adına hareket eden kişi lehine Noter huzurunda verilmiş Vekaletname. Bu vekaletname yurt dışında verilmiş ise tasdikli veya apostilli, İspanyolca dışında bir dilde yazılmış ise yeminli tercüman tarafından İspanyolca diline tercüme edilmiş olması gerekmektedir. Belgenin tam metni, apostil dahil olmak üzere tercüme edilmelidir. Vekaletname'nin aynı anda İspanyolca ve diğer dillerde yazılması durumunda, İspanyolca dışındaki dillerde yazılmış bölümlerin tercümesi gereklidir.
- Ticaret Sicillerindeki tescil belgeleri gibi yabancı tüzel kişiliğin kuruluşunun kaydedildiği tapu, ana sözleşme, sertifika veya diğer belgeler. Bu belgeler tasdikli veya apostilli olmalı ve gerektiğinde yeminli tercüman tarafından İspanyolca diline tercüme edilmelidir.
- Mevcut tüzük, yani yabancı tüzel kişiliği yöneten kurallar. Yönetmelikler tasdikli veya apostilli olmalı ve yeminli tercüman tarafından tercüme edilmelidir.
- Toplam 2.593 mexican pesos (129,65 dolar) tutarındaki vergi ödeme makbuzu. [Vergilerin ödenmesi Bölümüne bakınız].
- Diğer belgeler. Yabancı tüzel kişi ticaret unvanını değiştirmiş, birleşmiş veya iç tüzüklerinde herhangi bir değişikliğe uğramışsa, bu değişiklikleri detaylandıran belgelerin aslını ve örneğini ibraz etmek zorundadır. Aynı şekilde, bu belgeler tasdikli veya apostilli olacak ve gerektiğinde yeminli tercüman tarafından tercüme edilecektir.

Şirket Kuruluş Belgeleri Kaydı

Şirket kuruluş belgeleri, Belediyelerdeki “Mal ve Ticaret Resmi Sicili”ne (Registro Público de la Propiedad y el Comercio) kayıt edilmelidir. Maliyetler şirket sermayesi ve her bir belediyeye göre değişiklik göstermektedir. Bu aşamadan sonra prosedürler şirketin içinde bulunduğu sektöre, çalışan sayısına ve faaliyet yerine göre değişiklik göstermektedir.

Meksika Hükümetine ait Dijital İşletme Bilgi Sistemi (Sistema de Información Empresarial Mexicano Digital- SIEM), iş kurulumu için gerekli olan prosedürler konusunda girişimcileri bilgilendirmektedir. Sadece sisteme işin içeriği ve yeri hakkında bilgi girilmesi gerekmektedir.

Bölgesel Etki Yönetmeliği (Dictamen de Impacto Regional)

Bu işlem Belediyenin “İşletme İlgi Merkezi” (Centro de Atención Empresarial) bölümünde gerçekleştirilir. 15 iş günü içerisinde yanıt alınan başvurunun geçerlilik süresi 1 yıl olup, maliyether bir belediyeye göre farklılık göstermektedir. Bu prosedüre göre, şirketin tesislerini kuracağı alan 300 metrekarenin üzerinde olduğu takdirde arsa kullanım izni alımı gerekmektedir.

Arsa Kullanım İzinleri (Factibilidades de Uso Específico del Suelo)

Ticaret ve üretim gibi amaçlar ile arsa kullanımı yetkisidir. Söz konusu işlem Belediyenin “işlemler Bölge Müdürlüğü”nde yapılmakta olup, 8-12 iş günü içinde yanıt alınan bu izin süresizdir ve 10 günlük asgari ücret tutarında maliyeti bulunmaktadır.

Çevresel Etki İzni (Autorización de Impacto Ambiental)

Endüstrinin çevresel etkilerini değerlendiren bir prosedürdür. Risk değerlendirmesi, hazırlık raporu ya da çevresel etki çalışması şeklinde olabilmekte ve yetkililer bunlardan hangisinin gerekli olduğuna karar vermektedir. Süresi ve maliyeti değişkenlik göstermektedir. Bu izin belediyenin “İşletme İlgi Merkezi”nden temin edilebilir.

Onay (Visto Bueno)

Eyaletten izin almanın gerekli olduğu durumlar hariç, Belediyeden tesislerin onayı gerekmektedir. Belediyenin “İşletme İlgi Merkezi”nden temin edilen ve 8-12 gün arası bir süre içinde yanıt alınabilen başvuru, bir yıl süre ile geçerli olup, ücretsizdir.

Su, Atık Su ve Temizlik İşleri Kuralları (Dictamen de Factibilidad de Servicios de Agua Potable y Saneamiento)

Tesislerde şebeke suyunun bulunup bulunmayacağı, atık suya erişim ve temizlik işleri konularında kuralların kararlaştırılması gereklidir. Eyalet Su Komitesi’nden temin edilebilen başvuruya 15 iş günü içinde yanıt alınabilir. Belge ücretsiz ve süresizdir.

Belediye İzni (Licencia de Funcionamiento Municipal)

Faaliyete geçebilmek için Belediyeden izin gereklidir. Belediyenin “İşletme İlgili Merkezi”nden 8 ila 15 gün içinde alınan belge, 1 yıl süre ile geçerli olup ücret işletme faaliyet alanına göre değişiklik göstermektedir. Bu aşamada şirket faaliyetlerine başlayabilir ancak bu hükmet ile ilgili işlemlerin tamamlandığı anlamına gelmemektedir. Çalışan var ise sosyal güvenlik kayıtlarının da yapılması gerekmektedir.

Çalışan Sosyal Güvenlik Kaydı (Registro Empresarial Ante el IMSS)

Eğer şirkette çalışan var ise, çalışanların sosyal güvenlik haklarından faydalanacağını garanti etmek amacı ile hükümet, şirket kaydının yapılmasını talep eder. Bu kayıt çevrim içi (online) olarak başlatılabilir ve Meksika Sosyal Güvenlik Enstitüsü'nde (Instituto Mexicano del Seguro Social- IMSS) tamamlanır. İşlemin kendisi ücretsiz olup, firmanın çalışanlarına zorunlu haklarının ödenmesini sağlar.

Konu ile ilgili olası sorular için Ekonomi Bakanlığı Ulusal Yabancı Yatırım Komisyonu ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir:

Yetkili Kişi: Lic. Lic. Mr. Gibran Alberto BRIONES ACOSTA

E-posta: gibran.briones@economia.gob.mx Tel: 0052 55 5729 9100 (Dahili 33403)

Ayrıca, aşağıdaki kaynakların da incelenmesi tavsiye edilmektedir:

- Yabancı Yatırım Ulusal Kaydı (<https://rnje.economia.gob.mx/RNIE/faces/inicio.xhtml>)
- Meksika Yabancı Yatırım Yasası (<https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LIE.pdf>)
- Invest in Mexico (<https://e.economia.gob.mx/servicios/invest-in-mexico/>)
- Sıkça Sorulan Sorular (<https://sajie.economia.gob.mx/SAJIE/preguntas.html>)

11.3. Vergi Uygulamaları

Federal Haklar Yasası'nın 72. Maddesi Bölüm V, ödenecek vergileri 129,65 dolar olarak belirlemektedir. Ödeme, “e5cinco” sistemi aracılığıyla gerçekleştirilir: (http://www.e5cinco.economia.gob.mx/swb/es/e5cinco/listadetrmites_servicios)

Karar alındıktan sonra, şirket Meksika Yabancı Yatırım Yasası'nın 32. maddesi uyarınca Ulusal Yabancı Yatırım Siciline kayıt yaptırmalıdır. Kayıt, şirketin kuruluş tarihinden veya yabancı yatırım katılımından itibaren 40 iş günü içinde yapılmalıdır.

Sürece ilişkin detaylı bilgi; Ekonomi Bakanlığı tarafından İngilizce olarak yayımlanan "Meksika Cumhuriyeti'nde yabancı tüzel kişiliklerin kuruluş tüzüğünü Ticaret Sicili Siciline kaydetme yetkisi" adlı belgede ve Ekonomi Bakanlığı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Bölümünde mevcuttur.

Konu ile ilgili olası sorular için Ekonomi Bakanlığı Yabancı Yatırımlar Genel Müdürlüğü ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir:

11.4. Bankacılık Mevzuatı

Meksika’da bankacılık mevzuatı Kredi Kurumları Yasası (*Ley de Instituciones de Crédito*) ile belirlenmiş olup Maliye ve Kamu Kredileri Bakanlığı (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*, <https://www.gob.mx/hacienda>) ile Ulusal Bankacılık ve Değerler Komisyonu (*Comisión Nacional Bancaria y Valores*, <https://www.gob.mx/cnby>) tarafından düzenlenmektedir. Bunun yanı sıra Meksika’da bankacılık alanında aşağıda belirtilen kurumlar da farklı yetkilere sahiptir:

- Meksika Merkez Bankası (*Banco de México, BANXICO*) <https://www.banxico.org.mx/>
- Ulusal Finans Hizmetleri Kullanıcılarını Koruma ve Savunma Komisyonu (*Comisión Nacional para la Protección y Defensa de los Usuarios de Servicios Financieros, CONDUSEF*) <https://www.condusef.gob.mx/>
- Ulusal Sigorta ve Finans Komisyonu (*Comisión Nacional de Seguros y Finanzas, CNSF*) <https://www.gob.mx/cnsf>
- Banka Tasarruflarını Koruma Kurumu (*Instituto para la Protección al Ahorro Bancario, IPAB*) <https://www.gob.mx/ipab>
- Ulusal Emeklilik Tasarruf Sistemi Komisyonu (*Comisión Nacional del Sistema de Ahorro para el Retiro, CONSAR*) <https://www.gob.mx/consar>

Meksika'nın ticari bankaları mevduat hesapları, tüketici kredileri, ticari krediler, kurumsal finansman, yatırım fonları ile döviz ve para piyasası işlemleri gibi hizmetleri sunmaktadır. Sektörde faaliyet gösteren 7 büyük banka (BBVA Bancomer, CitiBanamex, Santander, Banorte, HSBC, Inbursa ve Scotia Bank) toplam mal varlıkları bazında pazar payının %78'ini kontrol etmektedir. Meksika'nın ticari bankacılık sektörü dış rekabete açıktır. Banorte hariç hemen hemen tüm büyük bankalar İspanya, Kanada, ABD ve İngiltere menşeli yabancı şirketlere aittir.

Meksika’da bankacılık sektörünü temsil eden Meksika Bankalar Birliği (*Asociación de Bancos de México, ABM, A.C.*) 1928 yılında kurulmuş olup, halihazırda ülkedeki 50 bankacılık kurumunu temsil etmektedir.

Meksika’da 2024 yılı itibarıyla yaklaşık 773 finansal teknoloji (Fintech) firması bulunmakta, anılan firmalar genel anlamda ödeme, yurt dışı işçi dövizleri, borç verme, kurumsal ve kişisel finans yönetimi, kaynak toplama, mevduat yönetimi, sigorta, finansal eğitim ve tasarruf, kredi puanlama ve dolandırıcılığın engellenmesi konularında hizmet vermektedir.

Ülkede 7 adet Kalkınma Bankası bulunmakla birlikte en önemlileri Ulusal Finans (*Nacional Financiera, Nafinsa*) ve Ulusal Dış Ticaret Bankası (*Banco Nacional de Comercio Exterior, Bancomext*)’dir. Anılan kurumlar kredi birlikleri, tasarruf ve borç fonları, leasing ve faktöring gibi diğer kredi kurumları aracılığı ile borç vermektedir.

Banka olmayan Çok Amaçlı Finansal Birlikler (*Sociedades Financieras de Objeto Múltiple, SOFOM*)’e döviz büroları, kredi birlikleri, leasing ve faktöring firmaları ile çok amaçlı finansal kaynak sağlayan kurumlar örnek verilebilmektedir. Banka olmayan kurumlar düzenlenmiş ve düzenlenmemiş olarak ikiye ayrılmaktadır. Anılan kurumlar Ulusal Finans

Hizmetleri Kullanıcılarını Koruma ve Savunma Komisyonu (CONDUSEF) ile bilgi paylaşmak ve müşterileri hakkında en az bir kredi bürosuna bilgi vermek zorundadır.

Ulusal Dış Ticaret Bankası (BANCOMEXT) uluslararası ticareti kolaylaştırmak için Meksikalı ithalatçı ve ihracatçı şirketlere veya kamu şirketlerine akreditif mektubu vermektedir.

Akreditif mektubu çeşitleri:

- İthalat / Yurt İçi Akreditif Mektubu (Carta de crédito de Importación/Doméstica)
- İhracat Akreditif Mektubu (Carta de crédito de Exportación)
- Stand-by Akreditif Mektubu (Carta de crédito Stand-by)
- İlk Gereksinim Garantileri (Garantías a Primer Requerimiento)

Stand-by akreditif mektubu pazarlık yapılabilir şartlara sahip ticaret, finans veya hizmet şartlarının yerine getirilmemesi durumunda kullanılmaktadır. İlk Gereksinim Garantileri ise şirketlerin ihalelere veya uluslararası kamu ihalelerine katılımını teminen verilmektedir.

11.5. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Meksika’da haftalık çalışma saati gündüz işleri için 48 saat, gece işleri için ise 42 saattir ve bu çalışma saatleri 6 güne veya 5’ten uzun gece veya gündüze bölünür. 1 Ocak 2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan Karar uyarınca asgari ücret açısından ülke, kuzey sınırındaki serbest bölgeler ve genel asgari ücret bölgesi olmak üzere iki bölgeye ayrılmıştır.

12 Aralık 2023 tarihli Karar ile 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren Meksika’da asgari ücret günlük 248,93 Meksika pesosu, “Kuzey Sınırı Serbest Bölgesi”ni oluşturan Baja California, Sonora, Chihuahua, Coahuila, Nuevo León ve Tamaulipas eyaletlerine bağlı 44 belediyede ise 374,89 Meksika pesosu olarak kararlaştırılmıştır.

Ayrıca, diğer meslekler için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenen “profesyonel ücretler” bulunmaktadır. Profesyonel ücretler konusunda daha detaylı bilgi Meksika Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (<https://www.gob.mx/stps>) internet adresinden temin edilebilir.

Meksika’da işveren, çalışanlarına yıllık şirket karından %10 oranında ve çalışanlar arasında eşit şekilde paylaşılacak suretiyle Çalışan Kar Paylaşımı (Participación de los Trabajadores en las Utilidades, PTU) vermek zorundadır. Yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri, ev işçileri ve geçici işçiler kapsam dışındadır. Çalışan başına kar payı tutarı, bir mali yılda tamamlanan çalışma günü sayısı ve aynı dönemde alınan maaş üzerinden hesaplanır. Çalışan tam bir yıl çalışmamış ise, ödemesi çalışma süresi ile doğru orantılı olarak yapılır. Şirketler genellikle çalışanların maaş bordrolarının hamili olan başka şirketler kurarak bu bedeli azaltma ya da tamamen ortadan kaldırma yoluna gitmektedir.

Federal Çalışma Kanunu'nun 126 ncı maddesi uyarınca anılan düzenlemenin uygulanmadığı şirketler;

- Şirketler için işletmenin faaliyete başlamasından sonraki ilk yıl,

- Yeni ürün geliştiren şirketler için işletmenin faaliyete başlamasından sonraki ilk 2 yıl,
- Araştırma sürecinde yeni kurulan ve madencilik endüstrisinde faaliyet gösteren şirketler,
- İnsani sebeplere adanmış kar amacı gütmeyen özel yardım kuruluşları,
- Meksika Sosyal Güvenlik Enstitüsü (IMSS) ile kültürel, sosyal veya yardım amaçlı yerleşmiş kamu kurumları.

PTU, hem şirket çalışanlarının anayasal bir hakkı, hem de işverenlerin bu karı üretme yükümlülüğüdür. Karın dağıtımını en geç 31 Mayıs tarihine kadar yapılmalıdır. İşverenin bu yükümlülüğü yerine getirmemesi veya zamanında yerine getirmemesi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın inceleme ziyareti yapması durumunda idari işlem ve para cezası uygulanır. Cezanın miktarı, genellikle asgari ücretin 250 ila 5.000 katı arasındadır.

Meksika'da çalışanlar açısından sosyal güvenlik ödemesi, çalışan maaşının %17'si civarında olup, işin risk derecesine göre değişiklik gösterebilir. Teknik olarak sosyal güvenlik ödemesini yapan firma çalışana hastalık izni ödemesi yapmamakta ancak hastalanan çalışana hükümet ödeme yapmaktadır. İlk çalışma yılında Meksikalı çalışanların ücretli izin hakkı yoktur. İkinci yıl, ilk çalışma gününden itibaren çalışan 12 gün ücretli izne hak kazanır. Kanun her yıl ücretli izin günlerini yılda 2 gün şeklinde artırır. Şirketler genellikle bir yıllık kontratlar yapıp, her yıl bu kontratları yenileyerek çalışanın kıdem kazanmasını bertaraf etmektedir.

- Kanunen, her 6 günlük çalışmanın ertesinde, çalışan en az 1 tam gün ücretli izin hakkına sahiptir.
- Çalışan Pazar günü çalışmak zorunda olursa, günlük ücretine %25 ilave ücreti hak eder.
- Çalışan izin gününde çalışmak zorunda olursa, günlük ücretinin 2 katı ücreti hak eder.

Kanunen resmi tatil olarak kabul edilen günler; 1 Ocak, Şubat ayının ilk Pazartesi günü, Mart ayının üçüncü Pazartesi günü, 1 Mayıs, 16 Eylül, Kasım ayının üçüncü Pazartesi günü, 25 Aralık ile federal ve yerel seçimlerin olduğu günlerdir.

Ayrıca "Aguinaldo" olarak adlandırılan Noel Primi her çalışana en az 15 günlük ücrete eşit olarak her yıl 25 Aralık'tan önce ödenmelidir. Çalışan bu tarihten önce tüm yıl boyunca çalışmamış ise, çalıştığı gün oranındaki kısım ödenmelidir. Doğum izni ise doğumdan 6 hafta önce başlayıp, doğumdan 6 hafta sonraya kadar verilir ve bu sürede çalışana tam ücret ödenir.

Eğer çalışan gerekçeli bir sebep ile işten çıkartılmamış ise, işveren 3 aylık ücreti ile çalışılan her bir tam yıl için 20 günlük ücreti, ilave olarak da her bir vaka için farklılaşan diğer masrafları ödemelidir. Federal İş Kanunu'nun 47 nci maddesinde belirtilen gerekçeli sebepler dolayısıyla iş akdinin sonlandırıldığını kanıtlamak ise genellikle zordur. Dolayısıyla çalışanlar işten çıkarılma tazminatı talebi için dava açabilir ve firma davayı kaybettiği takdirde çalışan fiili olarak çalışmamış olsa dahi dava süresinde çalışanın ücretini ödemek zorunda kalabilir. Anılan sebeplerden dolayı genellikle işten çıkarılacak personel ile anlaşma yoluna gidilmektedir.

Genellikle firmalar, maaşın %35 oranındaki kısmını sosyal güvenlik, iş katkıları ve ücret vergilerine ödeyeceğini öngörebilir. Ancak, firma emeklilik ve sağlık ödemelerinin %47'ye kadar olan kısmını hesaptan düşebilir. Bu indirim oranı ikinci yılda en azından aynı seviyede

kalmakla birlikte, %53 seviyesine kadar çıkabilir. Örneğin firma ilk yıl söz konusu katkı ödemeleri için 100 peso harcaması halinde, %47 oranındaki kısmı hesaptan düşebilirken, takip eden yıl ilgili ödemelerin %53 oranındaki kısmını hesaptan düşebilir.

Meksika'da 2 Mayıs 2019 tarihinde Meksika Çalışma Kanunu'nda yapılan değişiklik ile 16-18 yaş arası çalışanlar mahkeme izni ile 16 yaşından küçükler ise velilerinin veya mahkemenin izni ile çalışabilmektedir.

11.6. Vizeler (Çalışma, Oturma İzinleri, Geçici Çalışma Vizesi, Başvuru Mercii vb. Bilgiler)

Meksika vizesi, oturma ve çalışma izni hususlarında yetkili makam, Meksika'nın ülkemizdeki temsilcilikleri (<http://cd.mfa.gov.tr/mission/mission-list?clickedId=3>) olup; Meksika'nın vize uygulamaları hakkında anılan makamlardan bilgi alınmasında fayda görülmektedir. Meksika'da yasal olarak çalışmak isteyen tüm yabancıların Meksikalı bir işverenden gelen bir iş teklifi yoluyla veya bir iş yeri açarak çalışma vizesi edinmesi zorunludur. İş yeri açılması durumunda ise daha sonra kendi şirketiniz sizi bir çalışan olarak iş almaktadır.

Bir yabancı Meksika'da çalışması için Ulusal Göç Enstitüsü (Instituto Nacional de Migración, INM) aracılığıyla ticari faaliyetlerde bulunma izniyle gelen geçici ziyaretçi vizesi veya Meksika'da yerleşik bir şirketten iş teklifi yoluyla alınabilen geçici ikamet vizesinden birini edinmesi gerekmektedir. Ülkedeki bir yabancı, ikamet statüsünün kendisine tanıdığı haklara sahiptir. Ülkedeki bir yabancı, çalışma iznine sahip geçici ziyaretçi statüsüne veya bir iş teklifi yoluyla geçici ikamet statüsüne sahip olmadan çalıştığı tespit edilirse idari yaptırım uygulanmakta ya da o kişi sınır dışı edilebilmektedir.

Meksika'da çalışmak üzere bir yabancıyı işe almak isteyen işletmeler, öncelikle Ulusal Göç Enstitüsü tarafından verilen İşveren Kayıt Belgesine (Göç Yasası Yönetmeliği, 166. Madde) sahip olmalıdır. Bu belge, şirketin iş teklifi almış yabancıları iş almasını sağlamaktadır. Ulusal Göç Enstitüsü tarafından sağlanan çalışma vizesi ile yabancı çalışana, Federal Vergi Mükellefleri Siciline kaydolmak için temel bir gereklilik olan Nüfus Kayıt Kodu (Clave Única de Registro de Población, CURP) verilmektedir. Şirket daha sonra Meksika Sosyal Güvenlik Enstitüsü'ne kayıtları gerçekleştirerek yabancı Meksika'nın şirketin maaş bordrosuna kaydolmasını ve ulusal sağlık hizmetleri ile diğer avantajlara erişmesine imkan tanır. Bu şekilde yabancı bir banka hesabı açması da mümkün hale gelmektedir.

12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

12.1.Sanayi ve Ticaret Odaları

1-İş Koordinasyon Konseyi (Business Coordinating Council- Consejo Coordinador Empresarial (CCE)

İletişim Bilgileri:

Adres: Sócrates 124, Polanco, Miguel Hidalgo, CDMX, CP 11540

Telefon: (+52) 555229-1100

E-posta: ccecomunicacion@cce.org.mx

Websitesi: <https://cce.org.mx/>

2-Birleşik Meksika Devletleri Ulusal Ticaret, Hizmet ve Turizm Odaları Konfederasyonu - The Confederation of National Chambers of Commerce, Services and Tourism of the United Mexican States-La Confederación de Cámaras Nacionales de Comercio, Servicios y Turismo de los Estados Unidos Mexicanos (CONCANACO SERVYTUR México)

İletişim Bilgileri:

Adres: Balderas 144, piso 3 Centro, Cuauhtémoc, CDMX, CP 06070

Telefon: (+52) 55 5722 9300

E-posta: concanacoservytur@gmail.com

Website: <https://www.concanaco.com.mx/>

3-Meksika Şehri Ticaret Odası- Chamber of Commerce, Services and Tourism of Mexico City - Cámara de Comercio de la Ciudad de México (CANACO)

İletişim Bilgileri:

Adres: Av. P.º de la Reforma 42, Centro, Cuauhtémoc, 06040 Ciudad de México, CDMX

Telefon: (+52) 55 3685 2269

E-posta: comunica@ccmexico.com.mx

Websitesi: <https://ccmexico.com.mx>

4-Ulusal Değişim Endüstrisi Odası- National Chamber of the Transformation Industry - Cámara Nacional de la Industria de Transformación (CANACINTRA)

İletişim Bilgileri:

Adres: Av. San Antonio 256, Ampliación Nápoles, CP 03849, CDMX

Telefon: (+52) 01 55 5482 3000

E-posta: informes@canacintra.org.mx

Websitesi: <https://canacintra.org.mx/camara/>

5-Birleşik Meksika Devletleri Sanayi Odaları Konfederasyonu- Confederation of Industrial Chambers- Confederación de Cámaras Industriales (CONCAMIN)

İletişim Bilgileri:

Adres: Manuel María Contreras 133, Colonia Cuauhtémoc, Alcaldía Cuauhtémoc, C.P. 06500, CDMX

Telefon: (+52) 55 51 40 78 39, (+52) 55 5140 7800

E-posta: atencionafiliados@concamin.mx

Websitesi: <https://www.concamin.org.mx/inicio>

6-Meksika Cumhuriyeti İşverenler Konfederasyonu (COPARMEX)

İletişim Bilgileri:

Adres: Insurgentes Sur 950, Piso 1 y 2, Colonia del Valle, Delegación Benito Juárez, CP 03100, México, CDMX

Telefon: (+52) 55 5682 5466

E-posta: gdesempresas@coparmex.org.mx

Websitesi: <https://coparmex.org.mx/>

E-Ticaret

1-Meksika Çevrimiçi Satış Birliği (AMVO)

İletişim Bilgileri:

Adres: Gobernador José Guadalupe Covarrubias 78, San Miguel Chapultepec I Secc, Miguel Hidalgo, 11850 Ciudad de México, CDMX

Telefon: (+52) 55 8526 2213

E-posta: info@amvo.org.mx

Websitesi: <https://www.amvo.org.mx/>

12.2.İthalat ve İhracat ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar

1-Meksika Dış Ticaret, Yatırım ve Teknoloji İş Konseyi -Mexican Business Council for Foreign Trade, Investment and Technology, A.C.- Consejo Empresarial Mexicano de Comercio Exterior, Inversión y Tecnología, A.C. (COMCE)

İletişim Bilgileri:

Adres: Monte Elbruz 124, piso 8, Palmitas, Miguel Hidalgo, C.P. 11560, CDMX

Telefon: (+52) 55 5231 7100

E-posta: infoservicios@comce.org.mx

Websitesi: <https://www.comce.org.mx/>

2-Meksika Cumhuriyeti İthalatçılar ve İhracatçılar Birliği- National Association of Importers and Exporters of the Mexican Republic - Asociación Mexicana de Importadores y Exportadores de la República Mexicana (ANIERM)

İletişim Bilgileri:

Adres: Monterrey 130, Roma Nte., Cuauhtémoc, C.P. 06700 Ciudad de México, CDMX

Telefon: (+52) 55 5584 9522

E-posta: info@anierm.org.mx

Websitesi: <https://anierm.org.mx/>

Meksika’da yerleşik hukuki ve mali danışmanlık bürolarının listesi ekte yer almaktadır

(Excel File)

12.3.Büyükelçilik, Başkonsolosluk ve Müşavirlik İletişim Bilgileri

-T.C. Meksika Büyükelçiliğimiz İletişim Bilgileri:

İletişim Bilgileri:

Adres: Monte Líbano 885, Lomas De Chapultepec, Delegación Miguel Hidalgo, C.P. 11000, CDMX

Telefon: (+52) 5282 5446 / 5282 4277/ 5282 5043

E-posta: embajada.mexico@mfa.gov.tr

Websitesi: <http://meksika.be.mfa.gov.tr>

-Meksika'daki Türk Konsolosluğu

İletişim Bilgileri:

Adres: Monte Líbano 885, Lomas De Chapultepec, Delegación Miguel Hidalgo, C.P. 11000, CDMX

Telefon: (+52) 5282 5446 Ext. 114

E-posta: embajada.mexico@mfa.gov.tr

Websitesi: <http://meksika.be.mfa.gov.tr>

-T.C. Meksiko Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

İletişim Bilgileri:

Adres: Arquímedes #199, Office 402, Colonia Polanco, Alcaldía Miguel Hidalgo, C.P. 11560, CDMX, México

Telefon: (+52) 55 52 54 10 27

E-posta: meksika@ticaret.gov.tr

-Meksika'nın Ankara Büyükelçiliği

İletişim Bilgileri:

Adres: Portakal Çiçeği Residence, Pak Sokak 1/110, Kat 31, C. P. 06690, Çankaya, Ankara, Türkiye.

Telefon: + 90 (312) 442 30 33/ + 90 (312) 442 30 99/ + 90 (312) 441 94 24 /+ 90 (312) 441 94 54

Fax:+ 90 (312) 442 02 21

E-posta: apubtur@sre.gob.mx

Websitesi: <https://embamex.sre.gob.mx/turquia>

-Meksika'nın İstanbul Başkonsolosluğu

İletişim Bilgileri:

Adres: Levent Mahalesi, Levent Caddesi, Lale Sokak No. 23, C. P. 34330 Beşiktaş, İstanbul, Türkiye.

Telefon: (+90) 212 284 10 02 / + 90 (212) 284 10 03

E-posta: infoetb@sre.gob.mx

Websitesi: <https://consulmex.sre.gob.mx/estambul>

12.4.Ulaşılabilir Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

Meksika'da yerleşik hukuki ve mali danışmanlık bürolarının güncel listesi Müşavirliğimizden talep edilebilir.

12.5.Türkçe Hizmet Veren Hukuk Büroları

Meksika'da yerleşik Türkçe Hizmet veren bir hukuk bürosu bulunmamaktadır.

12.6.Türkçe Hizmet Veren Muhasebe Büroları

Meksika’da yerleşik Türkçe hizmet veren bir muhasebe bürosu bulunmamaktadır.

12.7. Türkçe Hizmet Veren Danışmanlık ve B2B Firması

Meksika’da yerleşik Türkçe hizmet veren bir danışmanlık ve B2B firması bulunmamaktadır.